Wangki Wulyu Jirrkirlikanujuwal

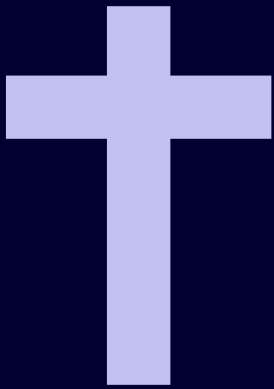

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of Australia

Wangki Wulyu Jirrkirlikanujuwal

Portions of the Holy Bible in the Walmajarri language of Australia

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators

Language: Walmajarri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
9663b280-2245-5e10-b809-d81274bff0d0

Contents

Matthew 1
Mark 8
Luke 44
John 67
Acts 80
1 Corinthians 133
1 Timothy 135
1 John 145

Matthew

Mayiri pa warntarni Jawujapju

18-19 Walimpa Mayiri yapajartijarrinya. Pirlurrpaliny manyanta takurryani Ngarpukurajangka. Warrarni pila ngurrujarra ngunangani Mayirijarra Jawujap purntajangkajarra. Ngajirta manyanta Mayirirla yukarnantarla Jawujap. Walirni parla nyantukura kartu purntajangka Jawujapku. Kujarti manyanangu ngunangani Juwujwarntikura yurru. Puju kanarlanyju muntajartikujilany marnin piyirnwarlanyju, wali nyanarti, tampirni palunya wanyjanani ngumparnarlu. Kurntayikujirnani palunya marnin.

Wali Jawujapju nyanya nyantukura purnta, marnin nyanarti jarlu parla muntajartijarrinya. Jawujapju muntangu nyantukurarlu pirtinyikani Mayiri nyantukura purnta. Yakurrmarni parla muntajartiwu Jawujapju. Nyantungu pa nira luwu Juwujwarntikura martarnani, walirni pa ngajirta Mayiri wanyjarrarla tampingu. Pinapinakarrinyani pa, “Wanyjarrku marna ranyjingu. Ngajirta tampingu. Kayan ngarna kurntayikuji marnin nyanarti.”

20 Wali nganpayi Jawujap pa yukarnani munta yakurr. Pinapinakarrinyani parlanyanu purntajangka marnin wanyjanupurru, yangkala parla pirriyani winkirr yinjil Ngarpukurajangka purlkakurajangka. Marni parla Jawujapku yinjillu, “Ngajirta. Warntawu mankurlanyanu nyuntukura nyanarti marnin. Kangku man. Ngajirta ngan rayin nyaka muntajarti. Nyanarti yapa muntanga martarnana Ngarpukura walaku Kutkura. Jarlu manyanta takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala muntajartijarrinya. Ngajirta manyanta nganpayirla yukanyjarla kanarlanyja.”

21 Yinjillu parla yarntarni marni, “Nyanarti yapa martalany muntanga kaninykaniny walaku parla Kutku. Puju manyanu tarlkujiwu, yini man julawu Jesus. Wali purlkala ngunawu, piyirn manya tikirrkujiwu yakurrjangka.”

24 Wali Jawujap parnkijarrinya manyanjangka. Mapunikani parla yinjilku. Yanungurla parlanyanu warntarni Mayiri purntajangka.

25 Wali pa warntarni Mayiri yangkala pila ngurrujarrarni ngunangani. Jurumanani pilarla yapawu palkangajarrinyupurru. Walimpa yapangu manyanu tarlkujirni. Yinila julari Jesus Jawujapju.

2

Piyirnwarnti pinangurruwarnti

1-2 Yangka kaji manyanu tarlkujirni Jesusju, nyanartikarra pa ngunangani nganpayi Yarrit. Purlka manyanangu maja Juwujwarntikura. Nyanartijangkala palu kakarrangu yanani marringurni pinangurruwarnti piyirnwarnti. Pinarri palurla ngujangurra nyapartukarra wirl pirriyanku. Walimpawarlany palu nyanya wirl nyanarti turtapinya.

Wali turtangkarranya palu kakarrangu, jartamanani palu wirl, jarrkangani manyanangu Jurujulumkarti. Japirlyungani palunya kujangkurrajarra piyirn, “Wayila pinarri ngantarla murlawu purlkawu yapawu, wanyjurla marnalu parlipungku yapa minyarti. Juwujwarntikurajangka manyanangu maja. Wirl nyantukura marnalu nginyjirrikani kakarrangurlu, yangkala marnalu pirriyani minyayirla nyangupurrujaa kajalkajalkujirnupurru.”

3 Tampi palunyanta marnani wangki, yangkala manya pinakarrinyani purlkangu Yarrittu.

Wali nyanartijangka malykunyanya pa nyanarti yapa Yarrittu, nyantu manyanangu ngunarla purlka nganpayi Yarrit. Munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya nganpayi Yarrit wangkijangkarla. Kanarlanywarnti mapirri palu piyirnwarnti munta yakurrjarrinya, kurnakwantinya palu nyantukurawarnti Jurujulumkarrajiwarnti.

4 Wali nganpayirlu Yarrittu manya marurrpinya kurayipwarntijaa piyirnwarnti purlkawarnti yiniwarnti puriswarnti. Japirlyungani manya, “Wanyjurla manyanu tarlkujiwu yapangu yiningu Kurayijju.”

5 Marni palurla Yarritku nyantuwarntirlu, “Kurlila manyanu tarlkujiwu ngurranga Pajilimja Jutiyarla. Kujarti marnalu nyangany kurrumparla Ngarpukurarla. Wali jarluwarlany Ngarpungu parla yinya layi nganpayi wangki yapapurru tarlkujirnupurru, lanila pa nganpayirlu nyanawurlu wangki kurrumparla yungujangka. Jularnani palu nganpayi nyanarti puraput.”

7 Wali piyirntu purlkangu Yarrittula manyanangu yiparni wangki ranyji purpanupurru piyirnwarntiwu nyanartiwarntiwu pinangurruwarntiwu kakarrangujangkawarntiwu. Pirriyanila palunyanta Yarritta. Wirlku nyanartiwu manya japirlyinya Yarrittu. “Wayila. Nyangurla manta nyanya nyanarti wirl turtapungujangka.”

Wali jangkumani palunyanta, “Ngajirta. Nyanya marnalu kakarrangurlu yitilaljarrarla kurrinyja.”

8 Marni manyanangu Yarrittu, “Wali Pajilimkarti yantalu. Warpiny muwupungkalurla yapawu. Parlipungku manta,

tikirr pajinta kangku wangki ngajuwu. Nyaku marna ngajunguwurti. Kajalkajalkujiwu marna yapa nyanarti.”

9-10 Nyanartijangka Jurujulumjangka palu turtangkarranya. Yani palu Pajilimkarti kurlirrara piyirnwarnti pinangurruwarnti. Yarntarni palu nyanya wirl, yangkarti palu jarlu nyanya kakarrangurlu. Wirl yanani kankarral kajalkajal, nyantuwarntirlu palu wartangurni jartamanani wirl nyanarti. Jarlungurru wirl manyanta lamajarrinya mayarurla yapakurarla kankarnimarrangu. Yangka palu wirl nyanya, wirriyajarrinyala palu, ngarrurtajinyangula palu yanani nyangupurru yapa lamparn.

11 Pirriyani palunyanta, takurryanila palu mayarurla, nyanyala palupinya ngamarlangu. Yapa parlanyanu martarnani ngamajirlu.

Nyanartijangka palunyanta parntawantinya yapanga, kajalkajalkujirnupurru yapa nyanarti. Kujarti palu nyanartikarrajirlu piyirnwarntirlu kajalkajalkujirnani piyirn purlka piyirnwarntirlujaa marninwarntirlu pujungurni. Parntawantinyani palunyanangurla purlkawarntirla. Yangkala palunyanta yapanga parntawantinya kujarti.

Wali nyanartijangka palunya manawarnti warntarni yijipurruwarnti yungupurruwarnti nyantuwarntikurajangka ngurti. Yijiwarnti nyanartiwarnti palurla nganapartu nganapartu yinya. Layi parlipa julalany pamarr wulyu marulu yini kuwul. Yijijarrawarlany pila kurrinywarlany mirrijinjilinyjarra wulyu parntimanupurru yinijarra purakinjanjaa miya. Wali yinyala palurla yijiwarnti murta. Wulyuwulyu palurla kanya yijiwarnti yapawu Jesusku.

12 Pakul palu yani, ngurrala palu yukarnani pinangurruwarnti. Jarrmarni manyanangu Ngarpungu winkirra, “Ngajirta ngantarla yanta Yarritkarti. Wurna tikiyantalu rantanga nyurrawarntikurakarti ngurrakarti.”

Wali turtapinya palu, rantanga palu tikiyani kujartirni. Ngajirta palurla yantarla Yarritku, wurnala palu tikiyani.

Jawujapju pinya kanya Yijipkarti

13 Nyanartijangkala wartangurni pila ngunangani jampirlangu Jawujapjarra Mayiri. Yinjillu purlkakurarlu parla marni pukanyja winkirr Jawujapku. “Yanku man wurna jalarrarni. Kangku manpinya ngamarlangu karla Yijipkarti. Nyanayirla manpila martawu. Walimpa marnanypilangu malku tikirrkangupurru. Muwupungku parla Yarrittu wartangurni pungupurru. Nyuntungu man kangku jalarrarni Jesus lamparn karlarrara Yarritkarrarla. Yarrittu ngarta pungka lamparn Jesus.”

14 Nyanartijangka palu pukanyja jakarni karla Yijipkarti.
Jawujapju pinya kanya ngamarlangu.

Yapawarnti manya pinya Yarrittu

15-16 Jurumanani parla Yarrittu pinangurruwarntikurawu
wangkiwu tikirrkangupurru Jesus. Pungkarla pa yapa
nyantungu. Wali kajiyinya palurla Yarrit pinangurruwarn-
tirlu. Yarrit parla jarti jurumanungurla wirrilyijarrinya.
Wali pinapinakarrinyani wangki yangkartirni jarlu palurla
marni pinangurruwarntirlu. Wirl yangkarti palurla jularni.
Nyantungu pa nyanarti wangki jutungu pinapinakarrinyani
Yarrittu. "Kunyungurla yangkarti parri purlkajarrinya
pakatkarrala yanany kurrinyja wurrkallajangka."

Nyanartijangka pawumarnila manyanangu nyan-
tukurawarntiwu kulipariwarntiwu piyirnwarntiwu,
"Yantalu. Pungkalunya lamparnlamparn parriparri
yangka pakatkarra yanany kurrinyja wurrkallajangka
ngurranga nyanayirla Pajilimja kujangkurrajarra. Ngajirta
ngantanyanangu yawiyijarri. Pungkalunya pujurni.
Warpinypungkalunya pirlawurra."

Wali mapunparni palu turtangkanya nyanartiwarnti
Yarritkurawarnti. Pinya palunya paja yapa parriparri
lamparnlamparn Pajilimkarrajiwarnti. Kula palu walirni
pinya nyantu Jesus.

Wali kirrarnani pila Jawujapjarra Mayiri karla Yijipja.
Ngunangani pila, martarnani pila yapa nyanarti Jesus.
Walimpa Yarrit pirlajarrinya.

Wali jarluwarlany parla Ngarpungu purlkangu
wangki marni nganpayiwu puraputku, lanila pa wangki
Ngarpukura kurrumparla puraputtu. Ngarpungu parla
marni, "Ngurrangurni Yijipngurni marna purpankanya
walaku ngajukura." Wali kurrumparla pa lani takingu.
Kujartikarra pa Jesus pirriyani pikanga wangkinga
jarluwarlanyjangka Yijipngurni.

Yijipngurni palu tikirrwantinya

19 Wali Yijipja parla pirriyani yinjil purlkakurajangka
Jawujapku, kaji Yarritpaliny pirlajarrinya. Marnila parla
winkirr Jawujapku,

20 "Yanku manpila yangkartikarti ngurra nyurrawarn-
tikurakarti Yijirayilkati. Tikirrkangku manpila yapa nya-
narti. Martarnanku manpila nyanayirla. Jarlu pa Yarrit
pirlajarrinya. Kayan ngarta pungka nyanarti yapa. Yara
manpila wanji martarnanku nyanayirla."

21 Wali tikiyani pila ngurrakarti nyantujarrakurakarti.
Kanya pinya ngamarlangu, ngunanganila pila nyanayirla
ngurranga Yijirayilla.

6

Kujarti manta Ngarpu japirlyungku

5 Jesusju manya pinarriyungani mapirrikarrajiwarnti,
“Ngajirta nganta yangkartiwarntijilinyjarri yangka palun-
yanu kajalkajalkujilany yarr piyirntu yarringarnupurru.
Yangka palu purayimalany piyirnwarntirlu nyangupurru
mayarurla Ngarpukurarlajaa warntarrirla piyirnkurarla.
Wali palurlanyanu ngurtnguniny, tumaj palunyanangurla
kanarlanywarntirlu yarringalany.

6 Nyurrawarnti manta kanarlanyparni ngunawu. Yangka
kayantuwurti parla Ngarpuwu purayimalku, wali kirralku
man jintanga piyirnwarntingurni ranyji. Rukukarranyanu
kaninykaniny mayarurla, nyanartikarra manta purayi-
marnanku Ngarpuwu nyuntukurawu kankarnijangkawu
ranyjikarrajiwu. Ngarpungu parlipanya nyangany tir-
riny ranyjingurni. Ngungkupungkula manyanu wirriya,
Ngarpungu manta ngurtkujiwu.

7 Yangkawurti manta purayimalany, ngajirta nganta
wangkimipa pajakujirnanta kanarlanywarntijilinyju
yangka palu wapalkarra purayimalany ngurrpangurrparlu
lirrangumipa wangki juwal. Nyantuwarnti palu malany
kula manya Ngarpungu pinakarrilanyparni yangka palu
wangkimipa purlkajinyangu juwal purayimalany.

8 Wali ngajirta nganta kujartijarri nyantuwarntijiliny
lirrangumipa purayimarnujuwal. Ngarpu manyirrangu
pinarri. Jarlurni kajaluwarlany mannya nyangany nyan-
tungu, nyapartukarra manta nguninyjaa nyapartukarra
mantarla purayimalany.

9 “Nyanartijangkala yangka mantarla purayimalku kujar-
tikarra manta Ngarpu japirlyungku.

Ngarpu nganampakura, kankarnumarrangu man nguniny.

Nyuntu marnantalu yini julawu ngirrpiri nukarnirlu.

10 Japirlyungana marnantalu nyuntu maja ngunangupurru
wapalkarrawu.

Nukarnirlu marnangulu mapunikarrku yangka marnan-
pangu kurajpungany jirrkirl ngunangupurru nyun-
tukurarlal. Kayanparni marnantalu mapunikar-
rku nguwakarrajiwarntirlujaa yalkirikarrajiwarn-
tirlu Ngarpukurawarntirlu.

11 Yungkarnanpanya miyijaa kuyi jalarrapurru ngarnupurru yangka marnanpanya jininyarawarlany jininyarawarlany yungany.
12 Wajapungurla rukanyjanpangurla yakurryakurr nganampakura, yangka marnalunyanangu nganampa ngaru kirtilyjarrilany kanarlanywarntiwu.
13 Ngajirta ngarnanpanya kangka yakurrwarntirlal warntarrirlal. Marlamantarnanpanya warntarrirlaljangka pirlakuralaljangka yangkawurti ngarnalu tarrpantilany.
14 Yarntarni manya pinarriyungani Jesusju, “Puju mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarrilany, wali nyanarti, Ngarpungula kankarnumarrangurlu manyirrangurla yakurryakurr wajapungurla rukalku.
15 Yarnta puju ngajirta mantanyanangu kanarlanywarntiwu ngaru kirtilyjarri, wali nyanarti, ngajirta manyirrangurla yakurryakurr nyurrawarntirla wajapungurla rukanyja Ngarpungu kankarnimarrangurlu.”

11

Jesuskura yuwuk pa wulyujinyangu

28-30 Purlumanurlu palu martarnani nyankangal, warrkammarnanila palu, yini parla yuwuk. Kangani palu yuwuk wulyu nyankangal jiralyjinyangu, wulyu palu warrkammarnani wirriyarlu. Yarnta puju palu jatkajatka kangani yuwuk japalmartamarta, tumaj pa mimikujirnujuwal.

Yarntarni piyirnjaa marninjaa yapa palu wulyuwulyu niranira yanany Ngarpukurarlal, yangkala palu yumpalyjarrilany niranirajangka. Patkanyjilany manya yakurryakurru, yangkala jarti palurla Ngarpuwu muwupungany. Kujarti palu yanany piyirnjaa marninjaa yapa purlumantujiliny martalany yuwuk nyankangal. Yuwukju manya yumpalykujilanyjaa patkanyjilany.

Wali Jesusju parlipangu malany, “Mirnu yantajalurla ngajukarti piyirnjaa marninjaa yapa pujurni yumpalyjartiwarntijaa patkanyjirnujangkawarnti. Kunyungurla manta yumpalyjarrinya warrkamjangka Ngarpukurajangka. Niranira manta yanany Ngarpukurakarti. Ngajungula marnannya wirriya yungku, rinymalkula manta. Ngajukura yuwuk pa wulyujinyangu jiralyjinyangu, ngajirta jatkajatka. Kayan nganta patkanyji ngajukurarlu yuwukju. Warntarnurla tarrjakkujilunyanu.”

Yarntarni Jesusju marni, “Yungku marnanta wangki yuwukjilinyparni. Pinayungku marnanya ngajungu

Ngarpuwu. Pinarrijarriwula mantarla Ngarpuwu. Ngaju marna wulyu. Ngajirta marnanyanu kajalkajalkuji. Puju pajin kangku wangki ngajukura yuwukjilinyparni, wali nyanarti, parlipungkula mankurlanyanu wirriya. Pirlurr man kirtilyjarriwu. Ngarpu man parlipungku. Wajapungku mangurla yakurr.”

27

Jesus palu ngampurrikani najinga

62 Purayitirla palu Jesus yutukani najinga, wali kumantawarlanyja Jarritirla palurla yani puriswarntijaa Parajiwarnti Payilitku japirlyungupurru.

63-64 Marni palurla Payilitku, “Limpawarnti manunya yipawu. Ngampurrikarrku palu Jesus najinga yukalany karrkin. Warntarnkarrakangka ngartalu wartangurni mapirrikarrajiwarntirlu nyantukurawarntirlu. Jarlu manyanangu Jesusju yirrijirlu marni wanjingurnikarra kujartikarra ngurrajarrarla kurrinyja yukarnuwu. Nyanartijangka kumantawarlanyja wanjikujiwu paja Ngarpungu. Pinapinakarrilany marnalu nyanarti wangki, yangkala marnantalu japirlyungana nyuntu murrkurnmirri ngampurrikanupurru Jesus. Puju mapirrikarrajiwarntirlu palu warntarnkarrakangka Jesus karrkin, kunyungurla ngalunyanangu jakuljakulkangka mapirrikarrajiwarntirlu yirrawarlanyku. Yirri ngalunyanangu jula Jesus wanjikujirnujangka. Kujarti pa yakurrjinyangu. Nyanayirlamarra manunya yipawu limpawarnti. Ngampurrikarrku palu marrkijinyangu, warntarnkarrakangka ngartalu karrkin najingajangka kanarlanywarntirlu.”

65 Payilittu manyanangurla jangkumani, “Kaj. Kangkalunya limpawarnti. Rukukarrku mantanyanta najinga mayajinyangu.”

66 Wali yanani palu najikarti. Purlka paljarr pamarr palunyanta rukukani kirlingirrirla. Nyanartijangka palunyanta pajkarrpirni juntu pamarra. Puju nganangurwurti pamarr rirripkangku nyanarti paljarr, wali nginyjirrikarrkula palu juntu junganyjangka. Kujartipurru palu yutukani juntu nyanarti. Wali tikiyanila palu nyanartiwarnti puriswarntijaa Parajiwarnti mayarukarti. Wanyjani palunya limpawarnti murrkurn najinga ngampurrikanupurru.

Mark

Nganpayi Jun pulukkujirnujuwal

2 Wali jarluwarlany parla Kuttu marni nganpayiwu Yajayawu, lanila wangki nyanarti kurrumparla Yajayarlu, Ngarpungu parla yinya. Nganpayi nyanarti parla puraput ngunangani Ngarpuwu. Julalany parlipa nganpayi Ngarpukura puraput, yangka Ngarpungu parla wangki yungany piyirnwarntiwarlanyku jularnupurru. Kujarti pa kurrumparla lani Yajayarlu Ngarpukura wangki. Ngarpungu marni, “Pinakarrilu. Ngajungu marna julawu wangki Ngarpungu. Yipawu marna nganpayi ngajukura wangkijarti. Kajalurni marnangurla yipawu nyuntunga ngajukurarla walakurla pikakujirnupurru. Jakurrpungku mangu kajalurni warntarri.

3 Nganpayirlu nyanawurlu yiparnujangkarlu pa jularnanku pawukarrarlu pintirningurni. Jularnanku manyanangu, ‘Jakurrpungkalurla warntarri parla Ngarpuwu purlkawu. Jirrkirlkujilurla nyanarti warntarri.’ ” Kujarti parla jarlu marni Ngarpungu Yajayawu lanupurru.

4 Nyanartijangka wangkijangkarla pikakujirnujangkarla yangkarti nganpayi Junpala pirriyani. Nganpayi Jun parlipa julalany pulukkujirnujuwal. Wali pintirningurni manyanangu pawukarrarlu jularnani, “Kurnakwantilu Ngarpukurarlurra, pulukkujirnankula marnannya ngapanga kurnakwantinyujangkawarnti. Ngarpungu manyirrangurla wajapungku yakurr nyurrawarntikurajangka. Kayan nganyirrangurla yutukarra yakurryakurr nyanarti Ngarpungu. Wajapungku manyirrangurla.”

5 Wali nyanartijangka piyirnwarnti ngurrawarntijangka palu pirriyani pajajinyangu. Junkarti palunyanta yanani pinakarrinyupurru. Paja piyirn palu yanani mayarujangkawarnti Jurujulumjangkawarnti. Mayaruwarntiwarlanyjangka Jutiyakarrajiwarnti mapirrirni palu warryanani. Nyanartijangka pulukkujirnani manya ngapanga martuwarrarla yininga Jutunta. Nyantuwarntirlu piyirnwarntirlu palunyanu tampirni jularnani yakurr nyantuwarntikura.

6 Wali parlanyanu Juntu kangani karrkinta kuluwuj yangka raljangka parlanyanu ngartakpani kamulkurajangka. Nyantungumipa pa kujarti kangani, kanarlanywarntirlu palu kanarlanyparni kangani. Yarntarni pa

ngantinga kangani manawarlany jarrjajangka pilkujiliny. Nyantukura miyi pa karlaka. Kuyi pa ngarnani jarrjurnwarntimipa.

7 Jularnani manyanangu Juntu. Marnanila manyanangu, “Wartangurni pajarla yanana nganpayi. Nyantu pa tanyjijinyangu mayapari, ngaju marna wartangurnijangkarni. Nyantu pa purlka kajalkajal, ngaju marna wartangurnijangkarni.”

8 Yarntarni manyanangu marnani Juntu, “Pulukkujilany marnanya nyurrawarnti ngapanga. Kanarlany wartangurni pirriyanku, nyantungu manya pulukkujiwu Pirlurra Ngarpukurajangkarla ngapajilinyja.”

Jesus ngapanga pulukkujirni Juntu

9 Nyanartijangka Jesus yani Najuritjangka Kalalijangka. Pirriyani manyanta Junta. Wali Jesus pulukkujirnila Juntu ngapanga martuwarrarla Jutunta.

10 Jesus ngapanga pulukkujirni. Jamurn turtapinya, nyanartijangka nyanyala kankarral ngapangurni yalkiri langkirrlaparni. Kirlingirrijarrinyani kankarni yapin. Pirlurr Ngarpukurajangka pa nyanya kankarni jirikijiliny kiluwutujiliny. Kankarnimarrangu manyanta kanimparraljarrinya Pirlurr Ngarpukurajangka Jesusja, takurryanila manyanta.

11 Pinakarrinya pa Jesusju lin Kutkura marnujangka kankarnimarrangujangka. Marni parla Ngarpungu Jesusku, “Nyuntu pajin walaku ngajukurajinyangu. Wulyumalany marnangu. Muntanga marnanta martalany wulyu. Ngarrurta marnangu nguniny.”

Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu

12 Nyanartijangka partalurnila wurnakujirni Jesus Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pintirnikarti kanya.

13 Nyanartijangka Jesus ngunangani pintirni jintanga piyirnngajirtarla. Nyanayirla pa ngunangani yakarn layijaa ngurrawarnti paja. Ngurrawarnti 40 pa ngunangani. Jesus pa kurlpungani pirlangu purlkangu. Ngarpungurni pa tikirrkujirla. Jarti kurlpinya. Wali piyirnwarlany ngajirta palu ngunarla. Kuyiwarntirlamipa manyanangurla ngunangani Jesus, kuyiwarnti yangka rayinjiwarnti. Yarnta ngampurrikanani palu Jesus yinjilwarntirlumipa, ngajirta piyirntu.

Nganpayiwarnti Jayimin Yanturu Jayimji Jun

14 Nyanartijangka nganpayirlu purlkangu pa tartpartarni yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Yutukanila Jun jayilla.

Wali nyanartijangkala Jesus yani Kalalikarti wangkijarti. Wangki wulyu Ngarpukura manyanangu jularnani Jesusju nyapartukarra Ngarpu parlipangu kajalkajal nguniny.

15 Kujarti manyanangu marnani Jesusju, “Jalarra pa kutajarrinya Ngarpupurru majajarrinyupurru, jalarrarni pa Ngarpu kajalkajaljarriwu. Kurnakwantilu yakurrjangka, mapunikarralula wangki wulyu.

16 Wali Jesus kurlangu yanani rirringkirla ngapangal purlkangal yiningal Kalalirlal. Parlipinyala pinya nganpayijarra nyanartikarrajijarra Jayiminjaa Yanturu, paparlangu pila. Tarrapungani pilarla niting kapipurru warntarnupurru, warrkam pilangu nyanarti ngunangani. Wali kapi pila purlkapurlka warntarnani, yijila pilanya yungani pamarrpurru.

17 Wali Jesusju pilangu marni, “Pa. Waangkajapila ngaju. Nyurrajarrajal manpila takiparijarra kapi warntarnujuwaljarra. Pinayungku marnanypinya ngajungu piyirn warntarnupurru taki.”

18 Jamurn pilangu marni Jesusju, partalurnila pila wanyjanurlakani nyanartijarrakura niting, wurnala pila waanya Jesus.

19 Nyanartijangka yanungurla pinya nyanya Jesusju jirna kurrinywarlany nganpayijarra Jayimjijaa Jun. Martarnani pinya paparlangu purrkungu yiningu Jipitirlu ngarpungu nyantujarrakurarlu. Jesus manyanangurla pirriyani. Niting palu ngartakpanani wapirrajawurlu, ngurtinga ngapakarrajirla palu kirrarnani. Purrkungu pinya martarnani walakujarra.

20 Jesusjula pinya purpankanya Jayimjijaa Jun. Wanyjanurlakani pilanya ngurtinga nyantujarrakura ngarpujaa kanarlanywarnti warrkammayinwarnti mapirrirni pilanya wanyjanurlakani. Yanila pilanyanta Jesusja.

Pirla manyanta jurramani Jesusju nganpayijangka

21 Kurlangu palu yani Jesusjaa Jayiminjaa Yanturujaa Jayimjijaa Jun, Kapaniyakarti palu yani. Jarritijarrinya manyanangurla. Jarriti palu kirrarnani Juwujwarnti warrkamngajirta. Wali mayarurla jujupurrurla pinayungani manya Jesusju.

22 Jesusju manyanangu marni wangki, purrpurrmarnila palu nyanartiwarnti piyirnwarnti Juwujwarnti, Jesusjula wangki manya pinayungani pinangurrurlujinyangu. Pinayungani manya purnkungu. Kanarlanywarnti piyirnwarnti palu tarrukuwu nyantukurawu pinangurruwarnti yini kurayip. Yangkartiwarntirlu kurayipwarntirlu palunya

ngajirta kujarti pinayungkarla purnkungu, Jesusju manya purnkungu pinayungani.

23 Wali murtarni pirriyani nganpayi layi pirlajarti mayarukarti jujupurrukarti. Jarlu manyanta pirla takurryani muntanga. Papajani pa nganpayirlu Jesusku,

24 “Jesus, nganajangkarlu marnanypanya kujartikujilany. Pirriyani ngan wajapungupurru, wajapungku ngarnanypanya nganampa pirlawarnti. Pinarri marnangu nyuntuwu. Nyuntu man yangkarti wulyujinyangu Ngarpukura.”

25 Jesusju parla pirlawu jarrmarni, “Kulkurujarri. Jarntakpanyjarlanyanta nganpayijangka nyanartijangka.”

26 Nyanartijangka purtulykujirni pirlangu, pilpilmarnanila. Mayajinyangula papajani pirla. Jarntakparnila parlanyanta nganpayijangka.

27 Wali jamurn palu nyanya nyanarti nganpayi wulyujarrinyujangka, purrpurrmarnila palu. Japirlyungani palunyanu nyantuwarntirlu piyirnwarntirlu, “Nyapartukarra minyarti. Pirlawu parla jarrmalany Jesusju, mapunikarralanypala manyanta jarrmarnujangka pirlangu, pinangurrujilinyjurni manyanangu jarrmalany pirlawu.”

28 Wali pujungurni palunyanangu Kalalijangkarlu Jesus jakuljakuljularni wapalkarrarlu wulyukujirnujangka.

Mimijartiwarnti manya wulyukujirnani Jesusju

29 Nyanartijangka mayarungurni jujupurrungurni palu yani kanarlanyjurra mayaru. Jesus Jayimjijaa Jun mapirri palu yani, pirriyanila palu mayarurla Jayiminkurarlajaa Yanturukurarla.

30 Takurryani palu mayarurla. Mimijarti pa yukarnani kaninykaniny mayarurla marnin Jayiminku parla mali. Nyanartijangkarlu palurla marni Jesusku, “Mimijarti pa parrparr yukarnana minyarti marnin Jayiminku parla mali.”

31 Wali Jesusju yanungurla ngarrpirtimani, marnin kirrarnukujirni. Parrparr kurrkantinyala, marnin nyanarti kirtilyjarrinyala. Miyila manya yinya malingu Jayiminkurarlu.

32 Nyanartijangka karuwarrarla mungangkurrarla palu yani Jesuskarti. Puranguliny takurryani. Piyirn mimijartiwarntijaa piyirnwarntiwarlany pirlajartiwarnti palunya Jesuskarti kanya piyirnwarntirlu nyanartikarrajiwarntirlu.

33 Piyirnwarnti nukarnini tawunjangkawarnti palu kirlingirrirla ngunangani mayarurla.

34 Mimijartiwarnti paja manya wulyukujirnani Jesusju. Yarnta pirlawarnti manyanangurla jurramanani piyirnwarntiwarlanyjangka. Kulkurukujirnila manya

pirlawarnti, tumaj palurla Jesusku pinarri ngunangani,
yangkala manya Jesusju kulkurukujirni.

Ngarpukura wangki manyanangu jularnani Jesusju

35 Nyanartijangka kumantarla pa Jesus turtapinya
manyanjangka. Pukanyjajarti pa mayarungurni yani.
Kayanwarlany pa. Purayimarnani parla Ngarpuwu,
Ngarpuwu parla wangki marnani.
36 Wali muwupungani palurla pajangu. Jinamanurla palu
wajilpinya Jesus Jayimintujaa kanarlanywarntirlu, kitan-
garni palurla pirriyani.
37 Parlipinya palu. Marni palurla, “Muwupungana man-
gulu piyirnwarntirlu nukarnirlu.”
38 Nyantungu manyanangu marni, “Yankurlipa
mayaruwarntiwarlanykarti. Julawu marnanyanangu
Ngarpukura wangki kanarlanywarntiwuwurti.
Minyartipurru wangki marna pirriyani.”
39 Nyanartijangkala Jesus kitpungani Kalalirla. Wamarn
jularnani manyanangu wangki Ngarpukura mayaruwarn-
tirla jujupurruwarntirla. Yarnta pirlawarnti manyanan-
gurla jurramani piyirnwarntijangka.

2

Nganpayi mimijarti kanyjijarra yakurr

1 Nyanartijangka Jesus pa tikiyani mayarukarti
tawunkarti Kapaniyakarti. Ngurrawarnti murrkurn pa
kirrarni nyanayirla mayarurla Jesus. Nyanartijangka
piyirnwarntirlu Kapaniyakarrajiwarntirlu palurlanyanu
jakuljularnani, “Jesus pa nyanayirla mayarurla marnpa
kirralany.” Piyirnwarntirlu palurlanyanu jakuljularnani.
2 Nyanartijangka mayarurla pa kirrarnani Jesus
kaninykaniny. Mayaru pa nyanarti lukajiliny. Jarlu palu
ngartakpani lukajangka. Wali pirripirriyanani palunyanta
Jesuskarti. Wali nyanarti mayaru palu tipani piyirntu,
kurayipwarnti murrkurnjaa kanarlanywarnti piyirnwarnti
paja palu ngunangani mayarurla nyanayirla. Tipani palu,
kanarlanywarnti palu palkangala karrinyani kirlingirrirla.
Kaninykaninyngurni manyanangu wangki wulyu jularnani
Jesusju. Kalpurrwarlanyju piyirntu ngarlkarlala palu
pinakarrinyani.
3 Kanarlanywarntirlu palurla pirrikanya nganpayi
layi nyanarti mimijarti kanyjijarra yakurr yanungajir-
tajinyangu. Jesuskula palurla kanya kurrinykurrinyju
wulyukujirnupurru nganpayiwarntirlu kalukurla.
4 Kanya palu mayarukarti kaninykaninyjurra, yangkala
palu jatajatalani. Jarti palurla nyanyangkurra kirlingirriwu

takurryanupurru. Paja palunyanta ruk karrinyangurra kirlingirrirla. Parakanya palu nganpayi mimijarti kankarral kurrinykurrinyju kankarnumarrangurlu yungupurru.

Nyanartijangkala palu numpurrkarlarni mayaru kankarnumarrangu, kirlingirrila ngujangurra. Wali nyanarti piyirn palu takurrpinya kirlingirrirlal kalukujarti kanimparral. Kankarnumarrangungurni palurla nganpayi kanimpalkujirni. Jesusja palunyanta marnpa yutukani.

5 Wali Jesusju manya nyangani, ngurtparnani palurla Jesusku. Nyanartijangka marni parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Nganpayi. Jalarrarni marnangu wajapungana yakurr nyuntukurajangka.”

6 Wali piyirnwarntirlu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu palu nyanya. Pinapinakarrinyani palu wangki yangkarti Jesuskura, Jesusju parla marni minyartiwu. Marnani palurlanyanu nyanartiwarntirlu kurayipwarntirlu muntanga kaninykaniny ranyji,

7 “Nganajangka pa nganpayi minyarti kujarti malany. Kayan ngartanyanangurla nganangurwurti wajapungka yakurryakurr piyirnngurni. Ngarpungumipa pa wajapungany. Nyapartu manyanu Jesusju kajalkajalkujilany, Ngarpula wartangurnikujilany. Kayan ngartanyanangurla nyantungu wajapungka piyirnngurni.” Kujarti palu kurayipwarntirlu pinapinakarrinyani.

8-9 Jesusjula manya nyangani yangka palu pinapinakarrinyani muntanga kaninykaniny. Wali marnila manyanangu Jesusju kurayipwarntiwu, “Nganajangkarlu manta kujarti pinapinakarrinyana muntanga. Pinapinakarrilany manta ngulikanupurru. Ngulikarrkula pajanta minyartingurni wangkingurni ngajukurangurni.”

Nyanartijangkarlu manyanangu marni, “Nganpayi minyarti marna wulyukujiwu mimijangka, yarnta marna piyirnjangka minyartijangka yakurryakurr wajapungkuwurti.

10 Ngarpungu paja yiparni minyartikarti nguwakarti. Ngarpukura maya marna ngajungu martalany, yangkala marna yakurryakurr wajapungany piyirnjangka, marninjangka yapajangka pujurni. Wali kujartikarra marnarla malku nganpayiwu minyartiwu, yangkala pajinta pinarri ngunawu mayawu ngajuwu.”

11 Marnila parla nganpayiwu mimijartiwu Jesusju, “Pinamantaja nganpayi. Turtangka. Kaluku warntarlanyanu, wurnala man turtangurla yanku ngurrakarti.”

12 Nyanartijangka turtapinya pa. Turtangurla warntarni parlanyanu kaluku, partalurnila wurna yani. Tirrinyyanila manyanangurla piyirnwarntirla palkakarti.

Wali nyanartijangka purrpurrmarnila palu piyirnwarnti nukarni. Milpala palu purlkajarrinya. Nyangani palu nganpayi wurnajangka yananyjangka. Nyanartijangka wirriyajarrinya palu nukarnini, Ngarpupala palu kajalkajalkujirnani. Marnani palurlanyanu wirriyarlu, “Ngajirta parlipa nyakarla kujartijiliny jarlu. Minyarti parlipa nyangany jalarramipa.”

4

Nganpayi kiyi tarrapungujuwal

1 Walimpa ngapanga purlkanga pa Jesus kirrarnani rirringkirla. Wali piyirn paja palunyanta pirriyani yalartiwarntingurni wartangurniwarlany wartangurniwarlany. Ruklaparnani palanta piyirnwarnti paja Jesusja. Ngajirta parla kirlingirri ngunarla. Warpiny palanta rukukani, yangkala ngurtingala parayani ngapakarrajirla Jesus. Piyirnwarnti nyanartiwarnti paja piyirn palu palkangala rirringkirla ngunangani, Jesus pa kirrarnani ngurtinga. Parayanurlala wangki manyanangurla marnani ngurtingurni ngapakarrajingurni.

2-3 Pinarriyungani manya Jesusju wangki purlka ranyjikarraji. Jularnani manyanangu piyirnwarntiwu, “Piyirnwarnti pinakarrilu.

“Layi nganpayi pa kiyi tarrapungujuwal yanani, tarrapungku pa kiyi jirajijiliny miyipurru turtapungupurru. Nyantukurarla yartta nguwanga pikanga manya tarrapungku.

4 “Nyanartijangkarlula yartta manya tarrapungani kiyi nyanawurlu piyirntu. Tarrapungani manya wamarnkujarra. Kiyiwarnti palu wantinyani kujangkurrajarra. Kanarlanywarnti palu wantinya kirliwarntirla kirninyja. Kanarlanywarnti palu wantinya nguwanga paljarra. Kanarlanywarnti palu wantinya warntarrirla patinga. Nukarnini palu wantinya wulyuwulyu kiyiwarnti tarrapungujangkawarnti, yangka manya tarrapungani piyirntu. Wanyjani manya, walimpa palu wartangurni ngapajangka turtapungku.

“Wali wartangurnila palu yukarnani kiyiwarnti nyanartiwarnti. Kanarlanywarnti palu yukarnani warntarrirla palkanga. Jirikiwarntila palu laparni, parlipinyala palunya kiyiwarnti palkangajangka. Yutantinyala palunyanangurla

kiyiwarntirla, ngarnanila palunya nyanartiwarnti kiyiwarnti.

5 “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga lartanga. Kankarnumarrangu pa nguwa nyanarti yaru, kaninymarrangu pa paljarr, pamarr ngunangani purlka ranyji kaninymarrangu. Nguwa nyanarti parla kiyiwu larta, ngajirta parla nguna warnamintiwu tartayanupurru kanimpal. Wali partalurnila palu turtapinya warnjal kiyiwarntijangka, turtapungurla kutarni karrinyani.

6 Purangurlula lani lalkawurra warnjal, lalkajarrinyala wurrkal nukarni, yangka nyanarti warnaminti kiyikura ngajirta kaninyparral tartayantarla.

7 “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti wulyuwarnti palu yukarnani nguwanga kirlinga. Jarlu pa piyirntu jakurrpinya nguwa. Warnaminti kirlikura warrarni ngunangani kaninykaniny nguwapuru. Kula walirni warpinykujirni, minyakujala warrarni ngunangani kaninykaniny.

“Nyanartijangkarla palunyanangurla yukarnani kirliwarntirla kiyiwarnti piyirntu tarrapinya. Wali kirninyjarni pila turtapinya ngarlajaa wulyu. Ngarlanguninyju parla tinyungani mana wulyunguniny. Wali ngarlangu manangu nyanawurlu wajapunganila nyanarti mana wulyunguniny. Ngajirta pa nyanawurlu manangu wulyungu martarnantarla miyi, yangka pa nyanawurlu ngarlangu wajapungani.

8 “Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wulyunga yatunga. Wali nyanartijangka kiyiwarnti palu turtapinya yukajiliny, kankarralparni lani turtapungurla palu karrinyani. Yingkinjarti palu karrinyani. Purlkajarrinyala kiyijangka. Yangka palu nguwanga yatunga wantinyani, nyanarti palu miyi martarnani yingkinjarti nukarnirlu. Kanarlanywarnti palu karrinyani murrkurnjarti miyi. Yingkintu manya martarnani 30 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarnti palu karrinyani ngarrjamartajarti miyi. Yingkintu manya martarnani 60 kiyiwarnti jirajijilinywarnti. Kanarlanywarntiwarlany palu karrinyani pajajartijinyangu miyi. Yingkintu manya martarnani 100 kiyiwarnti jirajijilinywarnti.”

9 Marnanila manyanangu Jesusju, “Puju manta pinangu tarrpartawu, wali nyanarti, pinakarriwu manta.”

10 Walimpawarlany manyanangurla ngunangani piyirnwarntirla mapirrikarrajiwarntirlajaa piyirnwarntiwarlanyja murrkurnta. Japirlyungani palurla Jesus, “Nyapartukarra yangkarti man marni, kiyiwarnti tarrapungujangkawarnti manunya jularni.”

11 Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajiwarntiwu,
“Jarlu marnanyirrangu jularni wangki ranyjikarraji. Jalar-
rala marnanyirrangu wangki yangkarti kalarakujiwu nyur-
rawarntiwu, yangkala mantarla wangkiwu pinarri ngu-
nawu. Pinarri mantarla ngunawu nyapartukarra Ngarpu
parlipangu kajalkajal nguniny.

“Wali nyurrawarntiwu mapirrikarrajiwarntiwu mar-
nanyirrangu ngajungu kalarakujilany wangki, yangkala
nyanartiwarntiwu kanarlanywarntiwu marnanyanangu ju-
lawu ngajungu wangki rantangangurni.”

13 Yarntarni Jesusju manyanangu marni mapirrikarra-
jiwarntiwu, “Puju kayan nganta pinangu pinakarri min-
yarti wangki kiyi tarrapungujangka, kayan nganta pinangu
pinakarri wangki nganawurti minyartijiliny ranyjikarraji
nyurrawarntirlu.”

14 Wali nyanartijangka Jesusju manyanangu kalaraku-
jirni mapirrikarrajiwarntiwu wangki ranyjijangka nya-
partukarra parlipangu kiyiwarntirlu pinajulalany. Kujar-
tikarra manyanangu marni, “Nyanarti piyirn Ngarpukura
yangka manyanangu julalany, nyanartijilinyparni piyirn
minyarti kiyi tarrapungujuwal ngunangani. Wali nya-
narti kirlingalparni piyirntu julalany Ngarpukura wangki
lirrangu, nyanartijilinyparni kiyi tarrapungujangkajiliny
nguwanga yukarnani.

15 Wali kiyiwarnti kanarlanywarnti palu yukarnani palka-
nga warntarrirla, jirikirlula palu ngarnani. Nyanartijilany-
parni palu piyirnwarnti kanarlanywarnti nguniny. Wangki
palu pinakarrilany Ngarpukura jularnujangka. Ngajirta
palu mapunikarra. Pirlangu purlkangu yap kangany
partalurni. Kulmanurla manyanangurla kangany wangki
nyanarti. Piyirnwarnti nyanartiwarnti palu kiyijilinyparni
nguniny palkanga.

16-17 Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukar-
nani nguwanga paljarra, partalurnila palu turtapinya.
Walimpa purangurlula manya lani lalkawurra. Nyanar-
tijilinyparni palu nguniny piyirnwarnti kanarlanywarnti.
Pinakarrilany palu nyanarti wangki Ngarpukura, wirriya-
jarrilanypala palu. Walimpa jingkirrikangany palunya
piyirnwarntiwarlanyju, yarnta kujikarralany palu ka-
narlanykanarlanyju piyirntu tumaj palu mapunikarralany
wangki Ngarpukura. Nyanartijangka ngajirta palurla ma-
punikarra jutungurni.

18-19 Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palunyanan-
gurla yukarnani kirlinga. Turtapinyajal palu wurrkal wu-
lyuwarntijaa ngarlawarnti. Tintinyinyala palunya ngarlan-

guninyju kirliwarntirlu, yangkala ngajirta palu wulyuwarntirlu miyi martarla. Wali nyanartijilinyparni palu nguniny piyirnwarnti kanarlanywarnti. Pinakarrilany palu wangki Ngarpukura, mapunikarralanypala palurla kaparnwarlanyparni. Ngajirta palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Wali pinapinakarrilanypala palu pamarrjaa manawarnti. Nganapartu nganapartu palu pinapinakarrilany jutungu. Ngajirta palu Ngarpu pinapinakarri. Yarnta palurla yakurr nguniny munta kayan kujikanurlamarra. Ngajirta palu nurrurrurlu mapunikarra.

20 Yarntarni kanarlanywarnti kiyiwarnti palu yukarnani nguwanga wulyunga. Turtapinyala palu, purlkajarrinyala palu, walimpa palu nukarnini miyijartijarrinyala. Kanarlanywarntirlu palu murrkurn martarnani kiyiwarnti 30 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu ngarrjamarta martarnani kiyiwarnti 60 yingkintu, kanarlanywarntirlu palu pajajinyangu martarnani kiyiwarnti 100 yingkintu. Nyanartijilinyparni palu piyirnwarnti kanarlanywarnti nguniny. Pinakarrilany palu wangki Ngarpukura. Mapunikarralanypala palu, munta kayan palurla nguniny Ngarpuwu. Nurrurrurlu palurla mapunikarralany. Nguninypala palu nyapartukarra manyanangu Ngarpungu wulyumalany.

Ngapa purlka

35 Nyanartijangka karuwarrarla Jesusju manyanangu marni piyirnwarntiwu mapirrikarrajiwarntiwu, “Wurna parlipa yanku rirringkiwarlanykarti kurlirninyirra kurlirninyirrakarti.”

36 Jesus pa kirrarnani juturni ngurtinga. Nyanartijangka palu mapirrikarrajiwarnti parayanukarrakanya ngurtinga. Kanyala palu Jesus ngurtijarti. Wali paja piyirn palunya wanyjani ngurtijawurlu ngapakarrajijangkajawurlu. Ngurtiwarntiwarlany palu mapirrirni jakarni.

37 Nyanartijangka walypa purlka pirriyani. Kuparlaparla purlkajarrinya manyanangurla, walypangu ngapa kuparlaparla purlkakujirni. Ngapa manyanta yimpirlmarnani ngurtikarti, tipanani manyanta ngurtinga.

38 Jesus pa ngurtinga yukarnani wartangurni jiwaljirla. Yukarnani manyan wurnanga wurnanga ngurtinga ngapakarrajirla. Wali parnkimani palu manyanjangka, marnila palurla, “Purlka. Nganajangka man manyanmipa yukarnana. Ngapangujal parlipanya ngalku jalarra. Jalarrajal parlipa pirlajarriwu.”

39 Purlka nyanartijangka parnkijarrinya. Wali jarrmarnila parla walypawu, marnila parla ngapawu Jesusju,

“Lamajarri.” Wali lamala larlnguja ngapa nyanarti walypangajirtajarti.

40 Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajiwarntiwu, “Ngapangu manya rayinkujilany. Ngajirta manta pinakarri Ngarpu mapunjinyangu. Pinakarrilany manta rayinkarrinyupurru.”

41 Wali rayinjarrinyala palu, purlkajinyangu rayin. Wali jularnani palurlanyanu, “Nganaparta nganpayi minyarti. Minyajal pilanyanta mapunikarralany walypanguwurtijaa ngapanguwurti. Jarrmalany pilangu.”

5

Nganpayi wangarta

1 Nyanartijangka Jesusjaa piyirn nyantukurawarnti mapirrikarrajiwarnti palu pirriyani ngurtijarti ngapakarrajijarti kakanikakani ngapanga purlkanga.

2-3 Piyirn yini Karrajiyin palu ngunangani nyanayirla. Jamurn Jesus jupantinya ngurtijangka, marnpa parla pirrilaparni piyirn kayan najijangka, wanyjarrarla palunya pirlajarrinyujangka tartakujirnani.

Minyarti nganpayi pa pirlajarti ngunangani nyanayirla najinga. Muntanga manyanta pirla ngunangani. Pirlangu pa wangartakujirnani. Pajamirru palu jakarr karrpirni jinajaa kurrapa.

4 Manangu nyanawurlu tanyjingu ngajirta pa tartpartarnantarla. Nyantungu pa yarrparni tulungjunganani nyanarti mana tanyji kurrapajarrajangka. Nyamarrpunganila manyanu tanyji nyantukurajangka jinajarrajangka. Mayaparijinyangu pa ngunangani, yangkala nganangguwurti piyirntu ngajirta pa lamakujirla.

5 Kakarra piyip karla takurr pukanyja julngurru kujartirlurra wampalmarnaninyirra pirlawarntikurarla ngurrangajaa pamarra. Nira pa papajananinyirrajaa junganani manyanu pamarru jiringu.

6 Wali piyirntu nyanawurlu Jesuspala parlipinya marringurni ngurtijangka jupantinyujangka.

7-8 Nyanartijangka pupurula laparnkanya yalartingurni. Mirtijurrurnjurrurn wantinyala manyanta Jesusja. Jesusju parla marni, “Nyuntu pirla jarntakpanyjarlanyanta nyanartijangka nganpayijangka.”

Nyanawurlu nganpayirlu parla nganymarni Jesusku, marnila parla, “Jesus, walaku Ngarpukura purlkakura, nganajangkarlu paja kujartikujilany. Ngajirta ngajan walajiyungka. Ngajirta ngajan pirlapirlakarra.” Nurrurrurlu parla marni nganpayirlu.

9 Jesusjula japirlyinya, “Ngana man nyuntu yini.”
Nyantungula manyanta jangkumani, “Ngaju marna yini
Paja, tumaj marnalu paja nguniny.”
10 Nyanawurlula piyirntu parla marni nurrurrurlurni,
“Ngajirta nganunya ngunyipungka minyartiwarnti pir-
lawarnti ngurrajangka minyartijangka.”
11 Wali nyanartikarra marnparni palu paja pikipikiwarnti
karrinyani pamarra rirringki, miyi palu ngarnani.
12 Wali nyanartiwarntirlu pirlawarntirlu palu nurrur-
rurlu ngarntimani, “Jesus, yipawu manpanya pikipikiwarn-
tikarti. Takurryanku marnalunyanangurla.”
13 Nyanartijangka yiparnurlakani manya Jesusju. Nya-
nartiwarnti pirlawarnti palu pirriyani, tartayanila palun-
yanangurla pikipikiwarntirla pajanga. Nyanartiwarnti
pikipikiwarnti pajajinyangu palu karrinyani kunyungurla
2 jawujun. Pujurnila palu laparni kanimpal ngalan-
galangurni. Puluklaparni palu ngapanga purlkanga, yur-
rantinyala palu pujurni.
14 Nyanartijangka laparnkanyala palu piyirnwarnti nya-
nartiwarnti pikipiki ngampurrjiwarnti. Nyanartirni wangki
palunyanangu jakuljularnani piyirnwarntiwu mayarukar-
rajiwu.
Wali mayaruwarntijangkala palu pirriyani nyanartikarra
piyirnwarnti nyangupurru.
15 Marnpa pirriyanurla parlipinyala palu Jesus. Piyirn
wulyujarrinyujangka manyanta kirrarnani marnpa, nya-
nartirni piyirn yangka pirlawarnti paja manya martarni.
Mana karrkinta martarnani, pinangu jirrkirlpala pinakar-
rinyani. Purrpurrmarnila palurla piyirn paja nyangu-
jangka.
16 Jularnila palunyanangu mayarujangkawarntiwu ka-
narlanywarntirlu, “Yangkarti nganpayi marnalu nyanya
wangartajangka, wulyujarrinya pa. Yarnta pirlawarnti
palunangurla takurryani pikipikiwarntirla. Puluklaparnila
palu ngapanga nukarnini pirlawarnti mapirrirni.”
17 Nyanartijangka piyirnwarntirlu pujungurnila palurla
Jesusku nurrurrurlu ngarntimani, “Yanku man ngurra-
jangka minyartijangka.”
18 Wali jamurn Jesus parayanani ngapakarrajirla
ngurtinga, nganpayirlu nyanawurlu wulyukujirnu-
jangkarlu parla juturni ngarntimani. Marni parla Jesusku,
“Mapirri marnangurla yanku.”
19 Jesusju lamakujirni. Kujala parla marni, “Tikiyan-
tanyanangu nyuntukurawarntiwu. Julawu manunyanangu
nyapartukarra manta Ngarpungu purlkangu yarakujirni.

Yarntarni manunyanangu julawu nyapartukarra mangu yawiyijarrinya Ngarpungu.”

20 Wali nganpayi nyanarti turtangkanya, jularnanila manyanangu wangki mayarurla Tikapalijja. Piyirnwarntiwu pajawu manyanangu jularnani nyapartukarra Jesusju wulyukujirni, purrpurrmarnila palu piyirnwarnti nyanartiwarnti pinakarrinyujangka.

Manga pirlajarrinya, Jesusja manyanta palya palymani marnintu

21 Wali nyanartijangka Jesus tikiyani karlanikarlani ngapanga purlkanga. Nyanayirla rirringki palunyanta marnpajarrinya Jesusja piyirnwarnti paja.

22 Layi nganpayi manyanta pirriyani Jesusja yini parla Jarij. Warrkammarnani pa mayarurla jujupurrurla. Parlipungurla jinanga Jesusja manyanta lapart parntawantinya kajalurni japirlyungupurru. Ngarntimananila parlanyanta nurrurrurlu Jarijju mangawu kurntalku. Marni parla, “Ngajukura yapa pa yukalany purlka mimi jamurnku pirlawu. Yanungurla man palymanku yarakujiwujaa wanjikujiwu.”

24 Nganpayi nyanarti turtapinya. Jarrkanya parla Jesusku, yananila pila. Piyirn paja palunyanta warryani Jesusja, marnpa palunyanta lawuwantinyani tirntirnkarra.

25 Layi marnin manyanangurla ngunangani yitilalwarnti paja 12 ranyjipirrajarti. Marninkurajiliny martarnani.

26 Jarti palurla mirrijin yungani maparnwarntirlu lamakujirnupurru. Pamarr manyanangurla pujumani maparnwarntirla. Ngajirta wulyujarrirla, mayajarrinyala.

27 Jarlu palurla jularni Jesus wulyukujirnujuwal. Nyanartijangka Jesusja palanta paja warrlaparni, wali marnin nyanarti manyanangurla mapirri yanani.

28 Pinapinakarrinyani parlanyanu, “Palymanku marnanyanta Jesusja palya, wulyujarriwula marna.”

29 Nyanartijangka palymani parla Jesuskura palya marnintu, lamajarrinyala nyanartikarra. Ngungkupungani manyanu kaninykaniny lamajarrinyujangka.

30 Jesusju manyanu ngungkupinya nyantukura maya manyanta tirrinyyani karnalanyjurra. Nyanartijangka kurnakwantinya. Marni manyanangu, “Nganangu paji ngajukura palya palymani.”

31 Mapirrikarrajiwarntirlu palurla marni, “Paja marnangulurla wamarn karrilany. Kunyungurla nganangu partanta palymani. Ngurrpa marnalurla.”

32 Jesusju parla nyangani kulkururlu wanyjarrarlu palymani.

33 Marnintu manyanu ngungkupungani kaninykaniny
Jesuskurarlu mayangu lamakujirni. Nyanartijangka yanila
manyanta Jesuskarti parntawantinyala manyanta jinanga
rayintu. Jularni parlanyanu nukarnini.
34 Jesusjula parla marni nyanartiwu marninku, “Ma-
punikani pajan, wulyujarrinyala man. Wali marnanta
wulyukujirni, wurnala man yanku wirriya.”
35 Walimpawarlany kukajartila palurla pirriyani nyanar-
tiwu nganpayiwu Jarijku. Marni palurla, “Kurntalku man
marlaljarrinya. Nganapurru man jutungu ngarntimalany
nyanarti nganpayi pinayungujuwal Jesus.”
36 Jesusju manya jamulu pinakarrinya. Marnila
parla Jesusju nganpayiwu nyanartiwu Jarijku, “Ngajirta
ngankurlanyanu karrartajarri, yarr pajanurla ngurtngu-
nawu ngajunga.”
37 Jarrmarni manyanangu Jesusju, “Ngajirta nganta piyirn
paja pirriyanta. Yarr murrkurnmipa yantajilurla.” Kanya
manya Pitajaa paparlangu Jayimjijarra Jun.
38 Nyanartijangka pirriyanila palunyanta Jarijkurarla ma-
yarurla. Piyirnpala paja palunya parlipinya nyanayirla,
maya palu lungani kujangkurrajarra.
39 Tartayanurla marnila manyanangu Jesusju, “Ngana-
purru manta kuja warawaramalany. Nyanarti manga
ngajirta pirla, yarr pa manyan yukalany.”
40 Yarrparnila palurla jingkirti warralpinya nyanarti-
warntirlu pajangu. Nyantungu manya yarrmipa ngun-
yipinya palkakarti. Murrkurn manya tartakujirni Pitajaa
Jayimjijaa Jun. Ngamajijaa ngarpu, mapirrirni manya
tartakujirni.

Wali nyanartijangka yanila palu mangakarti ngurra
wanyjarrarla yukarninyirra.
41 Jesusjula tarrpartarni kurrapa nyanarti manga,
marnila parla, “Turtapungka manga.”
42 Manga nyanarti mapunparnila turtangurla kitpun-
gani. Nyanartiwarntirlula palurla purrpurrmarni, mil palu
purlkajarrinya. Manga yangka purlka yitilalwarnti 12
parla.
43 Jarrmarnila manyanangu nyanartiwarntiwu mapir-
rijangkawu Jesusju, “Ngajirta ngantanyanangu jula ku-
jangkurrajarrawu kanarlanywarntiwu.” Miyiwula manya
jinjinyinya yungupurru manga nyanarti marranyan.

6

Kapijaa miyi manya yinya Jesusju

31 Jesus manyanangurla piyirnwarntirla mapirrikarraji-
warntirla ngunangani. Piyirnwarnti kanarlanywarnti paja
palu pirripirriyanani. Mirnpungani palu nyanartiwarntirlu
piyirnwarntirlu, yangkala miyi ngajirta palu nganyjarla
Jesusjujaa nyantukurawarntirlu mapirrikarrajiwarntirlu.

Nyanartijangka marni manyanangu Jesusju nyantuku-
rawarntiwu mapirrikarrajiwarntiwu, “Wurna parlipa
yanku. Jintanga parlipa kirralku piyirnwarntingurni
rantanga.”
32 Ngapakarti palu turtangkanya ngurtikarti ngapakarra-
jikarti Jesusjaa mapirrikarrajiwarnti piyirnwarnti. Ngapan-
gal purlkangal palu yani ngurtijarti pintirnikarti.

33 Nyanartijangka piyirnwarntirlu palunya pajangu
nyanya nyanartiwarnti turtangkarranyjangka ngurtijarti.
Nginyjirrikani palunya, jinala palu wamarn laparni
ngapangal rirringki. Mayaruwarntijangka palu pirripir-
rilaparni piyirnwarnti nyanartiwarnti kanarlanywarnti.
Kajalurni wantinya palu, Jesus jupantinyala ngurtijangka.

34 Nyanartijangka jupantinyurla piyirnwarnti pupuru-
jangkawarnti manya nyanya Jesusju. Yawiyijarrinyala
manyanangu, tumaj palu yarr wampalmarnani, nganan-
guwurti ngajirta manya ngampurrmanantarla. Wali purlka
wangki manya pinayungani Jesusju.

35 Nyanartijangka karuwarrajarrinya. Piyirnwarnti
mapirrikarrajiwarnti palunyanta yani Jesuskarti. Marni
palurla Jesusku, “Minyarti ngurra pa walmarta, miyi nga-
jirta parlipangu nguna. Purangu pa kutajarrinya.
36 Manyjanyanangu minyartiwarntiwu piyirnwarntiwu.
Mayarukarti palu yanku. Warntawu palurlanyanu ngurru-
jarra ngurrujarra miyi pamarrjawurlu.”

37 Wali jangkumani manyanangurla Jesusju mapirrikar-
rajiwarntiwu, “Kayan ngarnanya marri yipanyja, nyur-
rawarntirlu mantanya yungku miyi ngarnupurru marnpa-
jangka.”

Marni palurla Jesusku, “Nyapartukarrala marnalun-
yanangu miyi warntawu nyanartiwarntiwu piyirnwarn-
tiwu. Ngajirta marnalu marta pamarr purlka yangka $200
miyiwu warntarnupurru.”
38 Japirlyinya manya Jesusju, “Yanungurla nyakulurla,
nyarrjangu manta miyi martalany kanarlanywarntiwu yun-
gupurru.”

Nyangungurla palurla jularni Jesusku, “Miyi kurriny
kurriny kayanjaa kapijarra kurriny marnalu nyanya.”

39 Nyanartijangka piyirnwarnti nukarnini manya jin-
jinyinya Jesusju, “Yutantilu yukanga wurrkalla tukuwar-
lany tukuwarlany.”
40 Kajalurnijaa wartangurni palu yutantinya kirri, ngan-
impirriwarlany nganimpirriwarlany palu kirrarnani.
41 Miyiwarntijaa kapijarra manya warntarni Jesusju.
Millu kankarral nyanya, Ngarpuwula parla ngarntikanya
Jesusju, miyila manya jungani Jesusju. Yinya manya
mapirrikarrajiwarnti. Marni manyanangu, “Yungkalunya.”
Yarntarni kapi manyanangu jungani.
42 Ngarni palu nukarnirlurni, kinkijartijarrinyala palu.
43 Nyanartijangka miyijaa kapi jakarrngarnujangka palu
warntarni mapirrikarrajiwarntirlu, ngurtiwarntirla purlka-
warntirla 12ja palu takurrpinya.
44 Yangka piyirn palu nguja nyanartikarra paja 5 jawujun.

Jesus kankarninyirra yani ngapangal

45 Nyanartijangka piyirnwarntiwu mapirrikarrajiwarn-
tiwu manyanangu marni Jesusju, “Kajalu manta yanku
ngapanga purlkanga ngurtijarti ngapakarrajijarti. Ngur-
rakarti Pijayirtakarti kakanikakani manta yanku.” Yarn-
tarni kanarlanywarnti piyirnwarnti nukarnini manya yi-
parni. Pujurni palu tikitikiyani pulparral ngapangajirtarlal
ngurrawarntikarti.
46 Yiparnurlakanungurla pamarrkartila yani nyantu
Jesus. Nyanayirla parla purayimarnani Ngarpuwu,
Ngarpuwu parla japirryungani.
47 Wali mungajarrinyala manyanangurla mapirrikarraji-
warntiwu. Kaparn muntanga palu karrinyani ngurtijarti,
Jesuspala pamarra warrarni kirrarnani.
48 Pamarrngurni manya nyanya Jesusju wampalmar-
nanujangka. Kayan ngartalu tirrinyyantarla ngurtijarti.
Walypangu manya lamakujirni.

Nyanartijangka munganga jamurn yangka rarrpajar-
rinyani kakarra, Jesuspala manyanangurla pirriyanani
mapirrikarrajiwarntirla. Waangani manya wartangurni.
Kankarninyirra yanani ngapangal, kula nguwangalparni.
49 Nyanya palu ngapangal yananujangka. “Warawu,”
marni palu. Kula palu pirlarni nyanya.
50 Nyangungurla palu rayinjarrinya. Partalurnila
manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta nganta rayinjarri.
Ngaju marna Jesus. Purnkujarrilu.”
51 Nyanartijangka Jesus manyanangurla takurryani
ngurtinga mapirrikarrajiwarntirla, lamajarrinyala walypa,
purrpurrmarnila palurla.

53a Nyanartijangka juturni palu yanani ngapangal, pirriyanila palu rirringki.

7

Nganpayi pina rukjarti jalany kuta

31 Jesus yani tawunjangka yini parla Tayiya. Tayiyajangka yani pa kayirrara Jayitankarti. Jayitanjangka yani Jesus wamarn kakarrangu. Tikapalijjangka pirriyani ngapanga purlkanga yininga Kalalirla.

32 Nganpayi palu kanya piyirnwarntirlu Jesuskarti pina rukjarti jalany kuta. Ngajirta pa wangki manyjarla, ngajirta pa wangki pinakarrinyantarla. Yapajangkarni pa ngunangani pina rukjarti jalany kuta. Wali ngarntimarnanila palunyanta Jesusja piyirnwarntirlu nurrururlu, ngarntimarnani palurlanyanta nganpayiwu palymanupurru.

33 Nyanartijangka Jesusju kanya piyirnwarntijangka palkakarti nganpayi pina rukjarti jalany kuta. Kangungurla manyanta takurryani Jesus kurrapajarra nganpayirla pinajarrarla. Juwajpanila manyanu Jesusju jamarnta kurraparla, kurraparlurnila palymani piyirn jalany.

34 Nyanartijangka Jesus mil kankarraljarrinya, marnila parla Jesusju, “Kirlingirrijarri pinajarra.”

35 Wali partalurni pinajartijarrinya nganpayi nyanarti, yarntala larrakarnjarrinya, marnanila manyanangu larrakarn.

36 Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanyanangu piyirnku ngantuwurti jula.” Wali Jesusju nurrurrurlu manyanangu jarrmarni. Nyantuwarntirlu ngajirta palurla mapunikarrarla Jesusku, jutungurni palunyanangu jakuljakuljularni wapalkarrarlu.

37 Purrpurrmarni palurla piyirnwarnti pinakarrinyujangka. Marni palurlanyanu, “Nganpayi minyarti Jesus pa wulyukujirnujuwal. Minyakatanya kirlingirrikujilany pina rukjartiwurti, yarnta piyirnwarnti jalany kutajangka manya juwalkujilany.”

8

Nganpayi jankajarti

22 Jesusjaa piyirnwarnti mapirrikarrajiwarnti palu pirriyani tawunta yininga Pijayirtarla. Kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu palunyanta purpankanya Jesuskarti nganpayi jankajarti. Ngarntimarni palurla piyirnwarntirlu palymanurla wulyukujirnupurru.

23 Jesusju tawunngurni ngarrpirtimankanya pintirnikarti
jankajarti. Juwajpani manyanta milla jankajartirla ja-
marnta, palymanila Jesusju kurraparlu. Palymanurla parla
marni, “Wayila man nyangany nganawurti.”
24 Ngalaramarni nyantu nganpayi jankajarti. Marni
parla Jesusku, “Piyirnwarnti marnanya nyangany kitpun-
gujangka. Kula manawarntirni purlkawarnti, minyakujala
palu piyirnwarnti.”
25 Yarntarni pa palymani mil kurraparlu Jesusju, war-
rpunyanyala jankajawurlu, milpala lirrjinjarrinya.
26 Nyanartijangka Jesusju nganpayi yiparni ngurrakarti
nyantukurakarti. Marni parla, “Ngajirta ngan tikiyanta
tawunkarti.”

9

Jesus kanarlanyparnijarrinya

2 Jesusjaa murrkurn piyirnwarnti mapirrikarrajiwarnti
kankarral pamarra palu parayani jintanga Pita Jayimjijaa
Jun. Jesus karrkin kurnakwantinya, kanarlanyparnijar-
rinyala.
3 Mana wirrimpurru nyantukura palypalymanani parp-
jartijinyangu. Kayan ngarta ngantunguwurti lukurrpungka
nyanartijilinywurra parpjartiwurra.
4 Nyanartijangkarlu nyanya palupinya mapirrikarraji-
warntirlu karrinyujangka Mujijjaa Yilayija. Wangkijarti
palupinya nyanya, wangki pilanyanta marnani Jesusja.
Nyangungurla palu rayinjarrinya mapirrikarrajiwarnti.
5-6 Pita ngajirta parla pinarri ngunarla wangkiwu mar-
nupurru, yangkala parla paparrmarni Jesusku, “Purlka.”
Turtuk parlipa nguniny minyayirla. Yutukarrku mar-
nanyirrangulu wurriny minyayirla kayan nyuntuwu, kayan
Mujijku, kayanwarlany Yilayijawu.”
7 Nyanartijangka pirriyanila yurnturr, kutantinyala
manyanangurla wangarr. Kaninykaninyngurni yurntur-
rngurni palu pinakarrinya lin Ngarpukura marnujangka.
Marni manyanangu Ngarpungu, “Minyarti paji walaku nga-
juwu, wulyu marna kangany muntanga. Pinakarrilunyanta
nyantunga.”
8 Jamurn palu pinakarrinya lin, warrpkarra nyanyala
palurla mapirrikarrajiwarntirlu, jartila palupilangulu
nyanya. Jesusmipala palu nyanya, wirlmarni pila
kurrinywarlany nganpayijarra yinijarra Yilayijajaa Mujij
nyanayirlarni.
9 Nyanartijangka jupantinyanila palu Jesusjaa mapir-
rikarrajiwarnti kanimpal tikirr. Marnila manyanangu

Jesusju, “Ngajirta ngantanyanangu jula piyirnku ngantuwurti wangki nyangujangka. Mularnpungku mantanyanangu kajirna pirlajangka wanjijarriwu. Nyanartijarra mantanyanangu julawu piyirnku walimpa.” Jarrmarni manyanangu Jesusju.

10 Wali mularnpunganila palunyanangu nyanarti wangki kanarlanywarntiwu pamarra nyangujangka, yangkala japirlyungani palunyanu mapirrikarrajiwarntirlu, “Nyapartukarra wangki minyarti manyanu jularnani pirlajangka pa wanjijarriwu. Ngurrpa marnalurla.”

Mapirrikarrajiwarntirlu palunyanta jarti jurramani pirla

14 Wali nyanartijangka palu turtuyani piyirnwarnti yiniwarnti Pitajaa Jayimjijaa Junjaa Jesus pamarrngurni kaninyparral. Pirriyani palunyanangurla kanarlanywarntirla mapirrikarrajiwarntiwarlanyja. Kajalu palu karrinyani mungkurr mapirrikarrajiwarntijaa piyirnwarnti kurayipwarnti. Piyirnwarntiwarlany paja mapirri palu karrinyani. Wali nyanya palunya Jesus mapirrirlu. Kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajiwarntiwarlany yapapurru wulyukujirnupurru.

15 Nyanartijangka Jesus palu nyanya piyirnwarntirlu. Wali ngarrurtajarrinyala palu Jesus nyangujangka, pupurula palanta laparni Jesuskarti, jamurn palu nyanya. Marni palurla, “Ngurt marnangulurla nguniny nyuntunga.”

16 Jesusju manya pinakarrinyani marnujangka yangka kurayipwarntirlu palunya japirlyungani mapirrikarrajiwarnti mayangu kajaluwarlany wangki. Nyanartila manya japirlyinya Jesusju nukarnini, “Ngana wangki mantarlanyanu marnana. Julajilu.”

17 Nganpayirlu layingu manyanta jangkumani, “Yu, julawu marnangu. Pirrikanya marnangu nyuntuwu minyarti parri walaku ngajukura. Nyakarla man nyuntungu, minyakujala man yap yani, yangka marnangurla wartapuran pirriyani. Minyarti parri ngajirta wangki manyja, lirra pa nguniny numjarti. Pirlangu pa patanyjakujilany.

18 Pirlangu pa tartpartalany, palypungany manyanta nguwanga, nyanayirla manyanu nartwarntalany. Pirlangu pa rukukarralany ngayila. Kayan ngarta ranganyja parri nyanarti. Lirra manyanu kinyirrkarra pajarralany. Jamarntala manyanta pirriyanany parringa. Kayanmirri kayanmirri pa kujartijarrilany, nyanartijangka marnanyanangurla kanya parri mapirrikarrajiwarntikarti nyuntukurawarntikarti. Jarti marnanya japirlyinya pirla

jurramanupurru. Jarti palu ngunyipinya pirla parringa-
jangka." Kujarti parla marni nganpayirlu nyanawurlu
ngarpunyankurarlu Jesusku.
19 Nyanartijangka Jesusju manyanangu marni piyirn-
warntiwu nukarniwu, "Nyurrawarnti manta Ngarpu ma-
punjingajirtawarnti. Kayan nganta mapunikarra ma-
punjinyangu. Warrarni manta mapunikarralany ka-
parnwarlanyparni. Jarlujangka kartarna ngunangani
marnanyirrangurla. Larrkikanani marnanyirrangurla
wangki Ngarpukura. Nyapartujangkarlu pajantarla nganga
pinakarrinyani." Nyanartijangka manyanangu marni Je-
susju, "Kaj. Parri warntajilu."
20 Kanyala palanta Jesuskarti parri nyanarti.
Wali pirlangu parlipinya Jesus. Jamurn nyanya Jesus
pirlangu palytarrapinyala parri nguwangkurra kanimpal.
Wantinyala parri yangkala witawitakarninyirra nguwanga
kaniny, jamarntala manyanta pirriyani lirrangurni.
21 Jesusju pa japirlyinya ngarpunyankura parrikura.
"Nyangurlakarrajangka kujartijarrinyani parri."
Ngarpungu nyantukurarlula manyanta jangkumani,
"Yarr pa lamparnjangkarni kujartijarrinyani.
22 Yangka paji tarrapungani yapa ngajukura, warlunga
pulukkujirni pirlangu. Yarntarni ngapanga pulukkujirnani.
Kunyungurla pajarla kulmanku pirlangu." Yarntarni parla
marni piyirntu, "Kunyungurla man pirla jurramanujuwal,
kunyungurla ngajirtaparta. Puju man nyunturni pirla
jurramanujuwal, wali nyanarti. Puju manpangu yawiyi-
jarrilany, wali pirla jurramantanyanta ngajukurarlajangka
parringajangka."
23 Nyanartijangka Jesusju parla marni, "Nganajangkarlu
pajan japirlyungany kujarti, kunyungurla marna pirla
jurramanujuwal. Mapunparni marnanyirrangu kujarti
nguniny ngaju. Puju manta mapunikarrku nganangu wurti,
wali nyanarti, ngajungu marnanya marlamanku. Marla-
manujuwal marna ngaju puju piyirntu mapunikarralany."
24 Wali partalurnila manyanta jangkumani piyirntu, "Yu.
Mapunikarralanyjal marnanta. Pinayungku pajan, ma-
punikarrkujinyangu marnangurla nyuntunga."
25 Nyanartijangka warriyanani palunyanangurla
yalartiwarntingurni, jarlula palu pajajarrinyani piyirn.
Jesusjula manya nyanya. Nyanartijangka pa warntajpani
pirla. "Jarntakpanyjanyanta parringajangka nyuntu pirla.
Nyuntuwu marnangu marnana pirlawu. Nyuntu man
wangkingajirtakujirnujuwaljaa wangartakujirnujuwal.
Ngajirta ngan yarntarni tikiyanta minyartikarti parrikarti.

Ngunyipungany marnanta parringajangka minyartijangka pirla.”

26 Nyanartijangka pirla pa papajani mayajinyangu. Parrila pilpilmarni pawujangkala. Nyanartijangka jarntakparnila manyanta pirla parringajangka. Wali wawuljarrinyala pa nyanarti parri yangkala palurla marni kanarlanywarntirlu, “Wali pa pujujarrinya nyanarti parri.”

27 Nyanartijangka ngarrpirtimani parri Jesusju, karrinyukujirnila. Parrila karrinyangurra.

28 Nyanartijangka palu yani ngurrakarti mayarurla kaninykaniny. Japirlyinyala palurlanyanta parriwu ranyjingurni, “Nyapartujangkarlu marnalu pirla jarti jurramani. Ngajirta manpangurla mapunikarrarla pirlangu.”

29 Jesusju manyanangu marni, “Puju mantanyanta ngarntimanyjarlangurra jutungu, wali nyanarti. Ngarpungu manya pinakarriwujaa marlamanku. Nyanartila manta jurramanku pirla minyartijiliny parringajangkajiliny.”

10

Yapawarnti palu yani Jesuskarti

13 Walimpa kanarlanywarnti piyirnwarnti palunyanta pirriyani Jesuskarti. Yapawarnti palunya kanya Jesuspurru palymanupurru. Wali mapirrikarrajiwarntirlu palunyanangu jarrmarni piyirnwarntiwu nyanartiwarntiwu. “Ngajirta ngantanyanta kanganta yapawarnti Jesuskarti.”

14 Jesusju manya pinakarrinya mapirrikarrajiwarnti. Kulijarrinyala manyanangurla mapirrikarrajiwarntiwu tumaj palunya lamakujirnani yapawarnti. Nyantungula manyanangu marni Jesusju, “Ngajirta. Yara pajilurla yankurni ngajukarti yapawarnti. Ngajirta ngantanya lamakuji. Yankurnijalurla ngajungawu yapawarnti. Pinakarrilany pajalu wangki ngajukura yapawarntirlu. Mapunikarralanypala palunyanta Kutta, yangkala manyanangu Kut kajalkajal nguniny yapawarntiwu.

15 Kujartikarra pajanta pinakarriwu nyurrawarntirlu wangki ngajukura mapunikanupurru. Mapunikarrkula mantanyanta Kutta yapajilinyju. Nyanartijangkala kajalkajalparni manyirrangu ngunawu Kut nukarniwu,” marni manyanangu kujarti Jesusju.

16 Nyanartijangka Jesusju manyanangu warrpajparni yapawarntiwu kirrarnungurni. Nyanartijangka palunyanta

pirripirriyani. Jatpanurla manya kirrarnukujirnani nyantukurarla jinkarrirla kayanngurla kayanngurla. Nyanartijangkala manya palymanani kurraparlu jurluwarnti kayanngurla kayanngurla ngarntimanukarrarlu. Palymanukarrarlurni parla Ngarpu japirlyungani ngarrurtakujirnupurru yapawarntiwu.

Jesusju pa wulyukujirni nganpayi jankajarti

46 Nyanartijangka karlarrara palu yanani Jesusjaa piyirnwarnti mapirrikarrajiwarnti, kanarlanywarnti piyirnwarnti paja mapirrirni. Mayarukarti palu yanani Jurujulumkarti, yangka layi mayaru kaparn karrinyani yini parla Jariku. Wurnarni palu tirrinyyanani mayarurla nyanayirla. Ngajirta palu lamajarrirla. Karlarrara lanirni palu yani.

Wali kajalurni pa kirrarnani mayarungurni pakul layi jankajarti. Kakarrangu palunyanta jamurnparni yanani Jesusngurra warntarrirla rirringkirla. Wali kirrarnani nganpayi nyanarti yini Parramayaj. Ngarpu parla nyanartiwu yini parla Timayaj. Ngajirta parla warrkammarnantarla pamarrku jankajawurlu, yarr pa kirrarnani. Kirrarnungurni manyanangurla ngarntimarnani piyirnwarntirla pamarr yungupurru. Pamarr palurla yungani piyirntu tirrinytirrinyyanujangkarlu.

47 Wali jularni palurla nyanartiwarntirlu piyirnwarntirlu yangka palunyanta Jesusju mapirri yanani. Marni palurla, “Kangana marnapanya Jesusju Najuritkarrajirlu.”

Nyanartijangka wangki nyanarti takijularnujangka pa jankajawurlu nginyjirrikani. Papajanila parla Jesusku, “Jesus, Tayipitkura, yawiyijarriji yarrwurti.” Minyarti nganpayi Tayipit parla kilakinyankura Jesuskura jarluwarlanyjangka.

48 Jarti palu kanarlanywarntirlu marrkukani. Jarti palurla jarrmarni jankajartiwu. Ngajirta manyanangurla mapunikarrarla jankajawurlu. Juturni parla pawumarnani Jesusku. Marni parla jankajawurlu, “Jesus, Tayipitkura, yawiyijarriji yarrwurti.”

49 Wali Jesuspala lamajarrinya, nyanartijangka ngalaramarnila. Parlipinyala Jesusju jankajarti kirrarnujangka. Marnila manyanangu Jesusju piyirnwarntiwu, “Purpantajilu nganpayi nyanarti.”

Nyanartijangka yani palunyanta, marni palurla. “Pa. Turtapungka. Purnkujarri. Ngajirta ngan rayinjarri. Jesusju mangu malany. Nyaku manta.”

50 Jamurn palurla marni piyirnwarntirlu jankajar-
tiwu, tarrapungurlakani parlanyanu pirlangkirr nyan-
tukura. Partalurnila piwu turtapinya. Turtapungurla yani
manyanta Jesuskarti.
51 Jesusju pa japirlyinya jankajarti, “Nyapartukujiwu
marnangurla.”

Jankajawurlu parla marni Jesusku purlkawu, “Ngajirta.
Mil pajan wulyukujiwu.”

52 Jesusjula parla marni jankajartiwu, “Kaj, yanta.
Nyuntu man wulyujarrinya. Mapunikani pajan ngaju
yangkala man wulyujarrinya.” Nyanartijangkala partalurni
manya nyanya piyirnwarnti pujurni nganpayirlu. Nguwa
mapirri nyanya. Nyanartijangkala Jesuspala wajilpinya
wurnarni.

11

Jesus manyanangurla yani tangkijarti

1 Wali mayarungurni Jurujulumngurni kakarrara pila
ngunangani kurrinywarlany mayarujarra lamparnjarra
yinijarra Pipayijijaa Pijani. Pamarra pila ngunangani
kakarrangukakarrangujarti rirringkirla. Pamarr nyanarti
yini parla Yalapjarti. Pirriyani palu ngurrajarrarla Jesus-
jaa mapirrikarrajiwarntijaa kanarlanywarnti piyirnwarnti.
Yanani palu Jurujulumkarti. Kaparn palu jatparamarni
warntarrirla mayarujarrarla.

Nyanayirla pilangu marni nganpayijarrawu mapirrikar-
rajijarrawu Jesusju wangki takurryanupurru mayarurla.
2 Marni pilangu Jesusju, “Yantapila nyanawurlurra ma-
yarurlurra warntarrirlalparni. Yanungurla manpila par-
lipungku tangki. Karrpirnujangka karrinyana. Nya-
narti pa ngurrpangurrpa, ngajirta parla pinarri jarnakan-
gupurru. Wali kurtajpankula manpila. Tikirrkangku
pajinpila mirnu.”
3 Kujarti pilangu marnani Jesusju, “Puju manpilangulu
malku nganangu wurti, ‘Nganapurru manpila kurtajpanany
nyanarti tangki,’ wali julawu manpilanyanangu, ‘Ngajirta.
Kangku pajarrarla majawu nyantukurawu. Warrkam-
jangkarlu pa partalurni tikirryipawu.’ ” Kujarti pilangu
marnani Jesusju mapirrikarrajijarrawu wangki pikawurra.
4 Wali nyanartijangka jakarni pila wangkijarti Jesuskura-
jarti warntarrirlal, pirriyanila pila ngurranga. Parlipinyala
pila tangki nyanarti. Jarlu palu karrpirni mananga. Kar-
rinyani pa warntarrirla marnparni mayarurla kiyitta. Wali
jamurn pila kurtajpani tangki,

5 japirlyinya palupinya piyirnwarntirlu karrinyu-
jangkawarntirlu, “Nganapurru manpila kurtajpanany
tangki nyanarti.”
6 Jangkumanila pilanya, “Ngajirta. Kangku pajarrarla ma-
jawu nyantukurawu. Warrkamjangkarlu pa tikirryipawu
partalurni.”
Marnila pilangulu karrinyujangkawarntirlu, “Kaj,
kangkapila.”
7 Nyanartijangka tikiyanila pila, kanya pilanyanta
tangki Jesuskarti. Jamurn pila pirriyani tangkijarti,
wurnarni palu kurtajkurtajpani karrkintajangka
mana pirlangkirrjilinyparni mapirrikarrajiwarntirlujaa
kanarlanywarntirlu. Palpungala palunyanta pulpulpinya
tangkinga pikawurra Jesus kirrarnupurru. Jesuspala
parayani, kirrarnanila jarnaka tangkinga.
8 Nyanartijangka kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu
palu kurtajpanani pulpungupurru nguwangal warntarrir-
lal, yangkala tangki yanani puwullal pulpungujangkarlal.
Kanarlanywarntirlu palu junganani manajangka jaljarr
yangkala palu warntarrirlal tarrapungani jaljarr. Tangki
manyanta yanku puwullal warntarrirlal. Kujarti palu ngu-
nangani piyirnwarnti Juwujwarnti yangka palunya piyirn
kajalkajalkujirnani. Kujarti palunyanangu pulpungani.
9 Wali kajalurni palu yanani warntarrirlal piyirnwarnti-
warlany. Jesus pa yanani kaparnwarlany, kanarlanywarnti
wartangurni palu yanani. Piyirnwarnti pujurni palu pawu-
pawukarra yanani ngarrurta. Parrayiparrayi jularnani
palurla, “Nyuntu man purlka Ngarpu. Wirriya marnalu
nguniny. Minyarti Jesus manpanya yinya takingu, yangkala
marnalunyanta nyantunga ngurtnguniny.”

12

Marnin kalkarra

41 Wali nyanartijangka layimirri Jesus pa kirrarnani
mayarurla Timpulla, tirrinyyanani palu nganpayiwarntijaa
marninwarnti. Yutukanani palurla pamarr Ngarpuwu,
ngurtinga palu pamarrpurrurla takurrpungani wurnangu.
Nyanganila manya Jesusju kirrarnungurni. Wali kanarlany-
warntirlu purlkajartiwarntirlu pamarrjartiwarntirlu palu
takurrpungani pamarr purlka.
42 Nyanartijangka layingu kalkarrarlu takurrpinya pa-
marrjarra kurriny kurnkurnjarra. Ngajirta pamarr purlka
martarla kalkarrarlu nyanawurlu.
43 Jesusjula manya nganpayiwarnti mapirrikarrajiwarnti
marurrpinya. Marnila manyanangu Jesusju, “Mapunparni

kalkarrarlu minyawurlu purlka takurrpinya. Kanarlany-
warntirlu nukarnirlu palu lamparn takurrpinya.
44 Yangkartiwarntirlu pamarrjartiwarntirlu palu yu-
tukani purlkajawurlu, pamarr purlka palu kirli martarnani.
Marnintu minyawurlu yutukani lamparnjawurlu, pujurni
pa yutukani pamarr nyantukura. Yungungurla pa pamar-
rngajirta nguniny, pamarr ngajirta pa martarla miyiwu
warntarnupurru."

14

Jutajju manyanangurla pirtinyikarrku Jesus pungupurru

1 Wali pinalkarrapurru pinyalu ngarnani miyijaa kuyi
piyirnwarntirlu pujungurni Juwujwarntirlu. Minyarti kuyi
pa kukunja lamparn yarnta miyi pa pulawa yiyijnga-
jirta. Kujarti palu pinapinakarrinyani nyapartukarra jarlu
Ngarpungu manya kanya Yijipjangka. Kumantawarlanyja
pa ngarnuwu miyijaa kuyi pinalkarrapurru.

Wali nganpayiwarnti kurayipwarntijaa puriswarnti
palunyanta mulkarra ngunangani Jesusja warntarnurla
pungupurru, ranyjingu palu warntarla Jesus.

2 Marnani palu, "Kayan ngarlipa Jesus warnta tampi
miyingajaa kuyinga pinalkarrapurrurla. Piyirnwarnti ngar-
lipangulu kulijarri, pungka ngarlipanyalu."

10 Walimpa yani Jutaj Yijkarriyat yangkartiwarntikarti
piyirnwarntikarti puriswarntikarti. Yani pa Jutaj. Jesus
manyanangurla pirtinyikarrku pungupurru. Jutaj min-
yarti pa nganpayi Jesuskurajangka mapirrikarrajiwarn-
tijangka. Wangki manyanangu jularni piyirnwarntiwu
puriswarntiwu, yangkala wirriyajarrinya palu Jutajkura-
jangka wangkijangka.

11 Wangki manyanangu jularni. Jurrmartakani
palu. Marni palurla Jutajku, "Puju marnanpangu
Jesus pirtinyikarrku, pamarr marnantalu yungku."
Nyanartijangka kujalarnipurru pirtinyikanupurru Jesus
pa jarranyangani Jutajju.

Pikakujirni pila kuyijaa miyi

12 Wali jamurnjamurnjarrinyani parla kuyiwujaa miyiwu.
Kukunjawarnti lamparnwarnti palunya pungani. Jesuspala
palu japirlyinya mapirrikarrajiwarntirlu, "Wanyjurla mar-
nalu pikakujiwu kuyijaa miyi."

13 Jesusjula pilangu jularni nganpayijarrawu, "Yantapila
tawunkarti. Pirriyankula manpilarla layiwu nganpayiwu,
ngapa pa kangana pikala. Puju manpila parlipungku,
mapirrirnila manta yanku kirninyja.

14 Puju yangka mayarurla takurr yanku pikalajarti,
wali japirlyungku manpila nganpayiwarlany nyanartikar-
raji mayarukarraji. Kujarti manpila japirlyungku, ‘Min-
yarti wangki pa pinayungujuwalkura. Malany mangu,
wanyjarrarla marnalu ngalku kuyijaa miyi pinalkarrapurru
ngajungujaa mapirrikarrajiwarntirlu.’ ”
15 Jesusju pilangu juturni marni, “Minyartijangka wangk-
ijangka manypinya kangku mayarurlurra kaninykaniny.
Nyanayirlajal manpila parlipungku pikakujirnujangka.
Wali nyanayirla marnanpangupila kuyijaa miyi pikaku-
jiwu.” Kujarti pinya jinjinyinya Jesusju nganpayijarra
mapirrikarrajijarra, yiparnila pinya Jesusju wangkijarti.
16 Wali nyanartijangka jakarni pila nganpayijarra. Yani
pila tawunkarti. Jirrkirljinyangu pilangu jarlu marni
Jesusju. Kujartirnila pila parlipinya jirrkirlparni. Pikaku-
jirnila pila kuyijaa miyi.
17 Karuwarrarla rarrpangarni palu yani Jesusjaa mapir-
rikarrajiwarnti ngarnupurru.
18 Yangka palu kirrarnungurni ngarnani, wali Jesusju
manyanangu marni, “Layingujal paja pirtinyikarrku pun-
gupurru minyayirlajangkarlu ngarnujangkarlu.”
19 Yawiyijarrinyala palu. Layingu parla marni, “Kayan
ngarnanta ngajungu pirtinyikarra. Kanarlanywarntirlu
mantalu pirtinyikarrku.” Nyanartijangka palurla kujarti
marni nukarnirlu. Kayanngurla kayanngurla palurla
marni.
20 Wali marnila manyanangu Jesusju, “Layingu paja
pirtinyikarrku, minyayirla parlipangurla kirralany mapirri
kayanta. Ngurtinga pulayitta pajarla jurrpkujilany miyi.”

Miyijaa wuru manya yinya

22 Yangka palu warrarni miyi ngarnani, Jesusju miyi
warntarni pulawa yiyijngajirta. Warntarnurla parla marni
Ngarpuwu. Miyi junganujangka manya yinya piyirnwarnti,
marnila manyanangu Jesusju, “Warnta. Minyarti miyi paji
karrkin ngajuwu.”
23 Yarntarni Jesusju pakirti warntarni. Yarntarni parla
Ngarpuwu marni wurupurru.
Nyanartijangka manya yinya, ngarnila palu pakirtijangka
nukarnirlu.
24 Jesusju manyanangu marni, “Minyarti wuru paji nungu
ngajuwu jurrmartajangka Ngarpukurajangka. Purtantiwu
manyirrangu pajawu piyirnku ngajukurajangka nungu.
25 Mapunparni. Kayan ngarna wuru linyngurru kujarti-
jiliny yarnta nganyja minyayirla. Yarntawarlanyja marna
ngalku kanarlanyparni Ngarpungajangka.”

26 Wali yinparni palu juju. Turtangurla yanila palu kakar-
rara pamarrkarti. Pamarr nyanarti parla yini Yalapjarti.
27 Jesusju manyanangu marni wurnangu, “Wanyjar-
rkujal pajanta. Laparnkarrakangku manta.” Yarntarni
manyanangu marni kurrumparlajangka Jesusju, “Kujar-
tila pa nguniny kurrumparla Ngarpukurarla. Ngarpungu
pa pungku ngampurrji, kukunjawarntila palu lurrplurrp
yanku.
28 Yangka paja wanjikujiwu pirlajangka, yankula mar-
nanyirrangu kajalurni Kalalikarti. Wartangurni pajinta
pirriyanku Kalalirla.”

29 Pitangu parla marni Jesusku, “Kayan ngarnanta wany-
jarra ngajungu. Kunyungurla mantalu kanarlanywarntirlu
wanyjarrku nukarnirlu, kayan ngarnanta ngajungu wany-
jarra.”
30 Jesusju parla marni Pitawu, “Mapunjinyangu mar-
nangu julalany. Wali pajan nginyjirrikarrku pukanyja
jalarra, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginy-
pungku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kur-
rinymirri.”

31 Pitangu manyanta nurrurrurlu jangkumani, “Pu-
juwurti manyanangurla pirlajarriwu nyuntungarni, wali
kayan ngarnanta rayintu kanginypungka. Nginyjirrika-
nurla kayan ngarnanta kanginypungka ngajungu.” Ku-
jarti Pitajilinyju palurla Jesusku marni piyirnwarntirlu
nukarnirlu.
32 Nyanartijangka pirriyani palunyanta wurrkalkarti
yinikarti Kijiminikarti mapirrikarrajiwarntijaa Jesus.
Marni manyanangu Jesusju, “Kirranyjalu minyayirla.
Purayimalku marna. Wangki marnarla malku Ngarpuwu.”
33 Wanyjanila manya wartangurni kanarlanywarnti. Min-
yarti murrkurn manya kanya Pitajaa Jayimjijaa Jun. Jesus-
pala yawiyijinyangujarrinyajaa karrartajarrinya.
34 Marni manyanangu, “Munta marna yakurrjarrinya.
Jamurn marna pirlajarrirla yawiyijangka. Minyayirla juru-
mantajilu, warrpunyangantalu.”

35-36 Jesus yanila manyanangurla nganpayiwarntingurni,
parntawantinyala nguwanga, purayimarnanila.
Ngarntimanani manyanta Jesusju Ngarpunga, “Ngarpu.
Ngungkupungana marnanyanu munta kaninykaniny,
wirriyangajirta marna yanupurru. Ngajirta mangu
nganawurti nyuntuwu tanyji, nganawurti ngajirta
mangu majajarri. Warntawu pajanurla minyarti yawiyi
ngajungajangka, puju man nyunturni wulyumalany.”

37 Nyanartijangka Jesus manyanangurla tikiyani ngan-
payiwarntikarti murrkurnkarti. Nyantuwarnti manyan
palu yukarnani kajaluwarlany. Marni parla Pitawu, “Jay-
imin. Manyanjarrinya ngan. Ngajirta pajin warrpunyan-
gantarla parnkingu. Partalurni ngan manyanjarrinya.”

39 Yarntarni Jesus yani purayimarnukarti. Purayimarni
pa wangki kirlirni.
40 Yarntarni manyanangurla tikiyani murrkurnkarti.
Yarntarni manya parlipinya manyanjangka. Mil purtuly
palu ngunangani manyanjartijinyangu. Kurntayijarrinyala
palu, ngajirtala palu Jesus jangkumantarla.

41 Yarntarni manyanangurla pirriyani yangkartiwarn-
tirlarni purayimarnujangka. Yarntarni manya manyan-
jinyangu nyangurramarni. Marni manyanangu, “Warrarni
manta manyan yukarnana. Wali manta yukarnani rawa.
Jamurnparni paji kutajarrinya, pirtinyikarrku paja. Yakur-
rwarntirlu piyirnwarntirlu pajalu tartpartawu.
42 Pa. Turtangkalu. Yankurlipa. Nganpayi yangkarti paji
pirriyani, pirtinyikarrkula paja.”

Jesus palu tarrpartarni

43 Nyanartijangka Jutaj manyanta pirriyani Jesusja
wangkingarni. Jutaj yangkarti mapirri manyanangurla
nguja miyinga mapirrikarrajiwarntirla. Purlkawarntirlu
palunyanta Jutajja yiparni kanarlanywarnti piyirnwarnti
kuturujartiwarntijaa nayipjartiwarnti purpanupurru. Min-
yartiwarnti purlkawarnti palu nguja puriswarntijaa ku-
rayipwarntijaa piyirnku majawarnti.

44 Wali jarlu manya lirrkarnpinya Jutajju. Marni
manyanangu, “Puju marna ngukupajarrku nganpayi
yangkarti, wali nyanarti nyantu. Wartangurni manta
tarrpartawu. Ngajirta nganta yartajpanta, nurrurrurlu
manta tarrpartawu.” Wali Jutajju manyanangurla jarlu
wangki pikakujirni.

45 Partalurni manyanta Jutaj yanungurla pirriyani Jesusja,
marnila parla Jutajju, “Purlka.” Jutajjula ngukupajani.
46 Nyanartijangka palu Jesus warntarnurla tarrpartarni.
47 Karrinyujangkarlurnila layingu piyirntu manyanu
ruwarramani nayip juwal, junganila marnparni nganpayi
karrinyujangkawarlany. Pina rulany jungani. Nyanarti
piyirn pina junganujangka parlanyanu martarnani war-
rkampurru purlkangu Purisju.

48 Jesusju manyanangu marni, “Nayipjartiwarnti juwal-
jartiwarnti pajantarla pirriyani ngajunga kuturujarti-
warnti. Pirriyani pajantarla warntarnupurrujaa tar-
rpartarnupurru. Ngaju marna ngajirta ngurriji. Nya-
partujangkarlu pajanta warntawu nayipjawurlujaa kuturu-
jawurlu.
49 Nira marna ngunangani Timpulla. Pinayungani mar-
nanya kumantawarlany kumantawarlany, yangkala pa-
janta ngajirta warntarla. Nyanartikarra marna palkangarni
nguja. Wali wangki nguniny ngirrpirirla kurrumparla,
nyanayirlalparni kirlingal wangkijilinyjal pajanta warnta-
lany. Jamulu marnanyanu pikayungku wangkijangkarlal-
jal.”
50 Nyanartijangka palu murtarni laparnkarranya maya
nukarnini mapirrikarrajiwarnti yap nyangurla. Wanyjani
palu Jesusmipa karrinyujangka.
51 Pingkayirlu nganpayirlu layingu Jesus jartamani.
Piyirnwarntirlu palu tarrpartarni nyantu kangupurru.
Pingkayi nyanarti pa palyajarti. Palyamipa pa kangani ngi-
lykinga karrpirnujangka, palyajartirnila palu tarrpartarni.
52 Yulajpani palunyanta palya piyirnwarntirlu, laparnkar-
ranyala pupuru pingkayi kurtangarri rayin.

Jesus palu kanya purlkawarntikarti

53 Nyanartijangka Jesus palunyanta kanya nganpayikarti
purlkakarti Puriskarti. Yijingkanya palunyanta.
Nyantuwarnti palu kirninyjajarrinya Juwujwarntiwarlany.
Puriswarntijaa piyirnku majawarntijaa kurayipwarnti palu
kirninyjajarrinya.
54 Wartangurni yanani juturni marringurni Pita. Purlka-
kurakarti mayarukarti manya wajilpungani wartangurni,
kitangarni manyanangurla pirriyani wartangurni ma-
yarurla purlkakurarla. Warlunga manyanangurla kirniny
yani. Makurru kirrarnani.
55 Wali jarti palu muwupunganijaa karlayilanani
wangkiwu piyirnwarntirlu purlkawarntirlu. Ngajirta
palu wangki parlipungkarla ngirtilykarra jularnupurrujaa
ngirtilykarra jularnujuwal. Jesus ngulikanurla pungupurru
palu parlipungkarla. Ngajirta palu parlipungkarla, jarti
palunyanu japirlyinya purlkawarntirlu.
56 Ngajirtala palu yirrijiwarntirlu jirrkirlikarrarla.
Ngangamarnila palu wangki.
Wali ngurrujarra ngurrujarra palunyanangu marni
purlkawarntiwu.
57 Wangkiwarlany palu yirrijiwarntirluwarlany warn-
tarnkanya. Turtapungurla palu marni.

58 “Nganpayi minyarti marnalu pinakarrinya. Kujarti
pa marni, ‘Mayaru minyarti Timpul marna wajapungku
yangka piyirntu palu ngartakpani. Nyanartijangkarlu
kumantawarlanyja marna mayaruwarlany ngartakpanku
yangka piyirntu ngajirta ngartakpanta, wali nyanarti.”
’ Kujartirni palunyanangu minyartiwarntirlu yirrijirlu
marni.
59 Wali minyartiwarntirluwurti palunyanangu ngurru-
jarra ngurrujarrarni marni.
60 Nyanartijangka manyanangurla purlka nganpayi Puris
turtapinya, japirlyinyala Jesus purlkangu nyanawurlu,
“Pinakarrilany nganunya nyuntungu nyapartukarra man-
talu ngirtilykarra jularnana. Wayila. Jangkumanku nga-
nunya. Nyapartukarra mantalu ngirtilykarra jularnana.”
61 Nyantu kulkururni karrinyani Jesus. Yarntarni parla
japirlyinya purlkangu nganpayirlu, “Nyuntu ngan nganpayi
Kurayij. Kutkura walaku ngartan nyuntu.”
62 “Yuwayi,” marni parla Jesusju. “Nyaku pajanta kirrar-
nujangka. Kirralku marnanyanta mayajartirla Ngarpunga
mayakarti. Yurnturra pajanta nyaku. Yurnturra marna
pirriyanku kankarnumarrangu.”
63 Wali kuluwuj manyanu larrmani purlkangu
nyanawurlu kulijawurlu. Marnila manyanangu
piyirnwarntiwu, “Wali pawu. Kayan ngarlipanyanangu
yarnta muwupungka jakuljularnupurruwarntiwu
piyirnwarntiwu.
64 Wanyjarrkurlipanya. Pinakarrinya nganta wangki
Jesuskura yakurr. Wayila. Nyapartukarra manta pinakar-
rilany.” Wali ngulikani palu pirla pungupurru piyirnwarn-
tirlu Jesus.
65 Wali nyanartijangkala palu tarrpartarni. Juwaj-
panani palunyanta karrkinwarntirla. Kutikani palunyanta
janginyja, pinyala palu kurraparlu ngangangapururla.
Japirlyinyala palurla, “Nganangu manta pinya kurraparlu
piyirntu. Manyjarnanypangu. Nganangu manta pinya.”
Tarrpartarnujuwalwarntirlula palu kanya, pinyawarlany-
parni palu kanarlanywarntirlu.

Pitangu Jesus kanginypungani

66 Pita warrarni kirrarnani warlunga. Mangala pirriyani
warlukarti, parlipinyala Pita. Manga nyanarti pa warrkam-
mayin nyanartikarraji. Warrkammarnani parla purlkawu.
Purlka yangkarti palu jularnani nganpayi Puris purlka.
67 Nginyjirringinyjirrikanani mangangu warlunga kir-
rarnujangka Pita. Marni parla Pitawu, “Nyuntu man

mapirrikarrajijangka Jesuskurajangka. Nyuntu mapirri manunyanta ngunangani nganpayirla Najuritkarrajirla.”

68 “Ngajirta,” marni parla mangawu. “Ngajirta marnarla pinarri ngaju. Ngurrpa marnarla. Ngana partajin jularnana.” Kujarti Pitangu Jesus kanginypinya, pakulyanila pa warlungurni kiyitkarti. Wali pawulpala papajani.

69 Yarntarni pa Pita nyanya, marnila manyanangu mangangu karrinyujangkawarntiwu. “Jesusku parla nyantu mapirri.” Jularnani manyanangu mangangu pajawarlanyku. Yarntarni Jesus kanginypinya Pitangu.

70 Nyanartijangka piyirnwarntirlu karrinyujangkawarntirlu palurla Pitawu marni, “Nyuntujal man Jesusjangka mapirrikarrajijangka, tumaj man nyuntu Kalalijangka Jesusjiliny,” marni palurla.

71 Jularnila manyanu mapunjilinyparni. Marni manyanangu, “Ngarpungu paji pinarri ngajuwu. Mapunparni marna malany. Ngurrpa marnarla nyanartiwu nganpayiwu.”

72 Jamurn Pita wangki marni, nyanartikarrarnila papajani pawul. Jarlurni pa papajani layimirri. Wali Pitangu pinapinakarrinya wangki Jesuskurajangka jarlujangka. Jesusju parla jarlu marni Pitawu, “Nginyjirrikarrku pajan, yangkala pajan rayintu murrkurnmirri kanginypungku. Nyanartijangkarlu pawul man pinakarrku kurrinymirri.” Pinapinakarrinyurla pa luyurrjarrinya, lunganila Pita.

15

Jesus palu kanya nganpayikarti Payilitkarti

1 Jamurn purangu turtapinya, purlkawarnti palu kirrarnani piyirnwarnti. Puriswarnti kajalkajalwarnti, kurayipwarnti, purlkawarnti Juwujkurajangkawarntijaa wangki yirrikanujuwalwarnti palu kayantajarrinyurla yirrikanani. Nyapartukujiwu palu Jesus. Nyanartijangka karrpirnila palu Jesus, kanyala palu purlkawarlanykarti yinikarti Payilitkarti. Payilit yangkarti manyanangu maja ngunangani piyirnwarntiwu Jurujulumjangkawarntiwu.

2 Wali Payilittu parla Jesus japirlyinya, “Nyuntu nganunyanangu maja Juwujwarntikurajangka.”

Jangkumanila parla Jesusju, “Yuwayi, kujarti man malany nyuntungu.”

3 Nyanartijangka ngirtilykarra palurla marnani Jesusku piyirnwarntirlu puriswarntirlu. Wangkiwarnti yakurrwarnti palurla pirripirrikangani.

4 Yarntarni parla Payilittu japirlyinya, “Jangkumanumulu
ngan karrinyana. Pinakarrilany manunya nyapartukarra
mantalu ngirtilykarra jularnana.”
5 Ngajirta pa Jesusju yarnta jangkumantarla, kulkuru
pa ngunangani. Payilit parla wampalmarnila kulkuru-
jangkawu Jesusku.

Jesus palu ngulikani pungupurru

6-10 Nyanartijangka Juwujwarntirlu palu japirlyinya ngan-
payi Payilit. “Yulajpanku marnanypangu nganpayi nurtun-
gajangka jayillajangka.”
Japirlyinyala manya Payilittu, “Yulajpanku ngarnanyir-
rangu nganpayi Juwujwarntikurajangka maja, nyantu
ngantarla ngurtpalany.” Wali Payilit pinarri manyanangu
ngunangani Juwujwarntiwu yurruljangkawu. Yurrul-
jangkarlu palu Jesus tarrpartarni.
Wali minyarti pa nyantuwarntikurarlal palu ngunangani
Juwujwarnti. Miyi palu ngarnani pinalkarrapurru. Juwu-
jwarntirlu palu japirlyungani miyikarramipa kapuman,
“Nyangurla man yulajpanku nganpayi layi jayillajangka.”
Nirawarlany nirawarlany miyikarra palu japirlyungani
nganpayi Payilit. Yulajpanurlapala yiparnani nganpayi layi
jayillajangka. Nyanartiwarnti nganpayiwarnti Juwujwarnti
murrkurn palurla jarlu kulijarrinya kapumanku, yangkala
pinya palunya piyirnwarnti pirlawurra. Nyanartijangkala
palunya takurrpinya jayilla. Nganpayi yini Purapij mapirri
palu takurrpinya jayilla kulipariwarntirlu.
11 Wali puriswarntirlu purlkawarntirlu palunyanangu
piyirnwarntiwu wangki jirrkirlkujirnani. Lirrkarnpungani
palunya, “Kujarti mantarla malku. Kujarti manta japir-
lyungku Payilit. Layiwu mantarla japirlyungku Purapijku,
yulajpankula jayillajangka Payilittu,” marni palunyanangu.
12 Yarntarni manya japirlyinya Payilittu, “Nyapartukarra
manta malany. Nyapartukujiwu marna yangkarti yangka
manta julalany Juwujwarntikurajangka maja. Nya-
partukarra manta malany nyurrawarnti.”
13 Pawupawumarnanila palurla Juwujwarntirlu, “Man-
anga tarnikarralu. Pirlajarriwu pa manangarni.”
14 Marnila manyanangu Payilittu, “Ngana parla yakurr
minyartiwu nganpayiwu. Nganangurni manta pungku.”
Yarntarni palu maya papajanani. Pawupawumarnani
palu, “Mananga tarnikarralu. Pirlajarriwu pa manangarni
kankarni.”
15 Yulajpanila nganpayi Purapij Payilittu jayillajangka
piyirnwarnti wirriyakujirnupurru. Wirriyakujirla manya

nyanartiwarnti. Nyanartijangka manya yinya Jesus wipjawurlu pungupurru. Wijkarra pinya palu Jesus. Nyanartijangka manya yiparni mananga tarnikanupurru Payilittu.

Marnani palurla jingkirrkarra Jesusku

16 Wali kulipariwarntirlu palu kanya Jesus mayarukarti kaninykaniny kanarlanywarntikarti. Kanarlanywarntiwarlany kulipariwarntiwarlany palu ngunangani mayarurla.
17 Kurtajpani palunyanta kuluwuj ngilykingajangka, yutukanila palunyanta kuluwujwarlany pirljijiliny. Yarntarni janngujiliny palu ngartakpani mana jirijarti jirijarti pampilyijiliny. Jatkajatka palunyanta tarrjakkujirni jurlunga jirijirijarti.
18 Marnani palurla majajilinyku, yangkala palurla warralpungani jingkirrkarra. Kujarti palurla marnani jingkirrkarra, “Nyuntu manunyanangu maja Juwujwarntikurajangka.”
19 Yarntarni manajawurlu palu pungani jurlu, yarntarni palunyanta mirtijurrurnjurrurn wantinyani jingkirrkarra purlkanga, yarntarni palunyanta juwajpungani.
20 Wali jingkirrkangurla palu pujujarrinya. Nyanartijangka palunyanta kurtajpani kuluwuj mana pirljijiliny ngilykingajangka, yarntarni palunyanta yutukani kuluwuj nyantukura. Nyanartijangkarlu palu wurnakujirni tarnikanupurru mananga kankarni.

Jesus palu tarnikani mananga

21 Wali nganpayi layi pirriyani marrijangka Jayimin Jarinikarraji. Wali jinjinyinyala palurla nyanartiwarntirlu kulipariwarntirlu. Marni palurla, “Kangkarla mana Jesusku tarnikanupurru.” Walirnila parla kanya Jayimintu.
22 Kanyala palunyanta pamarrkarti yinikarti Kulkutakarti.
23 Pamarr nyanarti pa kujijiliny jurlujiliny. Wuru mirrijinjarti palurla kanarlanywarntirlu kanya. Yijingkanya palunyanta Jesusja. Ngajirtala nganyjarla Jesusju.
24-25 Tarnikanila palu mananga. Mana jirijarti palunyanta parrpurupinya. Yangka purangu kankarnijarrinya, nyanartikarra palu tarnikani.

Wali mana nyanarti kuluwuj nyanarti palurla rijimanani ngilykingajangka kulipariwarntirlu. Rijimanani palurla wanyjarrarlu nganpayirlu kangku. Manajawurlu kartjilinyjawurlu palurla rijimanani.
26 Kujarti palu lani kurrumparla wangki Jesus ngulikanupurru.
“Juwujwarntikurajangka manyanangu maja.”

27 Jesus palu yutukani kaparn mananga. Kanarlany palu
yutukani mayakarti ngurriji. Kanarlany palu yutukani
jampukarti ngurrijiwarlany. Tarnikani palunya murrkurn.
29 Nyanartiwarntirlu kanarlanywarntirlu palurla jingkirti
warralpungani. Marnani palurla, “Nyuntu man yangkarti
Timpul wajapungujuwaljaa kumantawarlanyja ngartak-
panujuwal.
30 Tikirrkujinyanu pirlajangka, yulajpantanyanu manan-
gajangka.”
31 Yarntarni kanarlanywarntirlu kurayipwarntirlujaa
puriswarntirlu palurla jingkirti warralpungani Jesusku.
Nyantuwarntirlu rantangangurni palurlanyanu marnani
jingkirtikarrarlu, “Walirni pirlajangka manya wanjikujirni
piyirnwarntiwarlany, kayan nganyanu nyantungu wan-
jikuji.”
32 Nyanartijangkarlu marnila palurla Jesusku, “Yangkajal
manunyanu yulajpantarlangurra purlkangu. Nyuntun-
gurni manunyanu julalany maja Juwujwarntikurajangka
yini Kurayij. Puju manunyanu yulajpanku, nyanarti
marnangulu mapunikarrku nyangungurla.” Wali ngur-
rijijarrarlu mapirrirni pilarla manajarrangurni jingkirti
warralpungani.

Jesus pirlajarrinya

33 Jamurn purangu kankarnimarrangujarrinya, rukla-
parnila munga, nukarni mungajarrinya. Wali pa pukany-
jajilinyjarrinya. Wali karuwarrarlurrala pa purangu tikirr
parralani.
34 Yangka karuwarrajarrinya, Jesuspala maya papajani,
“Kut ngajukura. Nganajangkarlu pajan wanyjani.”
35 Karrinyujangkawarntirlu palu pinakarrinya. “Pinakar-
rilu,” marni palu, “Papajanana parla Yilayijawu.”
36 Nyanartijangka nganpayi yani, warntarni mana
karrpirnujangka palya, yangkala jurrpkujirni ngapanga
yininga pinikarla. Palya manyanta karrpirni mananga
juwalla. Wali kangungurla manyanta yijingkanya Jesusja
lirranga. Marni manyanangu jingkirrkarra, “Warra. Jar-
ranyakurlipa. Kunyungurla Yilayija pirriyanku, yulaj-
pankula manyanta manangajangka.”
37 Jesus pa papajani maya, papajanungurlala pa pirlajar-
rinya.
38 Wali mana karrpirnujangka pa ngunangani palyajiliny
mayarurla Timpulla. Rukjarti pa ngunangani. Wali
yangka Jesus pirlajarrinya, larrlaparnila mana nyanarti
kankarnimarrangungurni kanimparral.

39 Layi nganpayi purlka manyanangu kulipariwarntiwu maja. Langkarnijarti pa karrinyani. Nyangani Jesus kitangarni pirlajarrinya. Pirlajarrinyujangkarla marni, “Mapunparni pa minyarti nganpayi ngunangani Kutkura walaku.”
40 Marninwarnti palu marri karrinyani. Marringurni palunya nyangani. Yinijartiwarnti minyartiwarnti palu karrinyani Mayiri Miktilinjaa Jalayimijaa Mayiri Jayimjiwu parla ngamaji.
41 Marninwarntirlu kanarlanywarntirlu mapirri palunya nyangani.

Jesus palu najikarti kanya pirla

42-43 Nira palu Juwujwarnti ngunangani, kamparnani palu karuwarrarla pikawurra. Kumantawarlanyja Jarritirla palu ngarnani miyi. Warrkamngajirta palu ngunangani. Wali karuwarrarla yangkartirla pa yani Payilitkarti Jawujap Yaramatiyakarraji. Nganpayi Jawujap pa purlka Juwujwarntikurajangka. Purnkujarrinya pa. Yanungurla purnkungu japirlyinya Jawujapju Payilit. Marni parla, “Jesus ngarna kangku pirla najikarti.”
44 Payilittu pa pinapinakarrinya, “Kala jarlu ngarta pirlajarrinya.”
Nyanartijangkarlu Payilittu parla yiparni wangki purlkawu kulipariwu, pirriyanila manyanta Payilitta kulipari nyanarti. Payilittu parla japirlyinya purlka. “Wayila pirlajarrinya ngarta.”
45 “Yu,” marni parla purlkangu kuliparirlu.
Payilittula parla marni Jawujapku, “Yuwayi. Warnta.”
46-47 Nyanartijangka yani, warntarnila parla Jawujapju japalyarr parpjarti wulyu. Nyanartijangka manakartila yani, manangajangkala kurtajpani Jesus. Japalyarrjawurlu pa karrpirni. Karrpirnurla kanya parla najikarti, yutukanila kaninykaniny. Pamarr manyanta rukukani. Kurrinyju marninjarrarlu pila yanungurla nyanya naji. Minyartijarrarlu yinijarrarlu pila nyanya Mayiri Miktilintujaa Mayirirlu Jayimjikurarlu ngamajirlu. Najinga pa yutukani Jesus. Kaninyjarti rukukani. Jarlurni pikakujirni pamarr pirlapurru naji.

16

Jesus pa turtapinya pirlajangkarni

2 Nyanartijangka kumantala palu turtapinya wiyikja. Jamurn purangu pirmarnani, marninwarnti palu rakarrarlarni yani najikarti pirlapurrukarti.

3 Wurnanga wurnanga palurlanyanu marnani marnin-
warntirlu, “Nganangu parlipangu pamarr rirripkangku.
Pamarr manyanta rukngunin kirlingirrirla najinga.”
4 Pamarr nyanarti pa purlkajinyangu. Warrpunyanya
palurla najiwu. Nyanya palu pamarrngajirta, kirlingirrila
palu nyanya. Karrinyani pa pamarr nyanarti marnparni
rirripkangujangka.
5 Wali tartayani palu najinga marninwarnti, parlipinyala
palu nganpayi layi kirrarnujangka, nganpayi pingkayi parp-
jartijarti mana juwaljarti kuluwuj kirrarninyirra. Karrarta-
jarrinyala palu marninwarnti.
6 Marni manyanangu pingkayirlu, “Ngajirta nganta kar-
rartajarri. Jesusku mantarla muwupungana Najuritkarra-
jiwu. Yangkarti palu jarlu mananga tarnikani. Yangka
pa turtapinya, ngajirta nguna minyayirla. Nyakalu.
Minyayirla palu yutukani.”
7 Yarntarni manyanangu marni pingkayirlu, “Tikiyanku
manta, malku mantanyanangu mapirrikarrajiwarntiwujaa
Pitawu mapirrirni. Kujarti mantanyanangu malku, ‘Yanku
manta Kalalikarti wartangurni, kajalurni pa yanana Jesus,
nyakula manta Jesus Kalalirla. Minyarti wangki manyir-
rangu jarlu marni Jesusju.’ ”
8 Wali jamurn palu marninwarnti tirrinyyani najijangka,
nyanartijangkala palu laparnkarranya pupuru rayin kar-
rarta. Rayin palu laparni, ngajirta palunyanangu julârla
piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu.

Nganpayi Jesus

Yinjillu parla Jakarayiwu marni yapa martarnupurru

5 Jarlu pa ngunangani nganpayi Yarrit. Nyantu manyanangu purlka ngunangani king Jutiyajangkawarntiwu. Nyanartikarrarnila ngunangani nganpayi Jakarayi. Nyantu pa puris Ngarpukura. Kanarlanywarnti palu ngunangani puriswarntiwarlany. Nyantuwarntikura warrkam pa ngunangani Ngarpukura ngirrpiri. Warrkammarnani palu mayarurla Timpulla. Minyarti Jakarayi pa ngunangani Payijajarti wangarr. Kujarti palunyanu jularnani kilakiwarntikurajaa jamirtiwarntikura jarlujangka wangarr.

Wali Jakarayirlu parlanyanu martarnani kartu yini parla Lijipit. Kurntal parla yinya puriswarlanyjurni lamparrnyankurarlu nganpayi Jakarayi.

6 Nyanartijarra jamirlangu pila wulyujinyangu ngunangani. Ngarpungu pinya nyangani wulyu jirrkirl. Nyantujarrarlu pila pinakarrinyani Mujijkura luwu jarlujangka jutungurni. Ngajirta pilanyanta rukanyjarla. Nyanartijangkala pila mapunikanani.

7 Lijipittu ngajirta yapa martarla. Yarr pila kirrarnani yapangajirtajarti. Purrkujaa parnanyjarrinyala pila.

8 Layimirri Jakarayijaa puriswarntiwarlany palu warrkammarnani mayarurla Timpulla Payijakarrajartiwarnti. Kumantawarlany kumantawarlany palu warrkammarnani.

9 Puriswarntirlu palurlanyanu yirrikanungurla kurajpinya nganpayi Jakarayi. Marni palurla, “Nyuntu manurla takurryanku Timpulla Ngarpuwu. Pirninpaljiliny manurla warlunga yutukarrku.” Wali nira palurlanyanu puriswarntirlu layi kurajpungani kujarti yitilalwarlany yitilalwarlany warrkampurru.

Wali takurryanila mayarurla kaninykaniny Jakarayi. Kanya parla pirninpaljiliny warlunga yutukanupurru pamarra paljarra. Lurnturumarnankula parla Ngarpuwu ngunyjurr. Purayijilinyparni manyanta tirrinyyanku Ngarpukarti kankarral.

10 Nyanartikarrarni palu piyirnwarntirlu pajangu japirlyungani Ngarpu karrinyungurni palkangurni. Kujartikarra palu nira purayimarnani ngunyjurrjawurlujaa lirrangu. Nukarnirlurrarnila kayantajarrinyurla manyanangurla tirrinyyanku wangki Ngarpukarti ngunyjurrjilinyparni Jakarayikurajangkajaa karrinyujangkawarntikura.

11 Jamurn parla Jakarayirlu pirninpaljiliny yutukarrarla
kaninykaniny, yinjilpala nyanya Ngarpukura kurlilanyjarti
karrinyujangka.
12 Pilpilmarnila karrarta Jakarayi nyangujangka.
13 Marni parla yinjillu, “Jakarayi. Ngajirta ngan kar-
rartajarri. Wangkijarti marnangu pirriyani. Ngarpukura
marnangu julawu. Pinakarrinya manta japirlyungujangka
Ngarpungu, nyanartijangka mangu yawiyijarrinya. Kar-
tungu nyuntukurarlu mangu martawu Lijipittu walaku.
Yinila man julawu Jun.
14 Wirriyajarriwula manurla nyanartingurni. Yarnta
kanarlanywarnti mapirri palurla wirriyajarriwu yangka pa
yapa palkangawantiwu.

15 Nyanartijangka yinjillu parla marnani Jakarayiwu
wangki pika, nyapartukarra pa ngunanganku nyantukura
walaku. Marni parla Jakarayiwu, “Walimpa yangka yapa
purlkajarriwu, nganpayi wulyu pa nyanganku Ngarpungu.
Ngajirta ngan yungka ngapa wayinjaa kanarlanywurti
ngapawarlany kulipari nyuntukura walaku. Muntanga-
jangkarla manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurrya-
nungurla ngunanganku yapanga.

16 Yarntarni marnangu julawu walimpapurru pikawurra
wangkiwarlany. Nyuntukurarlu walakurlu manyanangu
jularnanku Ngarpukurajangka wangki piyirnwarntiwu pa-
jawu Juwujwarntiwu. Tikirrkujiwula manya Ngarpukarti.
Ngarpula manyanangu ngunanganku maja.
17 Nyuntukura walaku manyanangurla kajalurni yanku,
wartangurnila manyanta kanarlany pirriyanku. Wali
jarluwarlany nguja Ngarpukura puraput Yilayija. Nyan-
tungu manyanangu jularnani piyirnwarntiwu purnkungu
mayajawurlu Ngarpukurajawurlu. Wali narangalparni
manyanangu jularnanku nyuntukurarlu walakurlu Yilayi-
jajilinyju purnkungu.”

Yarntarni parla yinjillu marni, “Wali nyuntukurarlu
walakurlu manya lirrkarnpunganku piyirnwarnti. Nyanar-
tijangka palunyanta tikiyanku Ngarpukarti, yarnta palun-
yanangu nganpayiwarntirlu yawiyijarriwu walakuwarn-
tiwu. Wulyuwulyula palu ngunawu.

Yarntarni marnangu julawu. Nyuntukurarlu walakurlu
manyanangu jularnanku piyirnwarntiwu Ngarpu panypun-
gujuwalwarntiwu. Kurnakkujiwu manya wangkijawurlu.
Pinarrijartila palu ngunawu mapunjiwarntijiliny. Wali ku-
jartikarra manyanangu nyuntukurarlu walakurlu pikaku-
jiwu piyirnwarnti. Wartangurniwarlany manyanangurla

pirriyanku purlka." Wali lamajarrinyala yinjil wangkijangka.

18 Nyanartijangka Jakarayirlu parla marni, "Nyapartukarrarlu marnanta mapunikarrku. Ngurrpa marnarla wangkiwu nyuntukurawu. Kayan ngajarra yapa marta purrkungujaa parnanyju."

19 Yinjillu parlanyanu jularni, "Ngaju marna yini Kayipil. Ngarpu paji maja. Nira marna nyantu mapunikarralany. Wali nyantungu paja yiparni nyuntukarti wangkijarti wulyujarti.

20 Wali wangki minyarti marnangu takijularni, ngajirta pajan mapunikarrarla. Wangkingajirtajartila man ngunawu. Walimpa man yarntarni malku, yapaliny palkangajarriwu." Wali lamajarrinya yinjil wangkijangka.

21 Wali piyirnwarntirlu palurla palkanga jurumanani Jakarayiwu japirlyungujangkarlu. Marnani palurlanyanu, "Nyangurla parlipangurla nganpayi Jakarayi pirriyanku. Kaninykaniny pa rawajinyangu karrinyana."

22 Wali Jakarayi manyanangurla pirriyani kaninykaninyngurni palkakarti. Jarti parlanyanu kurlpinya marnupurru wangkiwu. Kurraparlu manyanangu jirnapungani, "Kayan ngarna manyja, lirra ngajukura patanyjajarrinya."

Nyanartiwarntirlu palurlanyanu marni, "Nganaparta nyanya kaninykaniny minyajal kulkuru pirriyani. Kunyungurla pa winkirrjangka."

23 Wali nyanartijangka Jakarayi pa warrarni warrkammarnani mayarurla Ngarpukurarla kulkururlurni kumantawarlany kumantawarlany kitangarni pujumani. Nyanartijangka wurnala tikiyani ngurrakarti.

24 Kirrarnanila pila lama nyanayirla.

Walimpa muntajartijarrinyala Lijipit. Nyanartijangka kaninykaninymipala kirrarnani ngurranga yakarnwarntirla murrkurnta 5ja. Ngajirta kitpungantarla palkangal.

25 Lijipittu parlanyanu marnani, "Ngarpungu paji walimpawarlany yawiyijarrinya parnanyku, nyanartila paji yiparni yapa. Wali wulyula marna nguniny wirriya. Jarlu marna kurntayikarra kirrarnani yapangajirtajarti, jalarra ngajirta marna kurntayikarra kirranyja. Wirriya marna nguniny." Wali kujartikarra palu marninwarnti ngunangani Juwujwarnti jarlu. Puju palu yapa ngajirta martarnantarla, wali kurntayijarrinyani palu.

Yinjillu parla Mayiriwu marni yapa martarnupurru

26-27 Walimpa yangka Lijipit warrarni kirrarnani muntajarti, Ngarpungu manyanta yinjil yiparni marninkarti wangkijarti Mayirikarti. Marnin nyanarti pa kirrarnani

mayarurla Najuritta Kalalirla. Ngajirtarni palunyanta ngurrangakujirla ngumparnarla, warrarni parla purnta ngunangani nganpayiwu Jawujapku. Nganpayi Tayipit jarlujangka kilaki parla Jawujapkura jirnajangka. Wali Mayiri parla purnta ngunangani warrapurru Jawujapku.

28 Wali pirriyani parla Mayirikarti yinjil kankarnumarrangu. Ngarpungu parla yiparni Mayirikarti yinjil nyanarti yini parla Kayipil. Marnila parla Mayiriwu, “Yu, Ngarpu mangu wirriya nguniny. Nyantu mantarla purlka nguniny nyuntunga.”

29 Marnin nyanarti pa tuputupu ngunangani munta kaninykaniny wangkijangka. Pinapinakarrinya pa, “Nyapartukarra paji kujarti marni yinjillu.”

30 Yinjillu parla marni, “Ngajirta ngan karrartajarri Mayiri. Ngarpungu manta kurajpinya, tumaj mangu wirriya nguniny.

31 Nyuntungu man martawu yapa. Yapa pa nyanarti ngunawu parla Ngarpuwu, Kutkura walaku. Nyuntungu man martawu, yinila man julawu Jesus.

32 Nyantu pa purlka ngunawu. Julawu palu Ngarpukura walaku kajalkajalkura. Ngarpungu pa majakujiwu kingkujiwu Tayipitjiliny nyantukurajiliny kilakijiliny yangka manyanangu Juwujwarntiwu ngunangani king jarluwarlany. Nyanartijilinywarlanyparnila Ngarpungu majakujiwu.

33 King manyanangu ngunanganku Juwujwarntiwu. Kujawurlurra manyanangu ngunangurla ngunawu purlka.”

34 Wali nyanartijangka nyantungula parla marnintu marni, “Ngajirta paja nganpayirlu kangkarla, nyapartukarra marna minyarti yapa martawu ngumparnangajirtajawurlu.”

35 Marnila parla yinjillu, “Ngajirta. Tartayanku mangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala man yapa nyanarti martawu ngirrpiri. Yapa palu julawu Kutkura walaku.

36-37 Nyuntukura jarntujinyangu jalarra kirrarnana Lijipit muntajarti parnany. Walaku pa martarnana muntanga jarlujangka yakarnwarntirla 6ja. Marnani palu kanarlanywarnti kayan ngarta yapa marta. Wali pa Ngarpu wulyujinyangu yungujuwal. Waliwurti parla yarr yinya yapa.”

38 Marnila parla Mayirirlu, “Yu. Ngarpuwu marnarla purlkawu mapunikarralany jalarra wangkingarni. Wali pirriyanku pajirla Pirlurr Ngarpukurajangka, jamulu takurryankujirla jalarra.” Nyanartijangka yinjillu wanyjani Mayiri.

Mayiri manyanta yani kurlirra Lijipitkarti

39 Nyanartijangka wurnala jakarni Mayiri wartangurni kurlirra. Jarntukarti manyanta yani Lijipitkarti. Pamarrwarntirla Jutiyarla pa kirrarnani kurlirra.

40 Lanirni pa yani kitangarni manyanta pirriyani ngurranga Lijipitkurarla. Takurryanila, marnila parla parnanyku, “Yu, pirriyani marnangu najanu.”

41 Jamurn pa wangki pinakarrinya Lijipittu, yapa nyantukura jarntakparni kaninykaniny muntangajangka wirriya. Nyanartikarrarnila manyanta Pirlurr Ngarpukurajangka takurryani Lijipitta.

42 Nyanartijangka parla Lijipittu marni Mayiriwu mayangu wirriyarlu, “Nyuntu manta Ngarpungu witparni kurajpinya kanarlanywarntingurni marninwarntingurni layimipa. Nyanarti yapa yangka man walimpa martawu Kuttu parla wulyumalku. Marulu parla Kutku ngunawu parri nyanarti.”

43 Yarntarni parla marni Lijipittu, “Nyuntu man kurajpungujangka wulyu marnin. Ngamaji manurla ngunawu purlkakurawu Kutkurawu. Wali pirriyani pajin, wirriyakujirnila pajan ngaju.

44 Yangka pajin marni pirriyanujangkarlu, wali ngungkupinya marnanyanu yapa jarntakparnujangka muntangajangka. Kunyungurla pajirla wirriya jarntakparni.

45 Yangka yinjillu mangu marni Ngarpukurajangka wangki yapa martarnupurru, wali murtarnila manurla mapunikani wangkijangkarla takijularnujangkarla. Nyanartijangka manta wirriyakujirnila Ngarpungu.”

Mayirirlu parla juju yinparni Ngarpuwu

46 Nyanartijangka Mayirirlu parla parrayiparrayi jularnani. Kujarti parla marni,

“Ngajungu marna Ngarpu kajalkajalkujilany.

47 Wirriya marna nguniny Ngarpungurni wanjikujirnujuwalngurni.

48 Nyangungurla paja jarluwarlany junpinya, ngajirta purlka, yarr warrkammayin.

Wali julawu pajalu piyirnwarntirlu wirriya,

nyanartijangka jirnanyunguwarntirlu pajangu mapirrirni pajalu jularnanku wirriya,

49 nyapartukarra paja nyantungu kurajpinya minyartipurru lamparnpurru martarnupurru.

Nyantu pa mapun ngirrpiri Kut.”

50 Yarntarni parla jularni Mayirirlu,

“Ngarpu manyanangu yawiyi nguniny piyirnwarntiwu yangka palurla Ngarpuwu mapunikarralany, yarnta manyanangu jirnanyunguwarntiwu yawiyi nguniny.
51 Ngarpu pa mayapari purlka.
Kajalkajaljuwalwarntirlu piyirnwarntirlu palu jarti kurlpungani, nyantu pa marrirni mayapari.
52 Purlkawarnti manya kaninykujirnani, warrkammayinkujirnani manya.
Yarnta warrkammayinwarnti manya kankarnikujirnani, kajalkajalkujirnani manya Ngarpungu.”
53 Yarntarni parla jularni Mayirirlu,
“Yangka palu ngunangani marranyanjarti marlaljarti, Ngarpungu manya yinya wulyuwarnti, wali kinkijartila palu nguniny ngurt.
Yangka palu kanarlanywarnti ngunangani pajajarti, Ngarpungu manyanangurla warntarni, wali marlaljartila manya wanyjani.
54 Jarlu parlipangu kilakiwarntiwu ngalimpakurawarntiwu kajalunypawarntiwu takijularni marlamanupurru Ngarpungu, walimpawarlany manya mapunparni marlamani Juwujwarnti.
55 Ayiparan pa ngampurrikanani, yawiyijarrinyani parla.
Yarnta yapa jirnanyunguwarnti Ayiparankarrajangkawarnti manya marlamanani yawiyirlu.
Kujawurlurrarni manya marlamananku, kayan ngarta pujujarri.”
56 Wali Mayiri lamajarrinya wangkijangka. Nyanartijangka manyanta Mayiri kirrarnani Lijipitta yakarnwarnti murrkurn. Nyanartijangka walimpa kayili tikiyani ngurrakarti nyantukurakarti.
57 Wali Lijipittu nyanartikarrarni martarni parri wartangurni.

Yapa pa martarni Lijipittu

58 Nyanartijangka piyirnwarnti marnpajangkawarnti jarntuwarnti Lijipitkurawarnti mapirrirni palurla wirriyajarrinya, tumaj palu pinakarrinya wangki nyapartukarra Ngarpungu parla yawiyijinyangujarrinya Lijipitku parnanyku.
59 Jamurn palkangajarrinya nyanarti yapa, wali ngarrjarni nguja ngurrawarnti 8. Wali nyanartikarra palu jarntuwarntirlu pirriyani piyirnkujirnupurru. Juwujwarntikura yurru manyanangu nguja kujarti. Yarnta palunya nira yini jularnani nyanartikarrarni. Minyarti parri Lijipitkura palu piyirnwarntirlu jularla yini Jakarayi yangka

parla ngarpunyankura ngunangani yinijarti kayanparni. Yini palu jularla ngarpunyankurajiliny.

60 Yarnta ngamajinyankurarlu manyanangu jarrmarni. “Ngajirta,” marni manyanangu, “Yini manta julawu Jun.”

61 Nyanartiwarntirlu palurla marni, “Ngajirta manpila jarntu martarla yini Junjarti. Kanarlanyparni parlipa yiniwarnti nguniny.”

62 Nyanartijangka purrku palurla japirryinya Jakarayi. Warrarni pa ngunangani wangkingajirtajarti. Marni palurla kurraparlu, “Ngana yini marnalu julawu parri nyuntukura.”

63 Jakarayirlula manyanangu marni kurraparlu, “Mana partanpartan kangkajilu, yini marnanyirrangu lanku.” Wali lanila mananga kujartikarra, “Yini pa ngunawu Jun.”

Jartijinyangula palu pinapinakarrinya, “Nganajangkarlu pa yini kujarti kurajpinya.”

64 Nyanartikarrarni wangkijartijarrinya Jakarayi kulkuru ngunangujangka. Ngarpula kajalkajalkujirni wurnarni.

65 Wali nyanartijangka karrartajarrinya palu piyirnwarnti nyanartikarrajiwarnti marnpajangkawarnti. Jakuljakuljularnanila palunyanangu wangki kanarlanywarntiwu Jutiyajangkawarntiwu.

66 Nyanartiwarntirlu pinakarrinyujangkawarntirlu palunyanu japirryungani, “Nganajiliny parta ngunawu minyarti parri Jakarayikura.” Tumaj palu nyanya nyanarti yapa mayajarti Ngarpukurajarti.

2

Jesus pa palkangawantinya

1 Nyanartijangka manyanangu kapumantu purlkangu Jija Wukajajju manyanangu marni pajawu piyirnku, “Wurna manta yanku nyurrawarntikurakarti ngurrara. Yini mantanyanu yutukarrku pajangu piyirntu. Yini manya nyaku kapumantu.”

3 Marni manyanangu nukarniwu piyirnwarntiwu wapalkarrawu. Wali ngurrarawarntirlurra palu yanani kujangkurrajarra.

4 Wali Najuritjangka Kalalijangka pila yani Pajilimkarti Jutiyakarti ngurrara nyantukura Jawujapkura. Pajilim pa Tayipitkura ngurrara jarlujangka kajaluwarlanyjangka. Yarntarni Jawujap pa nyanartikarrajiwarlanyparni Tayipitjiliny wartangurniwarlany kirlingalparni ngunangani, yanila Jawujap Pajilimkarti.

5 Purpankanya parlanyanu marnin purntajangka yini
parla Mayiri, muntajartirni kanya Jawujapju. Yani pila, yini
pilanyanu yutukarrku kapumanta.
6 Pirriyani pilanyanta Pajilimja.

Wali kutajarrinya parla yapa martarnupurru. Nyanayir-
lala manyanu tarlkujirni yapangu purlumankurarla yartta.
7 Nyanartikarra pa tipani piyirntu pajangu mayaru purlka
piyirnpurru yukarnupurru wurnakartirlu, yangkala pila
yukarnani purlumankurarla.

Wali nyanartijangka Mayirirlu martarni yapa walun-
yungu. Lamparntu manyanu tarlkujirni Pajilimja. Wali
ngamajirlu Mayirirlu parla pulpinya palya, yutukani lam-
parn Jesus, nyanayirla mirurrumanurla pajkarrpirni palya-
jawurlu. Kujarti palunya ngamajirlu nira yapa karrpirnani.
Takurrpinyala ngurtinga, kaninykaninypala ngunangani
ngurtinga nurlunga. Yangka palu ngarnani kuyiwarntirlu
jarntuwarntirlu miyi, nyanayirla pa yutukani lamparn
Jesus Mayirirlu.

Piyirnwarnti ngampurrjiwarnti

8 Wali nyanartijangkarla kukunjawarnti palurlanyanu
ngampurrikanani marnparni palkanga piyirnwarntirlu
pukanyja.
9 Pirriyani manyanangurla yinjil purlkakurajangka
Ngarpukurajangka. Parralani manya tilingu purlkakurarlu
Ngarpukurarlu mayangu. Karrartajarrinyala palu. Rayin
purlka palu ngujangurra.
10 Nyanartijangka marni manyanangu nyanawurlu yin-
jillu nyanartiwarntiwu piyirnwarntiwu, “Ngajirta nganta
karrartajarri. Wulyu wangki marnanyirrangu pirrikan-
gany. Minyarti wangki marnanyirrangu julawu. Piyirn-
warnti paja palu wirriyajarriwu wangkijangka minyarti-
jangka.”
11-12 Marnila manyanangu, “Jalarra pa yapa palkan-
gawantinya Pajilimja Tayipitkurarla ngurrararla. Piyirn
manya tikirrkujiwu yakurrjangka. Nyanarti yapa pa purlka
Kurayij. Nginyjirrikarrkula manta yapa nyanarti. Par-
lipungku manta yukarnana pa ngurtinga. Yangka palu
kuyiwarntirlu jarntuwarntirlu miyi ngalany, nyanayirla pa
jalarra yukarnana palyajarti pajpajkarrpirnujangka.”
13 Wali pirriyanila palu partalurni pajajinyangu yinjil-
warnti kankarnimarrangu. Nyanartijangkarlu palu yin-
parni juju, kajalkajalkujirni palu Ngarpu Kut.
14 Marni palu, “Mapunparni pa wulyu Ngarpu kankarni-
jangka kajalkajalkujirnupurru, nyantu yini Kut. Yangka

manyanangu piyirnwarntiwu ngurtnguniny, wali nyanarti, kirtilypala palu nguniny nyantuwarnti.”
15 Tikiyanila palu yinjilwarnti kankarral. Jamurn palunya wanyjani, kankarral palu tikiyani.
Marnila palurlanyanu piyirnwarntirlu ngampurrjiwarntirlu wartangurni. “Pa. Yankurlipa Pajilimkarti. Nyaku parlipa yapa. Ngarpungu purlkangu parla marni yinjilku, nyanartijangka wangkijarti parlipangu pirriyani. Pinajularni parlipangu yapa.”
16 Nyanartijangka partalurni palu yani, pirriyani pilangulurla Mayirirlajaa Jawujapja jampirlangurla. Nyanganila palu yapa yukarnujangka. Kuyiwarntikurarla jarntuwarntikurarla ngurtinga yukarnani, nira palunya yungani miyi, nyanayirlarnila yukarnani.
17 Yapa palu nyanya ngampurrjiwarntirlu.
Nyanartijangkala palunyanangu piyirnwarntiwu jakuljularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularnani nyangungurla, nyapartukarra manyanangu jarlu jularni yinjillu yapa nyanarti.
18 Kanarlanywarntirlu palunyanangu purrpurrmarni ngampurrjiwarntikurawu wangkiwu. Jularnani palunyanangu ngampurrjiwarntirlu yinjilkura wangki.
19 Yangkala Mayirirlu pa pinapinakarrinyani wutangu. Wangki ngampurrjiwarntikura pa muntanga tarrpartarnani jutungu. Ngajirta manyanta rukanyjarla.
20 Wali nyanartijangka ngampurrjiwarnti palu tikiyani kukunjawarntikarti. Ngarrurtajarrinya palu. Yinparni palu juju, ngarrurtawurra palu yinparni. Kajalkajalkujirnani palu Ngarpu. Takingu manyanangu marni yinjillu, nyanartijangkala palu ngarrurtarlula yinparnanijaa jularnani.

Jesus pila kanya Timpulkarti

41 Yitilalwarlany yitilalwarlany palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti kuyijaa miyi yiyijngajirta ngarnupurru pinalkarrapurru. Jarluwarlany manya Ngarpungu wanji yinya Mujijngurra Yijipja. Kakarrala manya kanya Kayinankarti. Nyanartipurru palu Juwujwarnti yanani Jurujulumkarti pinalkarrapurru. Mayirijaa Jawujap mapirrirni pila yanani.
42 Yangka Jesus purlkajarrinya yitilalwarnti 12 ngarrja, nyanartikarra pilarla kanya Jurujulumkarti miyiwujaa kuyiwu ngarnupurru Ngarpuwu pinalkarrapurru.
43-44 Wali kirrarnanila palu Jurujulumja. Yangka palu pujujarrinya miyi ngarnujangkajaa kuyi ngarnujangka, wali piyirnwarnti palu tikiyani kayili Mayirijaa Jawujap mapirrirni. Kula manyanangurla Jesus mapirrirni yani. Nyantu

pila wanyjani nyanayirlarni lama mayarurla Jurujulumja. Wali nyantujarramipala pila yanani kayiliwarlany.

Yananyjangkala pilangurla karuwarrajarrinya. Nyanartijangka kaparnpala pilarla jartijarti nyanyangurra yapawu Jesusku. Wali jarntuwarntirla wurnajartiwarntirla pilarla jarti wamarn muwupungani. Murlanyanangurla nyanartiwarntirlarni yanani.

45-46 Nyantuwarntirlu pilangulu jirnapinya.

Wali yarntarni pila tikiyani kurlirra Jurujulumkarti tikirrparni. Wamarn muwupunganila pilarla mayaruwarntirlal puranguwarnti murrkurn.

Walimpawarlany pila parlipinya mayarurla Timpulla. Kirrarnani manyanangurla wangkikarra Juwujwarntirla purlkawarntirla pinangurruwarntirla. Nyanartiwarntirlu palurlanyanu jularnani, Jesusju manya pinakarrinyani. Nyanartijangkarlu japirrjapirryungani manya tikirrparni tikirrparni Jesusju.

47 Wali pinakarrinyurla palurlanyanu marni piyirnwarntirlu, “Minyarti parri pa pinarrijartijinyangu. Wangkiwarntiwu parla nukarniwurni pinarrijarrilany.”

48 Mayirijaa Jawujap pilarla karrpirlmarni. Purrkuwarntirlaliny manyanangurla kirrarnani Jesus. Mayirirlu parla Jesusku marni, “Nganajangka mantarrangurla yap yanungurla kirrarni. Minya pajarrarnangu wamarn muwupungani karrartarlu mayaruwarlany mayaruwarlany. Nyuntu man lamajarrinya minyayirla. Marringurni pajarrarnangu nyirrwiri tikiyani.”

49 Wali parringu pilangu marni, “Nganajangkarlu pajinpila wamarnwamarn muwupungani. Pinarri nganpilarla minyayirla Timpulla marna kirrarnana. Wangki ngajukurajangka Ngarpukurajangka marnarla pinarrijarrinyana.”

50 Nyantujarrarlu ngajirta pilarla nginyjirrikanantarla nyapartukarra pilangu jularnani.

51 Wali nyanartijangka pilangurla Jesus yani kayili. Pirriyanila palu mayarurla Najuritta, nyanartijangka palu kirrarnani. Nganawurti pilarla jinjinyungani, nyantungu pilangurla mapunikanani walakurlu Jesusju.

Wali Mayirirlu pinapinakarrinya yangkartijangka wangkijangka yangka pilarla Jurujulumja marni Jesusju.

52 Wali Jesus karrkin purlkajarrinya. Milyilyirlu mapirri jirrkirl pinakarrinyani. Kuttu parla wirriyajarrinya, yarnta kanarlanywarnti piyirnwarnti palurla wirriyajarrinya nyangujangka.

3

Jun pa yutukani jayilla

18 Marnani manyanangu Juntu wulyu wangki piyirn-
warntiwu warriyanujangkawarntiwu, yarnta kanarlany
mapirrirni wangkiwarntiwarlany manyanangu jularnani.
Lirrkarnpungani manya kurnakwantinyupurru.
19 Wali layimirri nganpayiwu parla jirrkirl marni Juntu
purlkawu Yarritku. Marni parla, “Nyuntu man ngurriji.
Ngurru manurla kartu warntarni papajikurajangka nyun-
tukurajangka. Yarnta man yakurrjinyangu ngunangani.”
20 Nyanartijangka kulijarrinya parla Yarrittu, jayilla yu-
tukani Jun.

Kilakiwarnti Jawujapkurawarnti

23 Jesusju manya mimijartiwarnti wulyukujirnani,
jankajartiwarntijaa kirrarnumartajangkawarnti. Yarnta
manyanangu jularnani Ngarpukura wangki purnkungu.
Wali yitilalwarnti nguja 30, nyanartikarra manyanangurla
warrkammarnani purnkungu.
Wali piyirnwarntirlu palu ngurrpangu jularnani Jawujap-
kura walaku Jesus. Kilakiwarnti palurla kujarti kajalurni-
jangkawarnti.
Jawujapkura ngarpu parla yini Yilayi,
24 Yilayikura ngarpu parla yini Matat,
Matatkura ngarpu parla yini Lipayi,
Lipayikura ngarpu parla yini Milki,
Milkikura ngarpu parla yini Janayi,
Janayikura ngarpu parla Jawujapwarlany,
25 Jawujapkura ngarpu parla yini Matatayij,
Matatayijkura ngarpu parla yini Ramas,
Ramaskura ngarpu parla yini Niyam,
Niyamkura ngarpu parla yini Yijili,
Yijilikura ngarpu parla yini Nakayi,
26 Nakayikura ngarpu parla yini Mayat,
Mayatkura ngarpu parla Matatayijwarlany,
Matatayijkura ngarpu parla yini Jimiyan,
Jimiyankura ngarpu parla yini Jawujik,
Jawujikkura ngarpu parla yini Jawuta,
27 Jawutakura ngarpu parla yini Juwanan,
Juwanankura ngarpu parla yini Rija,
Rijakura ngarpu parla yini Jarapapil,
Jarapapilkura ngarpu parla yini Jiyaljiyal,
Jiyaljiyalkura ngarpu parla yini Niri,
28 Nirikura ngarpu parla Milkiwarlany,
Milkikura ngarpu parla yini Ratiyi,

Ratiyikura ngarpu parla yini Kujam,
Kujamkura ngarpu parla yini Yilmatam,
Yilmatamkura ngarpu parla yini Yiya,
29 Yiyakura ngarpu parla yini Jajuwa,
Jajuwakura ngarpu parla yini Yaliyija,
Yaliyijakura ngarpu parla yini Jaram,
Jaramkura ngarpu parla Matatwarlany,
Matatkura ngarpu parla Lipayiwarlany,
30 Lipayikura ngarpu parla yini Jimiyin,
Jimiyinkura ngarpu parla yini Juta,
Jutakura ngarpu parla Jawujapwarlany,
Jawujapkura ngarpu parla yini Janam,
Janamkura ngarpu parla yini Yilayakim,
31 Yilayakimkura ngarpu parla yini Miliya,
Miliyakura ngarpu parla yini Mina,
Minakura ngarpu parla yini Mataja,
Matajakura ngarpu parla yini Nayijin,
Nayijinkura ngarpu parla yini Tayipit,
32 Tayipitkura ngarpu parla yini Jisi,
Jisikura ngarpu parla yini Wupit,
Wupitkura ngarpu parla yini Puwaj,
Puwajkura ngarpu parla yini Jala,
Jalakura ngarpu parla yini Najan,
33 Najankura ngarpu parla yini Minatap,
Minatapkura ngarpu parla yini Yatmin,
Yatminkura ngarpu parla yini Yaniyi,
Yaniyikura ngarpu parla yini Yajuran,
Yajurankura ngarpu parla yini Parij,
Parijkura ngarpu parla Jutawarlany,
34 Jutakura ngarpu parla yini Jayikap,
Jayikapkura ngarpu parla yini Asik,
Asikkura ngarpu parla yini Ayiparan,
Ayiparankura ngarpu parla yini Tira,
Tirakura ngarpu parla yini Niyuwu,
35 Niyuwukura ngarpu parla yini Jaruk,
Jarukkura ngarpu parla yini Riyiwu,
Riyiwukura ngarpu parla yini Pilik,
Pilikkura ngarpu parla yini Yipa,
Yipakura ngarpu parla yini Jiyila,
36 Jiyilakura ngarpu parla yini Kayinan,
Kayinankura ngarpu parla yini Pajkit,
Pajkitkura ngarpu parla yini Jiyim,
Jiyimkura ngarpu parla yini Nawa,
Nawakura ngarpu parla yini Lamik,
37 Lamikkura ngarpu parla yini Tujala,

Tujalakura ngarpu parla yini Yinak,
Yinakkura ngarpu parla yini Jarat,
Jaratkura ngarpu parla yini Malaliyal,
Malaliyalkura ngarpu parla Kayinanwarlany,
38 Kayinankura ngarpu parla yini Yinaj,
Yinajkura ngarpu parla yini Jaaj,
Jaajkura ngarpu parla yini Ratam,
Ratamkura ngarpu parla Kut.

5

Nganpayi mimijarti putajarti

12 Nyanartijangka Jesus pa ngunangani mayarurla tawunta. Nganpayi layi pa ngunangani mimijarti putajilinyjarti. Wali Jesus nyanya nganpayirlu mimijawurlu, yanila manyanta Jesuskarti. Nyanayirla manyanta parntawantinya jinanga Jesusja ngarntimarnupurru. Nira palu kujartikarra ngunangani nyanartiwarnti Juwujwarnti parntawantinyani palunyanangurla piyirnwarntirla purlkawarntirla ngarntimarnupurru nurrurrurlu.

Wali nurrurrurlu parla ngarntimarnani Jesus nganpayirlu mimijawurlu. Marnani parla, “Purlka. Puju man wirriya nguniny wulyukujirnupurru, wali wulyukujija nyuntungu.”

13 Nyanartijangkala palymani nganpayi mimijarti kurraparlu jutinyngurni. Marnila parla Jesusju, “Wirriyajal marna nguniny wulyukujirnupurru. Wulyukujiwujal marnanta.” Partalurni wulyujarrinya, mimingajirtajartijarrinya.

14a Jesusju parla jarrmarni, “Ngajirta nganyanangu ngantuwurti jakuljula.”

15 Walirni palunyanangu jakuljakuljularnani wangki Jesus wulyukujirnujuwal mimijangka. Nyanartijangka palunyanta pirriyanani piyirnwarnti pajajinyangu, Yanani palunyanta Jesuskarti pinakarrinyupurrujaa wulyukujirnupurru mimijangka, yangkala pajajinyangu palanta pirriyanani. Ngajirta parla Jesusju Ngarpuwu marnantarla, tumaj piyirnwarntirlu pajangu palurla japirlyungani nira wulyukujirnupurru, yarnta nyantukura wangki pinakarrinyupurru.

16 Wali piyirnwarntingurni manyanangurla turtangkarrakangani Jesus jintangarlurra pintirnikarti. Japirlyunganila parla Ngarpuwu pintirningurni Jesusju.

7

Kalkarrakura walaku wanjikujirni Jesusju

11 Nyanartijangka Jesus yani kayilungu tawunwar-
lanykarti yinikarti Nayinkarti. Nyantukura mapirrikarra-
jiwarntijaa piyirnwarnti paja mapirrirni palunyanta yani.
12 Jamurn palu takurryantarla kiyitta, pirriyanila palu
kanarlanywarnti. Piyirn palu layi pirla kangani kalukurla.
Nyanarti nganpayi pirla parla layikura marninkura kalkar-
rakura walaku layirni. Nayinkarrajiwarnti paja palunyanta
yanani mapirri.
13 Wali Jesusju nyanya, yawiyijarrinyala parla nyanartiwu
marninku. Marni parla, “Ngajirta ngan lungka.”
14 Nyanartijangka Jesusju yanungurla tarrpartarni nya-
narti kaluku, lamajarrinyala palu nganpayiwarnti kangu-
jangkawarnti. Jesusjula parla marni piyirnku nyanartiwu
pirlawu, “Nganpayi turtangka. Malany marnangu nga-
jungu.”
15 Nyanartijangka nganpayi nyanarti turtapinya. Kir-
rarnungurnila wangki marninyirra. Jesusjula parla
marni nganpayikurawu nyanartikurawu, “Wanjikujirni
marnangu. Tikirrkangku man.”
16 Rayinjarrinya palu nukarni nyanartijangka. Wirriya-
jarrinyala palu. Ngarpula palu jamalkanya. Marnani
palurlanyanu, “Purlka parlipangurla pirriyani Ngarpukura
puraput. Ngarpu parlipangu pirriyani wanjikujirnupurru.”
17 Wali wangki parla nyanarti jalyyani Jesusku wamarn
mayaruwarlany mayaruwarlany Jutiyapurtarra.

15

Ngangayanujangkawarnti

1 Piyirnwarntirlu kanarlanywarntirlu palurla pamarr
warntarnani kapumanku piyirnwarntiwarlanyjangka. Ka-
pumantu manya jinjinyungani pamarr warntarnupurru
piyirnwarntiwarlanyjangka, nyanartila palurla pamarr
warntarnani piyirnwarntiwarlanyjangka yini manyanangu
ngunangani takkirlaka.

Yarntarni kanarlanywarnti nira palu ngunangani ku-
jartikarra ngarlangalparni Ngarpungajirtajarti, yangkala
Juwujwarntirlu palunyanangurla yakurrmarnani. Nya-
nartiwarnti piyirnwarnti palunyanta yanani Jesuskarti
pinakarrinyupurru.
2 Nyanartijangka palu Jesus ngirtilykarra jularnani ku-
rayipwarntirlujaa Parajiwarntirlu. Marnani palurlanyanu,
“Jesus manyanangurla wirriya kirralany pamarr warntar-
nujuwalwarntirlajaa piyirnta ngarlangarlarla. Yarntarni
manyanangurla miyi ngalany nyantuwarntirla.”

3 Nyanartijangka wangkila manyanangu marni Jesusju
wangki ranyjikarraji kujarti.

Kukunja ngangayani

4 “Kinyin yangka piyirntu manya martalany kukunja
paja 100, puju layi yap yanany, wali piyirntu kukunja
ngampurrjirlu manya wanyjarralany kukunjawarntiwar-
lany yukanga palkanga. Nyanartiwarnti 99 palu yukanga
karrilany. Nyanartijangka kayanku parla muwupungany
yap yanujangkawu, kitangarni parlipungany.
5 Parlipungurla ngarrurtajarrilany parla. Ngamurlama-
nungurla wanturala kangany tikirr kukunja nyanarti.
6 Kangujangkarlu manyanangu pawumalany jarntuwarn-
tiwu. Malany manyanangu, ‘Pawu. Nyaku mantawu.
Parlipinyajal marna minyarti ngangayanujangka.’ ”
7 Nyanartijangka Jesusju manyanangurla larrkkujirnani.
Wangki manyanangu marni, “Kujartikarrarni manyir-
rangu nguniny nyanartijilinyparni kirlingalparni. Puju
piyirn kayan yakurrngurni kurnakwantilany, wali nyanarti,
Ngarpu parla wirriyajarriwujinyangu. Wulyuwarnti piyirn-
warnti manya 99 nyangany wulyu Ngarpungu. Yarnta
kaji piyirn yakurrngurni kurnakwantilany, nyanarti parla
Ngarpu ngarrurtajarrilany purlkajinyangu wirriya parla
nguniny.”

Pamarr wilantinya

8 Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, “Puju marn-
intu manya martalany pamarrwarnti murrkurn yangka
parlanyanu marulu martalany 10 jilpa, wali nyanarti. Puju
manyanta wilantilany, wali marulu parla muwupungany.
Turlkujilanypala tili, tilijawurlu rarrpalany ngurra nyan-
tukura. Wamarn warrilany parla maruluwu kitangarni
parlipungany.
9 Parlipungurla manyanangu papajarralany jarntuwarn-
tiwu, ‘Pawu. Nyaku mantawu. Parlipinyajal marna
yangkarti marulu wilantinyujangka.’ ”
10 Larrkkujirnanila manyanangurla Jesusju. Marni
manyanangu, “Kujartikarrarni manyirrangu nguniny nya-
nartijilinyparni kirlingalparni. Nyanartiwu kayanku
palurla wirriyajarrilany yinjilwarnti Ngarpu mapirrirni,
puju palu nyangany piyirn kayan yakurrngurni kur-
nakwantinyujangka.”

Nganpayi ngangayani

11 Yarntarni manyanangu marnani Jesusju, “Kayan
ngarpungu pinya martarnani kurriny walakujarra.

12 Jirnajangkarlu manyanta ngarntimarni ngarpunga. “Ngarpu, jalarra pajan yungku nyuntukura pamarr-
jaa manawarnti munyaljangka, yangka pajin yutukani
walimpapurru munyal.” Wali ngurrujarrakujirni pilangu
walakunyankurajarrawu munyaljangka pamarrwarntijaa
manawarnti. Jarlu pilangu yutukani munyal ngarpun-
yankurarlu. Warntarla pila manawarntijaa pamarrwarnti
munyaljangkawarnti, yangka pilangu ngarpunyankura pir-
lajarrirla. Walirni wanjingarni manyanta japirlyinya
ngarpunyankurarla.
13 Nyanawurlu nganpayirlu jirnajangkarlu manya marur-
rpinya pamarrwarntijaa manawarnti munyaljangkawarnti,
wurnapurru parlanyanu.

Nyanartijangkarla murrkurn ngurrawarnti kumantawar-
lanyja jakarnkarrakanyala wurna ngarpukurangurni ngur-
rangurni. Yap yani pa nyanarti nganpayi marri. Mar-
rijinyangu yap yani, ngajirta marnpa. Nyanayirla ngur-
ranga marriwarlany manyanangurla pirriyani purlkanga
tawunta. Nyanayirla warntarnani parlanyanu pamar-
rjawurlu wulywulyuwarntijaa yakurrwarnti. Nyanar-
tijangkala yarnta manya yungani piyirnwarnti pamarr
pinakarrinyumulu. Ngarlangaljinyangu ngunangani.
14 Pujumani parlanyanu nyantukura pamarr. Warpinyku-
jirni parlanyanu kitangarni parlanyanu pujumani pamarr
nyantukura. Marlalpala nguja pamarrngajirta.

Ngajirta manyanangu ngapa pirriyantarla piyirnku nya-
nartiwu pajawu. Ngajirta manyanangu turtapungkarla
miyi. Piyirn nyanarti palu paja kirrarnani miyingajirtajarti.
Ngapa ngajirta manyanangu pirriyantarla yitilal. Marlal
nguja nyanarti nganpayi miyingajirtajarti marranyanjarti.
Munyal ngajirta parlanyanu jarlu yutukarrarla pamarr
nyanawurlu nganpayirlu. Pujumani palunyanu pamarr
nyantukura munyaljangka.
15 Nyanartijangka nganpayi walimpa marranyanjarti
manyanta yani purlkakarti nyanartikarrajikarti linti. War-
rkampurru parla japirlyinya. Wali yinyala parla warrkam
pikipikiwarnti. Ngampurrikanani manya pikipikiwarnti
nyanawurlu nganpayirlu.
16 Nyanartijangka miyi ngarla manyanangurla ngarnan-
tarla marranyanjawurlu pikipikiwarntirla jamurn. Ngajirta
parla nganangurwurti yungkarla miyi piyirntu.
17 Wali nyanarti nganpayi pinarrijartijarrinya.
Pinapinakarrinyani. Marni parlanyanu marranyantu,
“Paja palunyanta warrkammayin nguniny ngajukurarla
ngarpunga. Martalany palu miyi pajajinyangu.

Ngaju marna minyayirla nguniny purlka marranyan.
Yangkartiwarntirlu palu ngalany miyi kinkiwurra,
yangkajal manyanangu paja miyi nguniny.
18 Yanku marnanyanta ngajukurakarti ngarpukarti.
Tikiyanku marnanyanta, malkula marnarla, ‘Ngarpu,
yawiyijarrilany marnangu. Mapunparni marnanta
wanyjani. Yarnta marnarla yawiyijarrilany Kutku.
19 Ngajirta marnangu turtuk nguna walaku nyuntukura
jularnupurru. Yarr marnangu ngunawu warrkammayin.
Nyuntuwu marnangu warrkammalkula tikiyanungurla.’ ”
Kujartikarra parlanyanu wangki pikakujirnani nganpayirlu
nyanawurlu. Pinapinakarrinya parlanyanu kujartirni
nyantukura ngarpu wartangurni. Warrarni pa marrirni
kirrarnani.
20 Nyanartijangka tikiyanila manyanta nyantukurakarti
ngarpukarti. Marringurnila pa nginyjirrikani ngarpun-
yankurarlu walaku nyantukura. Luyurrmarni parla
ngarpunyankurarlu, marringurniliny nginyjirrikani.

Nyanartijangkala parla laparni langkarni ngarpun-
yankura, ngamurlamanila. Linyala manyanta
ngarpunyankura.
21 Marnila parla ngarpuwu walakurlu, “Ngarpu, yawiy-
ijarrilany marnangu. Mapunparni marnanta wanyjani.
Yarnta marnarla yawiyijarrilany Kutku. Ngajirta marnangu
turtuk nguna walaku nyuntukura jularnupurru.”
22 Ngajirtala mapunikarrarla ngarpunyankurarlu.
Jinjinyinya manya warrkammayinwarnti nyantungu.
Marnila manyanangu warrkammayinwarntiwu, “Partalu
pirrikangkalurla kuluwujjaa ringjaa yakapiri, yangka
marnanya munyal martalany. Yungku marnarla kuluwuj
wulyu, yutukarrku manyanu ngajukurarlu piyirntu.
Kurraparla manyanu tarrjakkujiwu ring. Yakapiri
marnarla yungku, jinanga manyanu karrpiwu.”

23 Yarntarni manyanangu marni, “Warntalu kuyi nyanarti
purlumanu ngajukura jirajartijinyangu. Pungkalu. Kuyijaa
miyi purlka parlipa ngalku nukarnirlu. Wirriyajarriwu
parliparla ngajukurawu walakuwu.
24 Kula pirlajarrinyani walaku ngajukura, minyakujala
wanji tikirrwantinya. Jarlu pa ngangayaniliny jalarra
marna parlipinya tikiyanujangka.” Nyanartijangkarlu palu
ngarnani kuyijaa miyi, nyanartila palu wirriyajarrinyani.

25 Wali nyanawurlu nganpayirlu papanyankurarlu
wartangurni warrkammarnani yanungurla mayarungurni
ruwangu.

Nyanartijangkarlu warrkamjangkarlu tikirrwantinya nyanarti nganpayi, pinakarrinyala manya wangki marnujangka. Paja palu marnani wirriya.

26 Papajani parla warrkammayinku. Marni parla, “Nyapartujangka palu wirriya marnana nyanartiwarnti piyirnwarnti.”

27 Jangkumanila manyanta nyanawurlu warrkammayintu. Marni parla, “Ngajirta. Nyuntukura ngajajipurru pirriyani, yangka jarluwarlany yap yani. Wanjila wulyu pirriyani. Kula ngangayanirni, minyakujala wanjirni tikirrwantinya yara. Ngarpujipurrula parla wirriya nguniny walakuwu nyantukurawu. Nyanartijangkala ngarpujipurrurlu parla pinya kuyi nyanarti jirajartijinyangu purlumanu.”

28 Nyanartijangka nyantu pa kulijarrinya nganpayi kajalurnijangka. Jutparnila karrinyani. Ngajirta manyanangurla kirninyyantarla piyirnwarntikarti. Ngarpunyankura parla langkarni yani. Jarti pa purpani nyanartikarti piyirnwarntikarti.

29 Marnila parla ngarpunyankurawu, “Ngajirta. Nira marnangu warrkammarnani nyuntuwu. Ngajirta marnangurla panypungantarla. Mapunikanani marnangu. Wulyuwulyu marnangu warrkammarnani nira. Ngajirta pajan kujarti yungantarla kuyi nanikutwurti lamparnwurti wirriyakujirnupurru kujartijilinypurru. Puju marnanyanangurla ngajungu nganyjarla jirajarti kuyi, nyanartila marna wirriyajarrirla, nyanarti wali.

30 Minyarti mankurla jalarra pinya nyanarti jirajarti purlumanu nyuntukurawu walakuwu tikirrwantinyujangkawu. Yangka mantarrangu yutukani munyal, nyanartila manya nyantungu warntarnkarrakanya munyaljangka pamarrwarntijaa manawarnti. Wanyjanurlakani manta wurnangu. Nyanartijangkarlu nyuntukurarlu walakurlu mangu tarrapungurlakani pamarrwarntijaa manawarnti. Nyuntukura walaku pa marninjuwal ngunangani. Nyanartijangka marlalpala mangurla tikirrwantinya nyuntukarti ngarpukarti, nyanartila manurla pinya kuyi nyanarti purlumanu jirajarti nyantuwumipa, ngajirta ngajuwu, nyantuwumipa.”

31 Ngarpungula parla marni walakuwu nyantukurawu, “Ngajajipurru pa yani, kanyala parlanyanu pamarrwarntijaa manawarnti pujurni munyaljangka. Nyuntungu ngajirta pajan wanyjarrarla. Nira pajanurla nguniny ngajunga, yangkala pamarrwarntijaa manawarnti pujurni mangu warrarni nguniny minyayirla ngurranga.”

32 Yarntarni parla marni walakuwu nyantukurawu, “Min-
yarti marnalurla ngajajipurruwu pinya purlumanu jirajarti.
Kula walirni pirlajarrinya, minyakujala yararni pirriyani
wanjirni. Kula walirni ngangayani, parlipinyala marna
tikirrwantinyujangka. Nyanartila marnalurla purlumanu
pinya ngajajipurruwu, ngajula marna wirriyajarrinya.”

21

Jesus manyanangu jularni Timpul palu tarrapungku

5 Yangka palu Timpulla karrinyani Jesuskurawarnti
mapirrikarrajiwarnti, wali marnani palurlanyanu, “Wu-
lyujinyangu pa minyarti mayaru, yarnta pamarrwarnti
wulyuwarnti nganapartu nganapartu, yangka palurla jarlu
Ngarpu yinya yiji.”

Jesus manyanangu marni,

6 “Wali manta nyangany jalarra. Walimpa palunya tarra-
pungku pamarrwarntijaa mayaru minyarti mapirri. Min-
yartiwarnti pamarrwarnti palu ngunanganku wantinyu-
jangka.”

Piyirnwarnti pungujuwalwarntijaa yakurrwarnti

7 Wali japirlyinya palurla Jesus, “Pinarriyungujuwal.
Nyangurla pa kujartijarriwu. Nyapartukarra marnalu
nyaku kutajarrinyujangka, yangka parla kutajarriwu ma-
yaruwu tarrapungupurru.”

8 Wali Jesusju manyanangu marni, “Ngajirta ngantanya
wajilpungka kajiyungujuwalwarnti yirrijiwarnti.” Yarn-
tarni manyanangu takijularni Jesusju, “Pirriyanku palu ka-
narlanywarnti yirrijiwarnti. Julawu palunyanu, ‘Yangkarti
marna ngaju yangka pajinta jurumanani.’ Yarntarni
manyirrangulu julawu kutajanyupurru. Wali ngajirta ngan-
tanya wajilpungka yangkartiwarnti.”

9 Yarntarni manyanangu Jesusju takijularni,
“Kanarlanywarntirlu palunyanu kajalkajalkujiwu
wartangurnijangkarlu, yarnta palunyanu piyirnwarntirlu
punganku. Wali pinakarrinyanku manta kujarti. Ngajirta
nganta rayinkarri. Ngajirta paji kutajarri ngajupurru
tikiyanupurru, walimpa pa ngunawu kujartikarra.”

10 Yarntarni manyanangu Jesusju marni, “Piyirnwarntirlu
pajangu palunyanu punganku kuli marriwarntijangkarlu
mapirrirni, ngajirta murrkurntumipa.

11 Yarnta ririmarnanku nguwa langkirrlaparnupurru,
yarnta ngapawu mapirrirni palurla kanarlanywarntirlu

jarti jurumanku miyiwu mapirrirni turtapungupurru. Marranyanjarti palu ngunanganku. Yakurrwarnti manyanangurla pirriyanku nganapartu nganapartu. Yarnta yalkirijangka palu nyaku nguwukarrikanupurru karrartakujirnujuwal.”

12 Wali yarntarni manyanangu takijularni Jesusju mapirrikarrajiwarntiwu, “Wali tarrpartawu manyalu pungupurru, yarnta kangku manyalu purlkakarti kuwutkarti. Kuwutjangkarlu manyalu kangku jayilkarti. Nyanartijangka manyalu kangku purlkawarntikarti kingwarntikarti, tumaj pajinta ngajukurawarnti mapunjiwarnti.

13 Wali nyanayirla purlkawarntirla mantanyanangu julawu ngajukurajangka wangki wulyu.

14-15 Wali ngajirta nganta rayinkarri. Ngajungu marnanya purnkukujiwujaa tanyjikujiwu. Nyanartikarra marnanyirrangu julawu ngajukurajangka wangki nyapartukarra mantanyanangu tikirrjulawu. Ngajirta nganta kajaluwarlany rayin pinakarri. Wali marnanyirrangu julawu wangki, nyanartijangka kayan nganyalu jangkumanta nyanartijangka ngajukurajangka wangki.”

16 Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Kangku manyalu jarntuwarntirlu pungupurru ngamajirlujaa ngarpungu, yarnta papajirlujaa ngajangu mapirrirlu. Pungku manyalu kanarlanywarnti pirlawurra.

17 Yarnta manyirrangulu yakurrmarnanku nukarnirlu piyirnwarntirlu ngajungurni, nyurrawarnti pajinta ngajukurawarnti.

18 Wali ngajungu marnanya martarnanku kurraparla.

19 Lani manta ngunawu ngajukurarlal, yangkala manta pirlurr ngunawu wanji.”

Jesusju manyanangu jularni tarrapungku palu Jurujulum

20 Wali yarntarni manyanangu Jesusju takijularni mayaru tarrapungupurru, “Yangka mantanya nyaku marrijangkawarnti palu marnpa pirriyanku kulipariwarnti Juwujngajirtawarnti, mapunparni palu minyarti mayaru tarrapungku Jurujulum timpul mapirrirni.

21 Wali nyanartikarra palu lapalku pamarrwarntikarti marri pungungamarra, mayarujangkawarnti palu lapalku. Ngajirta ngartalu rantangajangkawarnti lapanyja mayarukarti takurr.

22 Puraputwarntirlu palu jarlu lani kujartikarra, puju ngajirta palu mapunikarrarla, pungkula manya Ngarpungu. Jalarra marnanyirrangu jularnana, mapunparni manya pungku Juwujwarntijaa mayaru mapirri.

23 Yangka marninwarnti muntajartiwarntijaa lamparnjartiwarnti, wali yawiyi palurlanyanu ngunawu.
24 Wali kanarlanywarnti Juwujwarnti palunya marrijangkawarntirlu lanku pirlawurra, kanarlanywarnti palunya kangku ngurrujarra ngurrujarra. Jarntuwarntingurni palunya wirrpakangku. Warrkammayinkujiwula palunya Juwujwarnti marrijangkawarntirlu. Mayaru minyarti Jurujulum palu tartalykanyjiwu Juwujngajirtawarntirlu kitangarni manya Ngarpungu lamakujiwu.”

Yarntarni Jesus pirriyanku

25 Jesusju manyanangu marni mapirrikarrajiwarntiwu yangkartiwarntiwu, “Purangujaa yakarn, wilwarnti palu kanarlanyparnijarriwu. Nginyjirrikarrkula manta. Kaniny nguwanga jawurlata purlkajarriwu, yangka manya takulanku manawarntijaa mayaruwarnti, kaparnpala palu karrinyanku. Pinakarrinyanku palu, rangkurrmarnanku pa jawurlata nyanarti. Purrpurrmalkula palu piyirnwarnti nukarnini wapalkarra, yangka palu nyaku nyanarti ngapa parayanujangka.
26 Yarntarni yalkirikarrajiwarnti purangujaa yakarnjaa wilwarnti palu turtapungku kanarlanykartingurni wapalngurni. Wali nyanartijangka palu piyirnwarnti yalyyanurla wantiwu karrarta purrpurrmarnujangka. Ngurrpangurrparlu palunya nyaku yangkartiwarnti yalkirikarrajiwarnti piyirnwarntirlu.”
27 Wali yarntarni manyanangu Jesusju marni, “Nyanartikarra marna ngajula pirriyanku. Yurnturra marnanyanta kirrarnanku. Wulyu pajalu nyaku pajangu piyirntu mayajarti.
28 Yangkartiwarnti mantanya nyaku yalkirirlajaa jawurlatarla, wali manta nginyjirrikarrku. Mil manta kankarraljarti karriwu purnku. Kurraparla marnanya martawu. Partalurnila marnanyirrangurla rayin pujukujiwu.”

Nyapartukarra parlipa nginyjirrikarrku Ngarpu majajarrinyupurru

29-30 Nyanartijangka Jesusju manyanangu warraja marni, “Yangka manta pinakarrilany jiriki kirtirr marnujangka, nginyjirrikarrkula manta ngapa partalurni pirriyanupurru.
31 Nyanartijiliny manta nyaku yalkirijaa jawurlata kanarlanyparnijarriwu pila, nginyjirrikarrkula manta Ngarpu manyirrangu partalurni majajarriwu.”
32 Wali yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Mapunparni marnanyirrangu jularnana, yangka manta jalarra

wanji nguniny, kujartikarra marnanyirrangu marnani yangkarti jarlu. Kunyungurla manta yirrawarlany kajalurni pirlajarriwu, yirrawarlany manta wanji ngunawu, nyaku manta minyarti.
33 Yalkirijaa nguwa pila pujujarriwu, wali nyanarti jamulu. Kayan ngarta ngajukura wangki pujujarri.”

Marni manyanangu marrki ngunangupurru

34 Yarntarni manya lirrkarnpinya, “Kujarti marnanyirrangu marnani, pinalkarra mantarla ngunawu. Ngajirta nganta pinapinakarri jutungu kanarlanywarnti miyijaa ngapa ngarla, pamarrjaa warrkam, yarnta kanarlanywarnti nganapartu nganapartu. Yarr manta ngunawu lani. Puju manta yarr kirrarnanku nganganganga, wali murtarni manyirrangu kanarlanyparnijarriwu yalkirijaa jawurlata, yangka kunyarrjiliny kitpananany manangu kitpanjuwallu.
35 Yangka kunyarrwurti jakalany, wali murtarnila manyanta pajarralany manangu kitpanjuwallu.”
Yarntarni Jesusju marni, “Kujartikarra manyanangurla murtarni pirriyanku piyirnwarntirla nukarnirla wapalkarrarla yangka kunyarrjiliny warntalany, yangka marnanyirrangu jarlu jularni.
36 Wali marrki manta ngunawu pika, japirlyunganku mantarla Ngarpu nira yangkartirlamarra. Purnkula manta ngunanganku. Yangka marnanyirrangu pirriyanku, marnpa pajantarla karriwu ngajunga kurntayingajirta, tumaj manta pikajarti kirralany.”
37 Wali nyanartijangka Jesusju manya kumantawarlany kumantawarlany pinarriyungani nyanayirla Timpulla. Yarnta karuwarrawarlany karuwarrawarlany pa jintanga yapyanani pamarrkarti yinikarti Yalipjartikarti.
38 Wali piyirnwarnti nukarnini palurla pirripirriyanani Timpulkarti kumantawarlany kumantawarlany purangu kankarraljarrinyjangkarla pinakarrinyupurru.

23

Jesusju parla marni ngurrijiwu

39 Wali layiwarlanyju ngurrijirlu parla Jesusku nginarrmarni. Marni parla kujartikarra, “Julalany manyanu Ngarpukurajinyangu yini Kurayij. Nganajangkarlu manyanu tikirrwanjikujirla. Ngajarra mapirrirni mantarranya tikirrwanjikujiwu.”
40 Nyanartijangka ngurrijiwarlanyju parla jarrmarni, “Nganajangka man. Ngarpuwu ngajirta manurla rayinkarri.” Yarntarni parla marni, “Nukarnini parlipanyalu mananga tarnikani nyantu mapirrirni.

41 Ngalijarramipa parli yakurr, pirlakujilanypala parlipanyalu tumaj parli ngurrijijarra. Yurru parli jungani ngalijarrarlu. Nyanarti nganpayi kaparnjangka yakurrngajirta. Ngajirta pa yurru jungantarla nyantungu.”
42 Nyanartijangka Jesusku parla marni jarrmarnujuwallu, “Yangka man purlka pirriyanku maja, wali ngajula pajan pinapinakarriwu.”
43 Wali Jesusju parla marni, “Mapunparni pajinurla ngunawu ngajunga kankarni wungkurra jalungurrurla jalarrarni.”

24

Ngarpungu kanya Jesus kankarral yapinkarti

50 Jesusju manya kanya mapirrikarrajiwarnti kurlila mayarukarti Pijanikarti. Nyanayirlarni palu jatparamarni. Nyanartijangka Jesusju kurrapajarra kankarnikujirnurla japirryungani parla Ngarpu, mapirrikarrajiwarntiwu manyanangurla jutujikujirnupurru.
51 Nyanartikarrarnila japirryungujangkarlu manya wanyjani wartangurni. Kankarralpala kanya Ngarpungu yapinkarti.
52 Nyanartijangka mapirrikarrajiwarntirlu palu Jesus kajalkajalkujirni wartangurni kankarralyanujangka. Wali tikiyanila palu kayili Jurujulumkarti wirriyajinyangu.
53 Nyanartijangka nira palu Ngarpu kajalkajalkujirnani mapirrikarrajiwarntirlu mayarurla Timpulla.

John

8

Marnin palu kanya Jesuskarti

2 Jamurn yangka purangu kankarnijarrinyani kumanta-
jarti, Jesuspala yani mayarukarti Timpulkarti. Piyirnwarn-
tila palunyanta paja yani Jesuskarti. Jesuspala manyanan-
gurla yutantinya nyantuwarntirla, pinayinya manya kirrar-
nungurni.
3 Nyanartijangka marnin palunyanta Jesuskarti kanya
piyirnwarntirlu. Minyartiwarnti piyirnwarnti palu ka-
narlanywarnti tarrukuwu nyantukurawu pinangurru, yini
manyanangu kurayip. Kanarlanywarntiwarlany palu tar-
ruku nyantukura tartpartarnujuwal, yini manyanangu
Paraji.
Wali yangkarti marnin palu warntarni yukarnujangka,
kanarlanykurarla ngumparnarla manyanta yukarni. Wali
kaparnpala palu marnin karrinyukujirni. Piyirn palun-
yanta marnparni wamarn karrinya.
4 Marni palurla Jesusku kurayipwarntirlujaa Parajiwarn-
tirlu, “Minyarti marnin marnalu parlipinya kanarlanyjarti
ngumparna yukarnani.
5 Ngarpukurajangka Mujijju parlipanya jinjinyinya nyan-
tukurarlu tarrukurlu jarlujangkarlal kujartijilinyku pamar-
rjawurlu pajanuwu pirlawurra. Nyapartu mankurla malku
nyuntungu.”
6 Wangki palurla Jesusku kuja marni kajiyungupurru,
kajiyungkarla palu Jesus. Jesuspala palu ngirtilykarra
julara.
Nyanartijangka mirtijurrurnjurrurn wantinyurla Jesus
kulkururlurni wirntipungani nguwanga.
7 Jutungurni palu Jesus japirlyungani kurayipwarntir-
lujaa Parajiwarntirlu, yangkala manya nyanya kankar-
ral. Marnila manyanangu, “Pamarrjawurlu pa luwawu
kajalurni nyanawurlu piyirntu jurnanykarrarlu. Yangka
yakurrwurti ngajirta manyanta nguna.”
8 Wali Jesus warrarnila kirrarnani. Kurraparlu wirn-
tipungani nguwanga kulkururlurni.
9 Jamurn palu pinakarrinya nyanarti Jesuskura wangki,
wurnarnila palu kurntayikarra tirrinytirrinyyani nukarnini
kurayipwarntijaa Parajiwarnti. Kayanngurla kayanngurla
palu tirrinytirrinyyani purrkuwarntiliny pingkayiwarnti
wartangurni. Jesuspala palu wanyjani kirrarnujangka

wartangurni. Kuja manyanta marnin karrinyani linyja. Nyanartiwarnti paja piyirn palu yap yani.

10 Jesus ngalaramarnila parla. Kankarral nyanya karrinyujangka. Marni parla marninku, “Marnin. Wanyjurla palu yani yangkartiwarnti, nganangurwurti manta ngulikani kuliparirlu.”

11 Jangkumanila manyanta marnintu, “Ngajirta, marlal.”

Jesusju parla marni, “Ngajungu lakarra, ngajirta marnanta ngulikarra. Yanta. Ngajirta ngan yarnta yakurrjarri.”

11

Nganpayi Lajuras

1 Layi nganpayi yini parla Lajurasjaa rimpinyankurajarra mapirrirni palu ngunangani mayarurla yininga Pijanirla marninjarra yinijarra Mayirijaa Maaja. Nyanartijangka Lajuras wantinya purlka mimi.

2 Layirni Mayiri yamparrajarti yangkarti manyanta Jesusja jinajarrarla purtkujirni wulyu parntimanupurru, yangkala murupinya nyantukurajawurlu purturnjawurlu yamparrajawurlu. Murupinya manyanta jinanga Jesusja jurlungajangkajawurlu rallu. Nyantukurala Mayirikura parla papaji mimi nguja Lajuras.

3 Nyanartijangka pilarla wangki yiparni Jesusku ngapurlunyankurajarrarlu purlkawu, “Nyuntukura mangu mirt mimijarrinya.”

4 Jamurn pinakarrinya Jesusju marringurni, marnila manyanangu mapirrikarrajiwarntiwu, “Nganajangka pa yukarnana. Ngajirta pirlajarrinyupurru. Yarr pa yukalany, mimijangka palu nyaku kanarlanywarntirlu pajangu Ngarpukura maya. Nyaku pajalu, ngajungu marna maya martalany, ngaju marna Kutkura walaku. Minyarti nganpayi mimijangka palu wulyula nyaku kanarlanywarntirlu.”

5 Jesusju manya tapungmanani nyanartiwarnti rimpirlangujarti mapunjinyangu Maajajaa ngajanyankura yarnta Lajuras mapirrirni.

6 Jamulurni manya pinakarrinyurlakani, jularnani palurla Lajuras mimijarrinyujangka, yalayirlarni Jesus kirrarnani lama, kurrinywarlany ngurra yukarni. Ngajirta manyanangurla wurnajarrirla partal.

7 Nyanartijangka kurriny ngurra yukarnkarrakanya. Marni manyanangu Jesusju mapirrikarrajiwarntiwu, “Yankurlipa karla Pijanikarti tikirr Jutiyarlalparni Lajuraskurakarti ngurrakarti.”

8 Mapirrikarrajiwarntirlu palu marrkukani Jesus, “Ngajirta. Jarlurni mantalu pamarrjawurlu luwarla pirlawurra Juwujwarntirlu Pijanirla marnpa. Nyapartu man tikiyanany nyanayirlurra.”

9-10 Jesusju manyanangurla jangkumani, “Jininyara parlipangu purlka kitpungupurru, kayan ngarlipa takurrkarra wanti pukanyjajilinyparni. Jininyara parlipa kitpungany, purangurlu parlipanya tili yungany. Pukanyja parlipa yanany, nyanarti wantilany parlipa kurrkunga, tumaj tili ngajirta manyanta nguna.”

11 Yarntarni manyanangurla marni Jesusju, “Ngalimpakura piyirn Lajuras parlipangu manyan yukalany. Yanungurla marna parnkimanku ngajungu.”

12 Mapirrikarrajiwarntirlu palurla marni, “Purlka. Puju pa manyan yukalany, nyanarti pa wulyu turtangku nyanturni.”

13 Nyanartiwarntirlu palurla marni, kula manyanparni yukarnani, minyangurru manyanangu Jesusju kujawarlanyngurnu jularnani. Ngajirta manyanangu pirlajarrinyujangka jularnantarla jirrkirl.

14 Nyanartijangka manyanangu kalara jularni jirrkirl Lajuras pa pirlajarrinya.

15 Wali marni manyanangu Jesusju, “Lamajarrinya marna minyayirla ngurranga takiwarlanyparni. Ngajirta marnanyanta jarlurni yantarla Lajuraskarti. Jalarra parliparla yanku, yangkala pajanta nyaku nyanayirla ngajukura maya, mapunikarrkula pajintarla. Kujartikarrapurru marnanyirrangu ngarrurta nguniny.”

16 Marnila manyanangu nganpayirlu yiningu Tamijju mapirrikarrajiwarntiwarlanyku, “Yanku parlipanyanta Jesusja Pijanikarti mapirrirni. Puju palu Jesus pungku, wali ngalimpa mapirrirni parlipanyalu pungku.”

17 Nyanartijangka palu yani, pirriyanila palu Pijanirla, jarlungurru palu Lajuras yutukani pirlajarrinyujangka najinga ngurrawarntila murrkurntajaa ngurra kayanta.

18-19 Wali nyanarti mayaru Pijani marnparni manyanta nguja Jurujulumja karlarrara, yangkala palu Juwujwarntiwarlany Jurujulumkarrajiwarnti yani nyanartikarti mayarukarti Pijanikarti. Wali Mayirijaa Maaja pila ngunangani nyanayirlarni Pijanirla lungujangka pinyalu mapirrikujirnani. Papajiwu pilarla pirlajarrinyujangkawu lungani.

20 Jamurn palurla jularni Maajawu Jesus yanujangka nyantukurakarti ngurrakarti, yanungurla parla japantinya

Maajarlu. Mayiri pa lamarni kirrarnani kaninykaniny mayarurla.

21-22 Maajarlu parla marni Jesusku, “Purlka. Puju man jarlu pirriyantarla, wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyukujirlala man nyuntungu, yangka man partalurni pirriyantarla. Yangka mannyanta ngarntikangany Ngarpunga nira, nyanarti wali pinakarrilany mangu. Ngajungu marnarla mapunikarralany, mapunparni mangurla jangkumanany.”

23 Jesusju parla marni, “Nyuntukura papaji mangu pirlajangka wanjijarriwu.”

24 Maajarlu manyanta jangkumani, “Yuwayi. Ngaju marnarla pinarri, walimpa turtangku. Yangka ngurra kutajarriwu, nyanartikarra palu wanjijarriwu walimpa pirlajangkawarnti jarlujangkawarnti, mapirrirni manyanangurla turtangku papaji ngajukura.”

25-26 Jesusjula parla marni Maajawu, “Ngaju marna kayan wanji yungujuwal pirlajangkawurti marnarla wanji yungany. Puju nganangguwurti pajirla mapunikarralany piyirntu, nyanarti pa wanji ngunawu. Puju yangka pirlajarriwu, pirlurr pa wanjirni ngunawu. Puju nganangguwurti pajirla wanjingurni mapunikarralany, kayan ngarta pirlurr nyantukura pujujarri.” Japirryinyala parla Jesusju, “Mapunikarralany ngan Maaja.”

27 Marnila parla Maajarlu, “Yuwayi. Mapunikarralanyjal marnangurla. Nyuntu man yangkarti Kurayij Kutkura walaku. Pirriyani manpangu Ngarpungurni kankarnimarrangungurni, yangka marnangulu pinalkarra ngunangani jarluwarlanyjangka.”

28 Nyanartijangka wanyjanurlakani Jesus Maajarlu. Kajalkajal pa yani Maaja mayarukarti. Parlipinyala ngajanyankura, yangkartiwarntingurni manyanangurla ngarrpirtimankarranya. Nyantu manyanangurla kirrarnani Jurujulumjangkawarntirla, jularnila parla Jesus pirriyanujangka. Marni parla, “Purlka parlipangu pirriyani pinayungujuwal. Japirlyinya mangu nyuntuwu. Nyaku manta.”

29-30 Wali partalurni pa Mayiri turtanya wangkingarni, yanila manyanta Jesuskarti warntarrirlal. Jesus pa warrarni karrinyani kirlingarni.

31 Jamurn palu nyanya Mayiri turtangujangka piyirnwarntirlu lungujangkawarntirlu, wajilpinya palu. Kula Mayiri pa yantarla najikarti jintanga. Najinga palunyanta lungkarla nyanayirla, minyangurru manyanta Jesuskarti yani.

32 Wali pirriyani manyanta Jesusja Mayiri. Lapart
parntawantinya manyanta jinanga kajalurni. Marnila parla
lungukarrarlu, “Purlka. Puju man jarlu pirriyantarla,
wanjirni pa ngunarla warrarni papaji ngajukura. Wulyuku-
jirlala man nyuntungu.”
33 Mayarujangkawarntirlu palu pirriwajilpinya wartan-
gurni Mayiri, yangkala palu lungani, Jesusjula manya
nyanya lungujangkawarnti. Munta yawiyijarrinyajaa
luyurrmarni mapunjinyangu.
34 Japirlyinya manya Jesusju, “Wanyjurla manta yutukani
pirla karrkin.”
Jangkumanila palunyanta, “Pa. Pinakangku marnan-
gulu.”
35 Wali linyala Jesus.
36 Kanarlanywarntirlu palu Jesus nyanya lungujangka.
Marnila palurlanyanu, “Mapunparni kujala tapungmanani
nganpayi minyarti pirlajangka.”
37 Wali kanarlanywarntirlu palurlanyanu marni, “Ngan-
payiwarlany wulyukujirni mil jankajartijangka. Kula La-
juras nyanartijiliny wulyukujirla nganpayijiliny jankajarti-
jiliny.”
38 Yarntarni pa luyurrmarni Jesus. Wali yanila na-
jikarti. Jarlu palu yutukani najinga, pamarrpala palunyanta
rukukani kirlingirrirla.
39 Jesusju manya jinjinyinya. “Pamarr nyanarti rirrip-
kangkalunyanta.”
Maajarlu parla marni Jesusku Lajuraskurarlu rimpingu,
“Jarnngu pa jungkujpalany. Jarlu pa pirlajarrinya ngur-
rawarnti kurrinykurriny.”
40 Jesusjula parla marni Maajawu, “Yangkakatarnangu
jarlu jularni. Rukarni ngannyanta. Puju pajanurla ma-
punikarralany, nyaku man Ngarpukurajangka maya.”
41-42 Mapunparnila palu rirripkanya pamarr nganpayi-
warntirlu, Jesusjula kankarral warrpunyanya, Ngarpula
parla japirlyinya. Marni parla Ngarpuwu, “Mapunparni
marnangurla mapunikarralany. Pinakarrilany pajan nyun-
tungu, jangkumanany pajanurla. Minyartingurni jalarra
pajilurla mapunikarrku piyirntu, nyuntungu pajan yiparni
minyartikarti.”
43 Nyanartijangka mayajinyangula papajani, “Lajuras tur-
tangka. Palkangajarri.”
44 Wali mapunparnila pirriyani Lajuras. Warrarni pa
pajpajkarrpirnujangka ngujangurra warpiny miljarrajaa
jinajarrajaa kurrapajarra nukarnini. Jesusju manyanangu
marni, “Yulajpantalanta, wurna pa yanku.”

45 Yangka palu Jesus nyanya wanjikujirnujangka Lajuras,
wali pajangu palu mapunikani yangkartiwarntirlu Mayiri
palu wajilpungani najikarti lungujangkarlu. Nyanarti-
jangkawarntirlu palu mapunikani yangka Jesusju wulyuku-
jirni nganpayi Lajuras. Nyanyala palu pajangu wanjikujir-
nujangka.

20

Jarti palurla nyanya Jesusku karrkinku

1 Rakarrarlarni wiyikja pa jakarni Mayiri Miktilin na-
jikarti pirlapurrukarti. Parlipinyala kirlingirri ngaamar-
nujangka. Nyanarti paljarr purlka rirripkangujangka pa
marnparni karrinyani.
2 Wali jamurn nyanya kirlingirri, mayarukartila tikir-
rlaparni Mayiri. Mapirrikarrajijarrarla pilangurla pirrila-
parni. Kanarlany pa mapirrikarraji yini parla Pita, ka-
narlany pa mapirrikarrajiwarlany yangka Jesusju tapung-
manani. Nyanartijarrarla pilangurla Mayiri pirrilaparni.
Wali marnila pilangu, “Warawu. Yap kanya palu purlka
ngalimpakura najingajangka. Ngurrpa parliparla, wanyjar-
rarla partalu yutukani.”
3 Wali jamurn pilangu marni Mayiri Miktilintu,
wurnarnila pila jakarni najikarti mapirrikarrajijarra.
4 Laparni pila pupuru. Wali nyanarti nganpayi mapir-
rikarrajiwarlany mayajinyangu manyanta tirrinylaparni
Pitanga. Kajalurni wantinyala najinga. Pita pa warrarni
laparnani.
5 Wali Jesusku parla kijinyanya mapirrikarrajirlu najin-
gajangkawu. Parlipinyala palya karrkintajangka Jesuskura.
Ngajirtarni takurryantarla kaninykaniny. Warrarni pa
karrinyani palkanga.
6 Wali nganpayi Jayimin Pita pa wartangurni pirrila-
parni. Ngajirta pa lamajarrirla kirlingirrirla. Murtarni
manyanta takurryani najinga pirlapurrurla kaninykaniny.
Parlipinyala palya karrkintajangka yukarnani.
7 Palyawarlany Jesuskura jurlungajangka parla yukar-
nani pakulwarlany. Rulumapkujirnurla parla jarlu wany-
jani.
8 Wali takurryanila manyanta nganpayi mapirrikarraji
wartangurni Pitanga kaninykaniny. Karrkin ngajirtarni
parlipungkarla wartangurnijangkarlu. Wali jarti nyangun-
gurla parla mapunikani Jesusku wanjijarrinyujangkawu.
Minyajal parla palyamipa yukarnani.
9 Wali jarlu pa wangki lani kurrumparla nganpayirlu
puraputtu Jesus tikirrwanjijarrinyupurru. Wali pila

pinakarrinya wangki puraputkura. Yarnta ngajirta pila mapun nginyjirrikarrarla yangkarti wangki jarlujangka mapirrikarrajijarrarlu. Nyanartikarramiparni pilarla mapunikani kaji pila palyamipa nyanya.
10 Nyanartijangka tikiyanila pila ngurrakarti.

Mayiri Miktilintu Jesus nyanya

11 Wali nyanartijangka Mayiri pilangurla wartapuranjarrinya nganpayijarrarla. Karrinyani palkanga najinga marnpa. Lungani. Ngajirtarni takurryantarla kaninykaniny. Lungukarrarlurni parla kijinyangani najinga Jesusku.
12 Nyanyala pinya yinjiljarra kurriny. Kirrarnaninyirra pila kaninykaniny. Kuluwuj parpjarti pila wirrimmartarnani. Kirrarnani pilanyanta manginga nyapartukarra Jesus yukarni. Kanarlany kirrarnani jurlunga. Kanarlany pa jinanga kirrarnani.
13 Wali yinjiljarrarlu pilarla marni Mayiriwu, “Marnin, nganajangka man lungana.”
Marnila pilangu Mayirirlu, “Yangka pajilu warntarnkarrakanya ngajukura purlka. Ngajirta marnarla pinarri. Wanyjurla partalu yutukani.”
14 Wali tikirrkurnakwantinyala Mayiri. Parlipinyala Jesus. Wartangurni manyanta karrinyaninyirra. Ngajirtarni pa nginyjirrikarrarla Jesus. Warrarni pa kanginypungani.
15 Nyanartijangka Jesusjula parla marni Mayiriwu, “Marnin, nganajangka man lungana. Ngantuwu mankurla muwupungana.” Mayirirlu nganganyanya. Kularni yangkarti nganpayi warrkammayin nyanartikarraji. Ngajirtarni nginyjirrikarrarla Jesus.
Wali Mayirirlu parla marni, “Nyuntungu partan warntarnkanya. Julaji. Wanyjurla man yutukani. Wali nyanartijangka puju pajin julawu, yanungurla marna warntawu.” Kujartikarra parla marni Mayirirlu.
16 Wali Jesusju parla marni Mayiriwu, “Mayiri, nyakaja.” Mayirirlula manyanta warrpunyanya, nginyjirrikanila.
Marnila parla Mayirirlu, “Rapuni.” Nyanarti wangki Mayirirlu parla marni Juwujwarntikura. Kayanparni wangki parlipa julalany pinayungujuwal.
17 Nyanartijangka parntawantinya manyanta jinanga Jesusja, tarrpartarnila jina Mayirirlu. Marnila parla Jesusju, “Ngajirta ngajan tarrparta. Warrarni. Ngajirta marnanyanta tikirrwantirla kankarral Ngarpukarti. Yanku manyanangurla mapirrikarrajiwarntikarti ngajukurawarntikarti. Julawula mannyanangu minyarti wangki ngajukurajangka. Kankarral

marnanyanta yanku Ngarpungkurra ngajukurarlurra,
nyurrawarntiwupurrupurru manyirrangu mapirri.”
18 Wali Mayiri Miktilin mayarukarti yani. Mapirrikar-
rajiwarntiwu manyanangu jularni. “Ngalimpakura purlka
marna nyanya.” Yarntarni Mayirirlu manyanangu marni
nyapartukarra parla Jesusju wangki yinya.

Mapirrikarrajiwarntirlu palu Jesus nyanya

19 Karuwarrajarti wiyikja nyanartikarrarni manyanan-
gurla pirriyani Jesus mapirrikarrajiwarntirla mayarurla
kaninykaniny. Jarlu palurlanyanu rukukani kiyijawurlu
tuwawarnti, yangkala ngartalu pirriyanta Juwujwarnti
majawarnti pungujuwalwarnti. Rayinjarrinyani
palunyanangurla mapirrikarrajiwarnti Juwujwarntirla.
Wali takurryanila manyanangurla Jesus. Takurryanungurla
manyanangurla jatparamarni kaparn. Marnila
manyanangu, “Pirriyani marnanyirrangurla.”
20 Wali jirrimartarnila manyanangurla Jesusju kurrapa-
jarrajaa ramarra. Nyanyala palu mapirrikarrajiwarntirlu
limiwarnti kurrapajarrarlajaa ramarrarla. Nginyjirrikanila
palu Jesus. Makijarrinyala palu yangka palu purlka nyanya.
21 Wali jularnila manyanangu Jesusju, “Wirriya nganta
nguniny.”
“Yu,” marni palurla.
Jularnila manyanangu, “Ngajukurarlu Ngarpungu paja
yiparni nyurrawarntikarti. Wali kirlingalparni mar-
nanya nyurrawarnti yipalany ngurrawarlany ngurrawar-
lany. Wangki mantanyanangu takijulawu.”
22 Wali rangmarnungurla manya puwumarni Jesusju
mapirrikarrajiwarnti. Marnila manyanangu, “Pirlurr
Ngarpukurajangka marnanya yungany. Nyurrawarntirla
manyirrangurla ngunawu.
23 Puju mantarla malku piyirnku nganawurti yakur-
ryakurr wajapungupurru, kujartikarra mantarla malku,
‘Ngarpungu mantarla wajapungurla rukarni yakurryakurr
nyuntukura.’ Wali mapunparni manyanangurla wa-
japungurla rukarni Ngarpungu. Yarnta puju mantarla
takingu malku piyirnku nganawuwurti, ‘Ngarpungu nga-
jirta mantarla wajapungurla rukanyjarla yakurryakurr
nyuntukura.’ Wali mapunparni Ngarpungu ngajirta wa-
japungurla rukanyjarla.”

Nganpayi Tamij

24 Wali nyanartijangka Jesus manyanangurla yap
yani mapirrikarrajiwarntingurni. Wartapuranjarrinyala

manyanta Jesusja nganpayi mapirrikarraji Tamij.
Yiniwarlany parla ngunangani Titimaj.
25 Jamurn pirriyani Tamij, marnila palurla mapirrikarra-
jiwarntirlu, “Purlka ngalimpakura marnalu nyanya.”

Wali Tamijju manyanangurla panypinya. Marni
manyanangu, “Yangka kaji marna nyaku kurrapajarra
limijarti parnpungujangka, yangka marna kurrapajarra
palymanku, nyanartila marnarla mapunikarrku Jesusku
wanjijarrinyujangkawu. Yarnta yangka marnanyanta
kurrapa takurryanku ramarrarla liminga Jesusja
nyanartikarrala marnarla mapunikarrku.”

26 Wali wiyikwarlanyja Jesus manyanangurla pirriyani
mapirrikarrajiwarntirla, yangka kaji pujurni palu kirrar-
nani mayarurla. Rukjarti palurlanyanu martarnani. Tamij
manyanangurla mapirri kirrarnani. Takurryanungurla
manyanangurla Jesus jatparamarni. Marnila manyanangu,
“Yu. Ngaju marnanyirrangurla pirriyani.”

Wali yijingkanya manyanu Jesusju.
27 Tamijku parla marni panypungujangkawu, “Palyman-
taja kurrapajarra. Palymanungurla nyakaja limi. Yarnta
talmanungurla takurryantajarla kurrapa ramarrarla. Nga-
jirta ngajankurla panypunganta. Mapunikarrkuwurti pa-
jankurla.”

28 Wali marni parla Tamijju Jesusku, “Yu. Nginyjirrikar-
ralany marnanta. Purlkajal pajin. Kutjal pajin.”

29 Jesusjula parla marni Tamijku, “Mapunikani paja-
nurla nyangujangkarlamipa. Ngajirta pajan mapunikar-
rarla jarlu. Yangka pajan millu nyanya, wali nyanar-
tila pajan mapunikarralany. Ngarrurtajarrinyala pajin.
Karlpurrwarlanyju piyirnwarntirlu pajilu murtarni ma-
punikarrku nyangungajirtajangkarlu. Kayan ngajalu nyaka
millumiparni, yangkala nyantuwarntirlu pajilu mapunikar-
ralanywurti. Wali ngarrurtajinyangu pajilu nguniny.”

30 Wali mapirrikarrajiwarntirlu palu nyanya Jesus
wulyukujirnanujuwaljaa jurramanujuwal. Millu palu
nyanya warrkamjangka. Ngajirta marna pujurni
lantarla minyayirla kurrumparla, nyapartukarra Jesusju
wulyukujirnani mimijangkajaa pirla manyanangurla
jurramanani. Nira pa warrkammarnani Ngarpukura,
ngurrpa kujawurlurra.

31 Minyayirla kurrumparla nyangungurla manta ma-
punikarrku Jesus. Nginyjirrikarrkula manta Jesus yangkarti
yiparnujangka Ngarpukura, yini palu julalany Kurayij.
Yarntarni manta nginyjirrikarrku Kutkura walaku. Yangka

manta mapunikarrku, wanjila manya yungku kujawurlurra Jesusju.

21

Kanarlanywarntirlu palu Jesus nyanya

1-4 Wali nyanartijangka palu kayirrara yani mapirrikarrajiwarnti Kalalikarti. Wali yiniwarlany parla ngapa nyanarti Tayipiriyij. Mapirrikarrajiwarnti palu yani yinijartiwarnti Jayimin Pitajaa Tamij Titimajjaa Nataniyal. Wali minyarti nganpayi Nataniyal pa tawunjangka Kayinakarrajijaa Kalalikarraji. Mapirrirni pila yani kurriny walakujarra, nganpayiwu Jipitiwu pilarla. Yarnta kurrinywarlany mapirrikarrajijarrawarlany. Wali warriyanungurla palu kirrarnani.

Wali nganpayirlu manyanangu marni Jayimin Pitangu mapirrikarrajiwarntiwu, “Kapikarti marna yanku.”

Karlpurrwarlanyju palurla marni, “Yanku marnangulurla mapirri.” Wali jakarnila palu pujurni. Yanungurla palu parayani ngurtinga ngapakarrajirla. Jamurn purangu karla takurryanani, nyanartikarra palu jakarni. Wali wamarn ruwarraruwarrakangani palu langkunawurra kapi warntarnupurru, nyanartikarrarni pukanyja purlka kakarrara. Ngajirtarni palu kapi warntarla. Marlalparni.

Nyanartijangka Jesusju manyanangurla kalarawantinya yarntarni mapirrikarrajiwarntirla. Jamurn purangu kakarra pirmarnani, nyanartikarra pa Jesus karrinyani ngapanga rirringki. Nyanartiwarntirlu mapirrikarrajiwarntirlu ngajirta palu nginykirrikarrarla. Kula nganpayiwarlanyparni.

5 Japirlyinya manya, “Wayila manta kapi warntarni piyirnwarnti.”

Jangkumanila palu, “Marlal. Jarti marnalu ruwarraruwarrakangani.”

6 Marnila manyanangu Jesusju, “Tarrapungkalurla langkunawurra kujangkurra. Nyanartijangka kapila manta warntawu.” Wali tarrapinyala palurla. Kapila palu pajajinyangu warntarni. Nyanartijangka jartila palu jatpanani. Patkanyjirnani manyanangu kapingu pajangu langkunawurra.

7 Wali layingu parla marni Pitawu, “Nyaka. Nyanarti purlka parlipangu karrinyana.” Wali kujarti parla marni yangkartirlu nganpayirlu yangka Jesusju tapungmanani. Wali wangki pinakarrinyurla Pitangu manyanu yutukani mana jaat partalpartal. Jarlu pa warrkammarnani jaatngajirtajawurlu. Nyanartijangka wurnarnila jarntakparni ngapakarti ngurtingurni.

8 Ngurti ngapakarraji ngajirta pa marri karrinyantarla.
Rirringkirlarni yarr marnparni karrinyani. Kanarlany-
warnti mapirrikarrajiwarnti palu wartangurni yani ngur-
tijartirni rirringkikarti. Langkunawurra palu ruwarrakan-
gani kapiwarntijarti.
9 Nyanartijangka palu jupantinya mapirrikarrajiwarnti.
Wurnala palu yani rirringkikarti pulparrkarti. Wali
nyanyala palu warlu manyjirnaninyirra. Kapiwarnti palu
nyanya pirrkinga, manyjirnani palu warrarni. Rapuwarnti
mapirri palu warlunga rirringki yukarnani.
10 Wali Jesusju manya ngarntikanya, “Kapi kangarnilu
mirnu ngajukarti yangka manta warntarni.”
11 Wali ngurtikartila tikirrjakarni Jayimin Pita. Kur-
tajpanila langkunawurra, ruwarrakanyala rirringkikarti
kapi pajajarti. Kapiwarnti purlkapurlka pajajinyangu palu
ngunangani 153. Yangka kapiwarnti pajajinyangu palunya
warntarni, langkunawurra ngajirtarni palu langkirrman-
tarla kapingu. Wulyuwulyurni pirrikanya.
12 Nyanartijangka Jesusjula manyanangu marni, “Ya-
narnilu. Jarlu kuyi pukarrjarrinya. Ngalkurlipa.” Wali
palu nginyjirrikani. Ngajirta palu yarnta japirlyungkarla,
“Ngana man nyuntu.” Mulkarra palanta ngunangani
japirlyungupurru tumaj manyanangu purlka.
13 Nyanartijangka rapuwarntila manya warntarni Jesusju,
yinyala manya. Yarntarni kapiwarnti manya yinya.
14 Wali nyanartikarra Jesusju manyanu wanjijarrinyu-
jangkarlu kalarakujirnani mapirrikarrajiwarntirla. Jarlu
manyanu kalarakujirni kurrinymirri.
15 Nyanartijangka jamurn palu kapi ngarni, wurnajar-
rinyala palu Jesusjaa mapirrikarrajiwarnti. Wali Jesusju
parla japirlyinya Jayimin Pita wurnanga wurnangarni, “Jay-
imin, Junkura, ngurtpalany ngajin ngajuwu. Kunyungurla
ngajirtaparta. Kunyungurla manurla ngurtpalany kapiwu,
kapi man warrkammarnanku.”

Wali Pitangu jangkumani, “Ngajirta. Pinarri pajin nga-
juwu. Wulyumalany marnangu.”

Wali Jesusju parla marni, “Ngampurrikarranya ngajuku-
rawarnti piyirnwarnti yangka pajanta waangany.”
16 Yarntarni Jesusju japirlyinya, “Jayimin, Junkura, ngurt-
palany ngajin ngajuwu.”

Marnila parla Pitangu, “Yu. Pinarri pajin ngajuwu,
wulyumalany marnangu.”

Wali Jesusjula parla marni, “Ngampurrikarranya nga-
jukurawarnti piyirnwarnti yangka pajanta waangany.”

17 Yarntarni Jesusju parla marni Jayiminku, “Jayimin,
Junkura, wulyumalany ngajin.”

Wali Pita pa yawiyijarrinya kaji Jesusju parla japirlyinya
yarntarni kirlingalparni. Marnila parla Jesusku, “Yu,
nyuntu man pinarrijinyangu. Wulyumalany marnangu.”

Wali Jesusju parla marni, “Ngampurrikarranya ngajuku-
rawarnti piyirnwarnti yangka pajanta waangany.”

18 Wali Jesusju parla takijularni Pitawu, “Minyarti wangki
marnangu mapun marnana. Yangka man jarlu ngunan-
gani pingkayi, kuluwuj manyanu yutukanani wurnapurru,
nyanartijangka man yanani kujangkurrajarra yangka ma-
nurlanyanu kurajpungani nyuntungu. Ngajirta manta
nganangguwurti lamakujirnantarla. Yarr man yanani nyun-
tukurarlal. Kaji yangka man walimpa purrkujarriwu, nya-
nartikarra manyanu kurrapajarra jirrimartawu. Karrpi-
wula mantalu rupjawurlu. Wali ruwarra mantalu kangku
ngurrakarti kanarlanykarti. Ngajirta mankurla wirriya
nguna. Parnkapunganku man nyanarti ngurrara.”

19 Kujartikarra parla Jesusju marni Pitawu. Pinayun-
gani wangki nyapartukarra Pita walimpa pirlajarriwu.
Piyirnwarntirlu palu tartpartarnurla pungku pirlawurra.
Wali Ngarpula palu kajalkajalkujirnanku piyirnwarntirlu
kanarlanywarntirlu tumaj Pitangu Jesuskura wangki ma-
punikanani yangka parla ngunangani jamurnku pun-
gupurru. Nyanartijangkarlu Jesusju parla Pitawu marni,
“Nyuntungu pajan jartamananku.”

Layi nganpayi mapirrikarraji

20 Wangkiwangkikarra pila yanani Jesusjarra Pita. Wali
nyanartijangka ngalaramarnila Pita. Nyanyala ngan-
payi mapirrikarrajiwarlany wartangurni pilangurla yanani.
Yangkarti nganpayi yangka Jesusju tapungmanani. Nya-
narti manyanta marnparni kirrarnani Jesusja, yangkar-
tikarra Jesusku parla jamurnjamurnjarrinyani tarrpar-
tarnupurru. Japirlyinyala parla kujartikarra, “Purlka,
nganangu piyirntu manta pirtinyikarrku.” Wali nyanartirni
mapirrikarraji pilangurla wartangurni yanani.

21 Nyangungurla parla marni Pitangu, “Purlka. Yangkarti
pajin julari ngajuwu pirlajarrinyupurru. Nyapartujarriwu
nyanarti yangka parlipangurla wartangurni yanana.”

22 Marnila parla Jesusju, “Kunyungurla nyanarti ngan-
payi ngunanganku wanji kaji yangka marna tikirrwan-
tiwu. Kunyungurla marna pirriyanku wartangkarra. Wali
nyanarti, nyantukura parla wanji, ngajirta nyuntukura.
Nyuntungu pajin mapunikarrku ngajuwu.”

23 Yangka Jesusju parla minyarti wangki marni, mapirrikarrajiwarntirlu palurlanyanu marnani, “Nganpayi nyanarti kayan ngarta pirlajarri. Julalany palu, ‘Wanji pa kujawurlurra ngunawu.’ ” Minyarti wangki palunyanangu marnani piyirnwarlanyku kayanngurla kayanngurla Jesuskurawarntirlu. Wali makarn palunyanangu marnani. Ngajirta palu wangki Jesuskura taki pinakarrinyantarla. Jesusju ngajirta parla manyjarla wangki ngunangupurru kujawurlurra wanji. Marni parla nyantungu kujarti, “Puju marnarla wulyumalany nyanarti wanji ngunangupurru kitangarni marna tikirrwantiwu, wali nyanarti, ngajungu marna kurajpungku, ngajirta nyurrawarntirlu.”

Mapirrikarrajirlu lani kurrumparla wangki mapun

24 Wali nganpayirlu yangka palu marnani wangki wanji ngunangupurru, nyantungu marni minyarti wangki Jesuskurajangka. Yarnta kurrumparla lani. Wangki minyarti lanujangka mapunjinyangu nguniny, ngajirta wapal. Pinarri parliparla mapunku.

Jesusja wartangurni piyirnwarnti Ngarpukurawarnti

1-2 Jarlu marnangu lani mirlimirliwarlany ngajungu Lukju yiniwu Jiyapulijku, nyapartukarra Jesus kitpungani, Jesusju manyanangu jularnani wangki Ngarpukura. Wali marnangu jularni Jesus nyapartukarra pirlajarrinyajaa nyapartukarra wanjijarrinyajaa nyapartukarra kankarralkujirni Ngarpungu.

Wali kurajpinya manya nyanartiwarnti piyirnwarnti pajilwarnti pajajangka mapirrikarrajiwarntijangka. Larrkujirnani manyanangurla Jesusju takingu nyapartukarra palu ngunawu wartangurni. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirnani Jesus nyanartila manyanangu Jesusju jularnani wangki kurajpungujangkawarntiwu.

Yangka manyanangurla piyirnwarntirla larrkujirnani jarlurni Jesusju pikawurra, nyanartijangkala Ngarpungu kankarralkujirni.

Yarntarni marnangu tikirrjulawu wangkiwarlany, ngajungu Lukju yangka Jesus wanjijarrinya pirlajangka.

3 Pajangalmirri manyanangurla pirriyanani Jesus yangkarti pirlajangka. Mapunwurrajinyangu palu nyangani karrkin piyirnwarntirlu. Pirripirriyanani manyanangurla warraja mapunwurra, walila palurla mapunikanani. Ngajirta palanta panypungantarla. Pinarrijarrinyala palurla Jesusku, mapunjinyangu kujala wanji. Takijularnani manyanangurla Ngarpu parlipangu purlka nguniny.

Wali tikitikiyanani manyanangurla ngurrawarnti 40, kitangarni yapyani walimpawarlany.

4 Yangka manyanangurla Jesus warrarni ngunangani, lamakujirni manya piyirnwarnti nyanartiwarnti. Marni manyanangu Jesusju, “Kirranyjalu lama mayarurla Jurujulumja. Jurumantalurla, pirriyanku manyirrangu Pirlurr Ngarpukurajangka. Jarlu marnanyirrangu jularni, Ngarpungu manyirrangu yipawu Pirlurr nyantukurajangka. Jurumantalurla Jurujulumja.”

5 Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Ngapangakujirni manya nganpayirlu Juntu piyirnwarntijaa marninwarnti. Ngapapurula palu nguja piyirn, turtapinyala palu. Nyanartijilinyju manya rukukarrku ngapajilinyju Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngarpungu manyirrangu

yipawu Pirlurr nyurrawarntiwu, takurryanku manyirrangurla. Ngurrawarntirla murrkurnta manyirrangurla pirriyanku.”

Jesus pa kankarralkujirni Ngarpungu

6 Wali nyanartijangka Jesus manyanangurla ngunangani kanarlanywarntirla piyirnwarntirla nyantukurawarntirla pajilwarntirla. Marni palurla Jesusku, “Japirlyungku marnantalu. Nyuntu marnanpangu purlka. Jarlu parlipangulu ngunangani kajalkajalwarnti kilakiwarnti ngalimpakurawarnti. Jalarra marnanpanya nyuntungu kajalkajalkujiwu nganampa jirnajangkawarnti, nyapartukarra parlipangulu ngunangani ngalimpakurawarnti kilakiwarnti jarlu kajaluwarlany.”

7 Wali marrkukani manya wangkijawurlu. Marni manyanangu, “Ngarpu parla pinarri nyantumipa. Kajalkajalkujirnupurru parla nyantu pinarri Ngarpu, nyapartukarra nyantungu kajalkajalkujiwu piyirn. Pinarri parlipangu nyantumipa nyapartukarra parlipa ngunanganku. Kunyungurla parlipanya jalarra kajalkajalkujiwu, kunyungurla walimpa. Ngurrpa mantarla ngunanganku kajalkajalkujirnupurru.”

8 Yarntarni manyanangu marni Jesusju, “Pirriyankujal manyirrangurla nyurrawarntirla Pirlurr Ngarpukurajangka. Takurryankula manyirrangurla, mayakujiwula manya. Nyanartijangka pajinta wangkijarti ngunawu. Jakuljulawu mantanyanangu piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu ngajukurajangka wangkijaa ngaju marnanyirrangurla ngunangani mapirri. Julawu mantanyanangu piyirnku Jurujulumkarrajiwarntiwujaa Jutiyakarrajiwarntiwujaa Jimariyakarrajiwarntiwu. Nyanartijangka wapalkarrawu mayaruwarlany mayaruwarlanyjangkawu marrijangkawarntiwu mapirrirni mantanyanangu julawu.”

9 Wali Jesus lamajarrinya wangkijangka marnujangka, Ngarpungula pa kankarralkujirni nyantukurakarti ngurrakarti yini yapinkarti. Warrpunyangani palu kankarral piyirnwarntirlu Jesus manyanangurla turtangkanya tampirni kankarral. Jesus palu yayikanani, tuwumarnani Jesus kankarral. Ngarpungu kangani. Yurnturr manyanta ruklaparni Jesusja. Yarntawarlany jartila palurla nyanya, yurnturrula pa ranyjikujirni.

10 Wali warrarni palu warrpunyangani yalkirirlurra. Karrinyani palu kankarraljarti mil. Kurriny pila marnpa kalarawantinya murtarni piyirnjarra, parpjarti mana pila wirrimkangani kuluwuj nyanartijarra yinjiljarra.

11 Marnila pilanyanangu piyirnwarntiwu Kalalikarraji-
warntiwu, “Nganapurru manta warrpunyangana, kankar-
raljarti mil manta karrinyana. Jesus pa jatpanurlakanya
Ngarpungu yapinkarti nyurrawarntijangka. Walimpa pir-
riyanku narangalparni, minyartijiliny yapyani kankarral,
narangalparni tikiyanku.”
12 Wali Jurujulumngurni kakarra palu karrinyani pa-
marra yininga Yalipjartirla. Ngajirta marri, yarr marnpa.
Wali wurnajarrinyala palu karla Jurujulumkarti.
13 Pirriyani palu ngurranga Jurujulumja. Takurryananila
palu mayarurla nyantuwarntikurarla. Kayanta palu pajil-
warnti kirrarnani yinijartiwarnti minyartiwarnti nganpayi-
warnti,
Pita
Jun
Jayimji
Yanturu
Pilip
Tamij
Paratalamiyu
Maju
Jayimjiwarlany juku parla Yalpiyajku
Jayimin, ngajirta Pita. Jayiminwarlany minyarti. Yinijarra
kurriny palu jularni Jayiminjaa Jaluti.
Jutaj, ngajirta yangkarti Jutaj. Kanarlany pa Jutajwarlany.
Ngarpu nyantukura yini parla Jayimji.
14 Wali japirlyungani palurla Ngarpu. Kayanta palu kir-
rarnani mayarurla mapirrikarrajiwarnti nganpayiwarnti,
yarnta marninwarnti ngamaji Jesuskura mapirrirni yini
parla Mayiri, yarnta Jesuskurawarnti ngajawarnti. Wali
jutungu palurla japirlyungani Ngarpu.

*Jutajju manya wanyjani, nganpayiwarlanypala palu warn-
tarni*

15 Wali nyanartijangka warryani palu piyirnwarntijaa
marninwarnti mayarurlurra Jesuskurawarnti paja. Miyit-
ingja palu kirrarnani paja piyirn 120. Nganpayi Pita pa
turtapinya wangkijarti.
16-17 Marni manyanangu Pitangu, “Ngajukurawarnti jarn-
tuwarnti Jesuskurawarnti, pinakarrilu. Yangkarti nganpayi
Jutaj yangka Jesusju kurajpinya warrkampurru nyantuku-
rapurru. Kula warrarni parlipangurla ngunangantarla
ngalimparla, yarntala parlipanya wanyjani Jutajju. Nya-
nartijangkarlula pinakanya manyanangu Jesus tartpartar-
nupurru, yangkartila palu tartpartarni.”

18 Wali pamarr palurla Jutaj yinya Jesus pinakangupurru.
Kanyala parlanyanu pamarr Jutajju, yinyala parla ngan-
payi. Payamkujirni manyanta ngurra nyanarti, nyantuwula
parla nguja Jutajku. Wali nyanartijangkala Jutajju manyanu
kurntayi parlipinya. Parayanungurla manyanu tarrjakku-
jirni rup kangkurlla karrartarlu. Nyanartijangkala pu-
jujarrinya wanji. Wantinyala kaniny pirla. Murtarnila
purljukkarni munta, jilpirti pa palkanga nguja.
19 Jurujulumkarrajiwarntirlu palurlanyanu jakulkangani,
Jutaj pa pirlajarrinya yangkarti mapirrikarrajijangka. Yini
palu jartikanila ngurra Jutajkura yini ngurra pirlajarrinyu-
jangka.
20-22 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Yangka par-
lipa nguja 12 jarlu, kanarlany pa ngangayani Ngarpun-
gurni Jutaj. Kanarlany parlipa warntawu nganpayiwar-
lany, yarnta parlipa turtukjarriwu, yangka parlipa jarlu
nguja. Kujartikarra parlipangu jarlu takijularni kur-
rumparla. Wali lani layingu nganpayirlu nyapartukarra
layi pa pirlajarriwu, wali nyanartijangka palu kurajpungku
layiwarlany. Yangka parlipa kurajpungku nganpayi layi
nyanartijangka yangka Jesus nyanya wanji turtapungu-
jangka.”

Yarntarni manyanangu marni Pitangu pinalkarrarlu
warntarnupurru piyirnwarlany, “Ngalimpajiliny 12jiliny
parlipa kurajpungku. Wali nganpayirlu Juntu manya
ngapangakujirnani piyirnwarnti kajaluwarlany, nyanar-
tijangkala pirriyani Jesus. Mapirrikujirnila parlipanya
Jesusju. Jartamani parlipa Jesus ngalimpakura purlka.
Nyanartikarra parlipanyanta lapantinya Jesusja, wali kitan-
garni parlipanya Jesusju wanyjani. Jesus kankarralkujirni
Ngarpungu. Wali piyirn parlipa kurajpungku ngalimpa-
jilinyparni yangka parlipangurla kirninyja ngunangani
mapirrikarrajiwarntirla. Wali muwupungkurliparla ngan-
payiwu.”
23 Nyanartijangka kitangarni palupinya parlipinya kur-
riny nganpayijarra yinijarra Jawujapjaa Majayaj. Mar-
nani palurlanyanu, “Kunyungurla parlipa Jawujap kura-
jpungku, kunyungurla Majayaj. Wali japirlyungku parli-
parla Ngarpu.
24-25 Nyantungu parlipangu takijulawu yinijartijarra. Layi
parlipangu kurajpungku Ngarpungu, warrkampala parli-
parla yungku Jutajkura.”

Wali purayimarni palupilangulu. Marni palurla
Ngarpuwu, “Nyuntu man pinarri, kayan marnanpangu.
Nyuntungu marnanpanya nyangany. Kayan ngarnangulu

ranyjiwanti. Minyarti marnantalu japirrmanany nyuntu jarntungurru. Nyuntungu marnanpanya yungku piyirn layi kurajpungurla. Kurrinyku marnantalurla japirlyungany minyartijarrawu nganpayijarrawu yinijarrawu Jawujapkujaa Majayajku. Wanyjarra marnanpanya yungku yinijarti layi nganpayi."

Yarntarni palurla marni Ngarpuwu, "Jarlu pa ngangayani nganpayi Jutaj. Ngurrpa marnalurla wanyjurlaparta nguniny. Kunyungurla manyanu kujikani. Nganpayiwarlanyju kayantu parla kangku warrkam Jutajkura. Wayila marnanpanya yungku nganpayiwarlany warrkammayinwarlany."

26 Wali nyanartijangka pamarrjarra yinijartijarra palupinya yutukani. Ngarpungu kurajpinya pamarr layi, nyanyala palu Majayajkura pamarr. Nyanartila Ngarpungu kurajpinya nganpayi Majayaj warrkampurru. Wali nganpayi nyanarti manyanangurla kirninyyani mapirrikarrajiwarntikarti pajilwarntikarti. Yarntarni palu ngunangani 12.

2

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryani

1-2 Nyanartijangka palu Jesuskurawarnti nukarnini kirrarnani kayanta mayarurla kaninykaniny, yangkala manyanangurla kankarnimarrangu pirriyanani wangkirirrijarti walypajilinyparni purlkajilinyparni. Pinakarrinyala palu walypajiliny rangkurrmarnani.

3 Nyanganila palu tili ngalyukngalyukmarnani. Kula warlurni. Wali taawantinyala manyanangurla nukarnila tiliwarnti. Ngurrujarra ngurrujarra manyanangurla tili taawantinya.

4 Pirlurrula Ngarpukurajangkarlu manyanangurla takurryani mapunjinyangu, juntumanila manyanangurla, wangkijartikujirnila manya. Wangkila palu marnani kanarlanywarnti wangkiwarnti. Ngajirta palu wangki marnantarla jarlu yangkartiwarnti wangkiwarnti, jipinywarlany palu marnani wangki.

5-11 Wali nyanartijangka palunyanangurla warrlaparni, yalartingurni yalartingurni palu pirripirriyani pinakarrinyupurru. Karrartajarrinya palunyanangurla wangkiwarntirla yangka palu paja marnani kujangkurrajarra. Kanarlanywarntirlu palurlanyanu nginyjirrikanani wangkiwarnti marrijangkawarnti. Japirlyungani palurlanyanu nyantuwarntirlu karrartarlu, "Nyangurlajangka wangkiwarnti minyartiwarnti. Nganangu manya pinayinya.

Yangkakatarlipa Kalalikarrajimipa. Marrijangkawarntirlu marnalurlanyanu nginyjirrikarralany ngalimpakurawarnti wangkiwarnti jarntuwarnti marnanpangulu marnana. Marnana palu, nyapartukarra Ngarpu nguniny mayapari. Nyanarti palu marnana wangkiwarntiwarlanyngurni.”

Nyanartiwarnti nganpayiwarnti palu Juwujwarnti marrijangkajinyangu ngurrawarlany ngurrawarlanyjangka kurlampaljangka kakarrampalkarraji kayirrampaljangka karlampalkarraji. Wali kajalurni palu pirriyani, jirnala palu pinakarrinya wangkiwarnti nyanartiwarnti marnujangkawarnti.

12 Purrpurrmarnila palu, nyanartila palunyanu japirlyungani, “Nyapartujangka palu marnana. Nyapartukarra parlipanyalu pinayungana minyartiwarntirlu piyirnwarntirlu. Minya palu marnana wangkiwarnti paja.”

13 Wali kanarlanywarntirlu palu jingkirti warralpungani, “Yarr palu wangarta marnana ngapajangka.”

Pitangu manyanangu marni pajawu pinakarrinyanujangkawarntiwu

14 Wali nyanartijangka Pita turtapinya. Jesuskurawarnti pajilwarnti kanarlanywarnti palu 11 mapirrirni ngunangani. Karrinyungurni manyanangu marnaninyirra Pitangu mayajinyangu. Jirrkirlikanani manyanangu jarrakparnaninyirra. “Piyirnwarnti jarntuwarnti, pinakarrilu. Kanarlanywarnti manta pirriyani marrijangkawarnti, kanarlanywarnti manta Jurujulumkarrajiwarnti.

15 Minyartiwarnti piyirnwarnti ngajirta palu wangarta marnana ngapajangkawarnti. Nyurrawarntirlu mantanya nyangany kularni palu wangartarni malany wangki nyanarti, minyartirni manpangu pirriyani Pirlurr Ngarpukurajangka. Ngapa pa ngarnupurru wangartawurra karuwarrajarti. Ngajirta kujarti. Jalarra parlipangu kumantajarti.

16-17 Kujarti manta pinakarrilany marnujangka, yangka manyanangu Ngarpungu jarluwarlany marni pikawurra ngalimpakurawarntiwu kilakiwarntiwu, nyanartijangkala puraputtu parlipangu lani kurrumparla ngalimpawu pinalkarrapurru. Ngarpungu manyanangu marni, ‘Yangka ngurra kutajarriwu, kujartikarra marnanyanangu yipawu Pirlurr ngajukurajangka piyirnwarntiwu nukarniwu ngajungu Kuttu. Julawu palunyanangu wangki ngajukura jirnajangkawarntirlu piyirnwarntirlujaa marninwarntirlu. Pingkayiwarntirlu palu nyaku winkirrjilinyparni. Purrkuwarntirlu palu winkirrmananku.’ ”

22-24 Yarntarni wangkiwarlany manyanangu marni Pitangu, “Nganpayi yangkarti Jesus Najuritkarraji Kuttu yiparni takingu. Warrkammarnani minyayirla parlipangurla ngalimparla, nyanyala manta nyurrawarntirlu. Nyanya manta yangka warrkammarnani Ngarpukurajawurlu mayangu. Wali pirlakujirni manta nyurrawarntirlu, tumaj ngajirta mantanya lamakujirla nyanartiwarnti kulipariwarnti, nyurrawarntirlu manta Jesus pirtinyikani pungupurru, ngajirta mantanyanangu jarrmarnantarla. Yijingu mantanya martarnani. Wali tarnikanila palu kankarni mananga, wanji pujujarrinya manangarni, yangkala Ngarpungu wanjikujirni. Jarti pa pirlangu tarrpartarni. Yulajpani pa Ngarpungu. Ngarpu parla pinarri nguja jarluwarlany, pungku palu Jesus nyanarti.

25-32 Mapunparnila yiparni kankarnumarrangu pirlajarrinyupurru. Mapunparni wanjikujirni Jesus Ngarpungu, yangkala marnalu nyanya mapirrikarrajiwarntirlu nganamparlu. Kujarti manyanangu jarluwarlany Kuttu jularni ngalimpakurawarntiwu kilakiwarntiwu, nyapartukarra Jesus pa tikirr wanjikujiwu Ngarpungu.

33 “Nyanartijangka kajalkajalkujirni Jesus Ngarpungu. Jalarra manyanta Ngarpunga kirralany yapinta mayakarti. Ngarpungu purlkakujirni, kirrarnukujirnila mayakarti, purlkala nguniny Jesus. Nyanartijangka Ngarpungu manyanta yiparni Jesusja Pirlurr nyantukurajangka. Jesusjula manpangu yiparni Pirlurr Ngarpukurajangka. Wali pirriyani manpanyarla Pirlurr Ngarpukurajangka, wangkijartikujirni manpanya. Nyanartijangka marnalu marnaninyirra. Wali nyanartirni wangki manta jalarra pinakarrinya kayanparni nyurrawarntirlu.

36 Jesusjal yangkarti purlka kajalkajal. Kajalkajalkujirni Ngarpungu, yiparni pa nyantukurajangka kajalkajalparnila manta pirlakujirni nyurrawarntirlu.” Wali tarruru manyanangu marnani Pitangu.

37 Wali Pitakurajangka wangkijangka palu purrpurrmarni. Munta palu yakurrjarrinya. Marni palunyanangu Pitawujaa kanarlanywarntiwu pajilwarntiwu. Japirlyinya palunya, “Nyapartujarriwu marnalu.”

38 Pitangu manyanangurla jangkumani, “Walijal. Kurnakwantiwujal manta jalarrarni. Ngapangakujiwula marnanyalu. Jesuskurawarnti manta ngunawu, ngapangakujiwu marnanyalu yininga Jesusja. Julawu marnanyalu Jesuskurawarnti. Wajapungkula manyirrangurla yakurryakurrjangka. Rukalkula manyirrangurla yakurra Ngarpungu. Nyanartijangka manya yungkula Pirlurr

nyantukurajangka. Takurryankula manyirrangurla Pirlurr Ngarpukurajangka, juntumankula manyirrangurla. Yiji manya Pirlurr yungku, ngajirta purtayan.

39 Jularni parlipangu Ngarpungu jarlu. Yipawu parlipangu yangkarti Pirlurr Ngarpukurajangka Juwujwarntiwu nukarniwujaa yapajirnanyunguwarntiwujaa kanarlanywarntiwu marrijangkawarntiwu, yangka parlipangu kurajpungany Ngarpungu.”

40 Wali ngajirta nyanartimipa wangki, kanarlany wangki mapirri manyanangu jularnani Pitangu, mapunwurrajinyangu pinakarrinyupurru. Lirrkarnpungani manya wangkijawurlu nyanartijawurlu, “Pinakarrilu. Kujikani mantanyanu Juwujwarntirlu Jesus pirlakujirnujangkarlu. Yangkarti manta pinakarriwu yangka mantanyanu kujikani. Wali partalurni manta Ngarpukarti kurnakwantiwu.”

41 Nyanartijangkarlu palu minymani wangki Pitakura pajangujinyangu. Kurnakwantinyala palu Ngarpukarti, ngapangakujirnanila palunya pajilwarntirlu. Ngapangajarrinyala palu paja marninwarntijaa nganpayiwarnti 3 jawujun. Nyanartijangkala palu mapirrijarrinya palunyanangurla mapirrikarrajiwarntirla.

42 Ngunangani palu nukarnini, yangkala palunyanangu pinajularnani wangki pajilwarntirlu kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu. Pinakarrinyani palu nira. Miyi palu pinalkarrapurru ngarnani mapirrirlu nukarnirlu. Purayimarnani palu.

Jesuskurawarnti palu ngunangani mapirri

43 Warrkammarnani palu Ngarpukurajawurlu Pirlurrjawurlu, walila palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti pajilwarntirlu. Nyangani palunya pajilwarnti kanarlanywarntirlu pajangu. Walila palu nyangungurla rayinjarrinyani yangka palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti pajilwarntirlu.

44-45 Nyanartijangka nira palu ngunangani mapirri Jesuskurawarnti nukarnini. Wali kanarlanywarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnta mayarujartiwarnti. Kanarlanywarnti palu lamparnjartiwarnti. Wali purlkajartiwarntirlu palunya jalimkujirnani manawarnti nganapartu nganapartu mayaruwurti. Pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangkala pamarr palunya yungani mayarujangkawarnti lamparnjartiwarntijaa marlaljartiwarnti.

46 Wali warryanani palu mayarurlurra Timpullurra kumantawarlany kumantawarlany. Miyi palurlanyanu ngarnani mapirrirlu ngurrawarlany ngurrawarlany. Ngarrurtarlu palu ngarnani. Yungani palunyanu jangarrarlu miyijaa kuyi. Kujartikarra palu ngunangani.

47 Wirriyarlu palu nira parpayipungani Ngarpu nyantuwarntirlu. Wulyu palu jularnani, “Wulyujinyangu parlipangu ngalimpawu Ngarpu.” Jurujulumjangkawarntirlu palunyanangu wulyumarnani Jesuskurawarntiwu nukarnirlu.

Wali kanarlanywarntila manya kurnakkujirnani Ngarpungu, mapunikanurla palunyanangurla kirninyyanila Jesuskurawarntirla.

3

Nganpayi nyirnilya wurnajarrinya

1 Nyanartijangka Pitajaa Jun pila yani mayarukarti purlkakarti Ngarpukurakarti. Purayimarnukarti pila yani purangurla karlangurla. Nyanartikarra palu nira purayimarnani karuwarrarlurra purangu karlangurla Juwujwarnti.

2 Wali pirriyani pilanyanta nganpayirla kirrarnumartarla. Kirrarnani palkanga kirlingirrirla marnpa. Kirlingirri nyanarti palu Juwujwarntirlu jularnani yini jurnanykarra. Kumantawarlany kumantawarlany pa kirrarnani nganpayi nyanarti kirrarnumarta. Ngarntingarntimarnani manyanangurla pamarr piyirnwarntirla yangka palu tirrinyyanani nyanartipurtarra Ngarpukurakarti mayarukarti purlkakarti. Yawiyijarrinyanila palurla kanarlanywarnti, yunganila palurla pamarr. Wali nganpayi nyanarti pa kirrarnani lama kirrarnumarta warrkamngajirta. Yapajangkarni kirrarnumarta kujartirni ngunangani. Wali jatpankarra kangani palu wurna ngurrakarti tikirr. Yarnta kumantawarlany tikirrparni palu kangani nyanartikartirni mayarukarti jurnanykarrakarti. Ngurruwarlany pa kirrarnumarta. Kumantawarlany kumantawarlany palu jatpankarra kangani, kirrarnukujirnani palu kirlingirrirla ngarntimarnupurru.

3 Wali nyanartipurtarra pila yani nganpayijarra Pitajaa Jun. Ngarntimarni pilangurla, “Yarrwurti yungkajapila pamarr miyipurru.”

4 Wali jatparamani pila kankurnumarrangu. Karrinyungurnu pila nyanyangurra kirrarnujangka. Marnila parla Pitangu, “Kaj. Nyakajarranya.”

5 Wali pinakarrinya pinya nyanawurlu nyirnilyarlu.
Marni parlanyanu, “Kunyungurla nganapartajapila yungku
wulyu nyantujarrarlu.”
6 Nyanartijangka Pitangu parla marni, “Pamarr ngajir-
tajarti pajarra. Marlal. Ngajirta pajarra pamarr marta,
yarrwurti pajarrarnanta yungku wulyujinyangu, yangkarti
Jesuskura maya pajarrarnanta yungku. Yarrwurti turta-
pungka nyuntu, wurnala man yanku. Jesus Kurayijju manta
tanyjikujiwu Najuritkarrajirlu.”
7 Wali Pitangu karrinyungurni ngarrpirtimani
mayakartingurni. Ngarrpirtimanurla karrinyukujirni ngan-
payi nyanarti. Partalurnila jinajarra yarrpangkajarrinya,
wali wulyujarrinyala.
8 Jamurn warlarrpirtijarra jina tanyjijarrinya, murtarni
jarntakparni kankarral. Karrinyangurrala, kitpinyan-
gurra, wali tirrinyyanila pilangurla nganpayijarrarla ma-
yarurlurra purlkangkurra Ngarpukurarlurra. Rijikarra pa
tirrinyyani ngarrurtajarrinyangurra. Ngarpula pa wu-
lyujinyangu parpayipungani, “Ngarpu pa wulyujinyangu.
Wulyukujirni paja nyirnilyajangka.”
9 Nyanya palu piyirnwarntirlu nukarnirlu nganpayi nya-
narti. Wurnajarti palu nyanyangurra. Parpayipungani
manyanangurlanyanu Ngarpuwu.
10 Nginyjirringinyjirrikanani palu yangkarti ngarnti-
manujuwal. Purrpurrmarni palu, mil palu purlkajarrinya,
nyapartujangka yangkakata nira kirrarnani kirrarnu palka-
nga kirlingirrimartaji jurnanykarrarla.

Pitangu manyanangu marni mayarurla Ngarpukurarla purlkanga

11 Pirripirriyanani palu purrpurrmarnujangkawarnti
marnpangurni yarntarni nyangupurru. Tarrpartarnani
pinya nganpayirlu wulyujarrinyujangkarlu Pitajaa Jun.
Karrinyani palu nyanayirlarni mayarurla kirlingarni.
12-13 Yangka manya nyanyangurra Pitangu, kanarlany-
warnti pirripirriyanani palunyanangurla, marnila
manyanangu Pitangu, “Ngajukurawarnti jarntuwarnti.
Nganajangka manta kujarti mil purlkajarrilany. Ngurrpa
ngantarla Ngarpukurawu mayawu. Jesusjujal wulyukujirni
minyarti. Nganajangkarlu marnanypanyalu nyangany
nganampa. Ngurrpangu ngarnanypanyalu nyangany.
Ngurrpa ngartantarla wulyukujirnupurru. Ngajirta pajarra
ngajarrarlu wulyukujirla yangka pa Jesusju wulyukujirni.
Ngajirta pajarra maya marta, yangka pa Jesusju
maya martalany. Jesus yangkarti parlanyanu walaku
nyantukura kajalkajalkujirni Ngarpungu ngalimpakurarlu,

yangkawurti manta pinakanya Jesus tarrpartarnupurrujaa
ngulikanupurru. Wali pa Jesus yulajpantarla Payilittu,
yangkala mantarla jarrmarni.
14 “Nyurrawarntirlurni manta ngulikani parntakayan-
parni. Nyanarti nganpayi Jesus mapunparni nguniny
munta kayan parla Ngarpuwu wulyujinyangu. Mapunikani
parla Jesusju Kutku. Nyurrawarntirlu manta parnkapun-
gurla ngulikani. Payilittu pa Jesus yulajpantarla, nyur-
rawarntirlu mantarla japirlyinya nganpayiwarlany yulaj-
panuwu. Purapij manta yulajpani yangkarti pungujuwal.
15 Ngulikani manta Jesus, nyanartila palu tarnikani man-
anga, yangkala pirlajarrinya nyanarti wanji yungujuwal.
Ngarpungula wanjikujirni. Nyanyala marnalu mapirrikar-
rajiwarntirlu nganamparlu. Jalarrarni marnalu julalany
nyanarti wanjikujirnujangka.
16 “Wali Jesus parlipangu mayapari mapunjinyangu.
Nyantukurarlu mayangu Jesuskurarlu pa wurnajartikujirni
nganpayi minyarti kirrarnujangka. Mapunikani parla
nganpayirlu kirrarnumartarlurni, nyanartijangkarlula kar-
rinyukujirnila Jesusju. Wayila manta nyangana nganpayi
minyarti. Mapunikani parla Jesusku. Wali Jesusjula
wulyukujirni jalarrarni manta nyangana.”
17 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Wali ngur-
rpangurrparlu palu Jesus ngulikani purlkawarntirlu Juwu-
jwarntirlu. Nyurrawarntirlu mapirrirlu manta ngurrpangu
ngulikani. Ngajirta mantarla pinarri ngunarla Jesusku.
18 Nyurrawarnti mantarla ngurrpa ngunangani, ngajirta
Ngarpu. Nyantungu manyanangu jarluwarlany jularni
puraputwarntiwu nyapartukarra manta nyurrawarntirlu
Jesus Kurayij pirlakujiwu.
19 Puju manta nguniny kurntayi jalarra, kurntayikarra
manta kurnakwantiwu Ngarpukarti. Ngarpungula manyir-
rangurla wajapungku kurntayijaa yakurryakurr.”

4

Tarrpartarni palupinya Pitajaa Jun

1-2 Wali kanarlanywarntirlu palurla yakurrmarnani
wangkiwu nyanartiwu yinijartiwarntirlu Tajujiwarn-
tirlu. Minyartiwarntirlu Tajujiwarntirlu palu nira
pinapinakarrinyani piyirn nganawurti kayan ngarta
turtangka pirlajangka marlaljinyangu. Nyanartijangka
palupilangurla panypungani Pitangajaa Junta
wangkingarni, jularnani pilanyanangu pirlajangka pa
Jesus wanjijarrinya. Wali pilanya pinalkarra jularnani,
“Mapunwurra marnalu nyanya Jesus turtangujangka,

walimpa parlipa kirlingalparni turtangku nyantujiliny pirlajangkawarlanyparni.”

Nyanartijangka Pitangu warrarni manyanangu jularnani wangki Juntu mapirrirni, yangkala palu pirriyanani wangkingarni Tajujiwarntijaa puriswarntijaa nganpayi limpajiliny layi. Maja parla mayaruwu purlkawu Ngarpukurawu ngunangani limpajiliny. Wali pirriyani palupilangurla Pitangajaa Junta. Kulijarrinya palu. Yakurrmarnani palupilangu Pitajarrawu Junku marnujangkawu.

3 Tarrpartarnila palupinya piyirnwarntijangka. Karuwararla palupinya tarrpartarni, yangkala palupinya yutukani jayilla. Kangkarla palupinya partalurni majawarntikarti japirlyungupurru, yangkala jarlu karuwarrajarrinya. Walila palupinya yutukani jayilla kumantapurru.

4 Wali mapunikanila palu kanarlanywarntirlu pajangu wangki Pitakurajangka jularnujangka, yarnta Junkurajangka, yangkala palu kurnakwantinya Jesuskarti. Wali Jesuskurawarntila palu nyanartikarrarni pajajarrinyajinyangu, 5 jawujunjarrinya palu.

Pitajaa Jun palupinya kanya purlkawarntikarti

5 Nyanartijangka kumanta pila nyanayirlarni ngunangani jayilla. Martarnani pinya limpangu. Wali Juwujwarnti purlkawarnti majawarntijaa kurayipwarnti palupilangulu warryani japirlyungupurru Jurujulumja.

7 Marni palurla limpawu, “Purpantapinya nyanartijarra nganpayijarra.” Wali pirrikanya pinya Pitajaa Jun limpangu. Marnpa palupinya karrinyukujirni. Japirlyinya palupinya, “Nyapartukarra manpila wulyukujirni nganpayi kirrarnumartajangka. Wanyjarrajangka manpila maya martalany. Ngana yini manpilarla jularni wulyukujirnupurru.”

8 Wali nyanartijangka Pirlurrjawurlu Ngarpukurajangkajawurlu manyanangurla jangkumani Pitangu. Marni manyanangu,

9-10 “Jarntuwarnti ngajukurawarnti purlkawarnti. Wali japirlyungany mantarranyalu nyurrawarntirlu. Ngajirta marna ngajungu wulyukujirla, yangka pa Jesusju wulyukujirni. Julawu marnanyirrangu minyarti maya pa Jesuskura Najuritkarrajikura. Jesus yangkarti manta pirlakujirni nyurrawarntirlurni, Ngarpungula wanjikujirni. Nyantukura yini pajarra julalany Jesuskura yini wulyukujirnupurru. Jesusju pa wulyukujirni. Jalarrarni manta nyangany nganpayi minyarti karrinyujangka. Jesuskurarlu mayangu pa kirrarnumartajangka karrinyukujirni.

12 Yarnta nyantungurni parlipanya pirlurr wanji yungany kujawurlurra Jesusjumipa. Kayan ngarlipanya nganan-guwurti yungka, nyantungumipa kayantu Jesusju. Nyantu pa kayan."

13 Wali purlkawarnti palu purrpurrmarni tumaj pila jularnani wangkiwarnti purrurtuwarnti. Ngurrpa pilarla kurrumpawu, ngajirta pila pinarrijarrirla kuwulla. Wali nginyjirrikani palupinya minyartijarra pila Jesuskurajarra mapirrikarrajijarra. Jesusju pinya pinarriyinya nukarnini.

14 Ngulikanupurru palu nguja. Ngulikarrarla palupinya nganpayijarra yinijarra Pitajaa Jun, yangkala palu nyanya wulyukujirnujangka kirrarnumarta pila wulyukujirni. Mapirri palu karrinyani. Kulkururlu palu pinakarrinyani, yangkala palurla jarti pinakarrinyani wangkiwu marnupurru.

15 Marni palupilangu, "Yantapila palkakarti. Wangki marnalu malku nganampamipa." Wali tirrinyyani pila. Karrinyani pila palkanga.

16 Japirlyungani palunyanu, "Nyapartukujiwu parlipinya minyartijarra nganpayijarra. Minyajal palupinya nyanya pajangu Jurujulumkarrajiwarntirlu mapirri wulyukujirnu-jangka. Mapunparni pila wulyukujirni ngurruwarlany kanarlanyparni. Kayan ngarliparla jirnapungka yangka parlipinya tampi nyanya.

17 Jarrmalku parlipilangu minyartijarrawu nganpayijar-rawu. Puju ngarlipa yarr kirranyja kulkuru, yangkala ngar-tapilanyanangu jularnanta Jesus, mapunikarrarla ngar-talurla pajangu piyirntu. Minyarti parlipilangu malku, ngajirta ngartapila Jesus jularnanta yarnta. Ngajirta ngar-tapilanyanta Jesusja yarringarnanta mayanga."

18 Nyanartijangka tikirrkujirni palupinya. Marni palupi-langu, "Wayila manpila lamajarriwu jalarra. Kanarlany-warntiwu ngajirta nganpilanyanangu yarnta Jesus jular-nanta. Ngajirta nganpilanya pinarriyunganta Jesuskura-jangka wangki. Ngajirta nganpilanyanta Jesusja yarringar-nanta mayanga. Wali manypilangurla ngaapalku."

19-20 Marnila pilanyanangu, "Nyurrawarnti manta pinan-gurruwarnti. Kaj nganawu pajarrarla mapunikarrku. Kunyungurla Ngarpuwu, kunyungurla nyurrawarntiwu. Julalu. Wali mapunikarralany pajarrarla Ngarpuwu, tu-maj pajarranyanta pinakarrinyani Jesusja wangki marnu-jangka. Yarnta mapirri pajarranyanta ngunangani Jesus-jarni. Nyantungu pajarranya pinarriyungani. Yarnta pa-jarra nyanya Jesus turtapungujangkajaa mapunikani pajar-ranyanta. Kayan ngajarrarnanyirrangu mapunikarra nyur-

rawarnti piyirnwarnti. Ngarpumipa pajarra mapunikar-
rku.”
21-22 Jarrmarni pilangulu purlkawarntirlu. Kulikulijar-
rinya pilangulu purlkawarntirlu. Mapunikarrarla pilanya
nyantuwarnti purlkawarnti. Jarrmarnurla palupinya yu-
lajpani jayillajangka, palkangala pila ngujangurra. Kayan
ngalupinya jayilla martarla, tumaj palupilangu piyirn-
warntirlu pajangu wulyumarnani Jurujulumkarrajiwarn-
tirlu. Ngarpula palu parpayipungani nukarnirlu nyantu-
jarrangurni. Marnani palu, “Nganpayi nyanarti pa Je-
susju wulyukujirni jamurnku purrkuwu yitilalwarnti 40 pa
ngunangani.” Nyanartijangka jartila palu purlkawarntirlu
pinakarrinya nganangurni palupinya yutukarrarla jayilla-
jaa pungkarla pinyalu kuli.

Purayimarnani palurla Ngarpu purnkukujirnuwu

23 Nyanartijangka yani pilanyanangurla nyantujarraku-
rarlurra Jesuskurawarntirlurra. Jularnanila pilanyanangu
wangki, nyapartukarra palupinya marrkukani.
24 Jamurn palu pinakarrinya nyanarti wangki nya-
partukarra palupinya marrkukani, wali purayipurayimar-
nani palurla Ngarpuwu Jesuskurawarntirlu. Marnani
palurla Ngarpuwu, “Nyuntu man purlka, nyuntu man
kayan. Jarlu marnanpangu ngartakpani yalkirijaa nguwa,
kuyiwarntijaa piyirnwarnti, miyiwarntijaa ngapa. Purlka
marnanpangu nyuntu nguniny.

29 “Nyuntu marnantalu jalarra japirrmanana yangkarti
marnapanyalu marrkukani piyirnwarntirlu. Nyuntuku-
rangurni wangkingurni marnapanyalu marrkukani. Wali
nyuntungu manyanangu pinarri nyapartukarra marnapan-
gulu marni minyarti. Jarlujangka manurla pinarri ngunan-
gani kuliwu minyartiwu. Jamulu marnapangulu jarrmarni,
nganamparlu marnalunyanangu nyuntukura wangki jular-
nanku jutungurni. Purnkukujirnanpanya, nyuntula mar-
nantalu jularnanku purnkungu.
30 Nyuntungu marnanpanya maya yungku, yangkala
marnalunya wulyukujiwu mimijartiwarnti yini Jesus ju-
larnurla. Piyirnwarntirlula palunya nyaku wulyuku-
jirnujangka, malkula palu, ‘Minya kujala mapun Jesus
Ngarpukura walaku mayakujirnujuwaljaa wulyukujirnu-
juwal.’ ”

31 Yangka palu karrkarni purayimarnujangka, ririmarni
mayaru nyanarti. Ririmarninyirra. Yarntarni manyanan-
gurla takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka, yangkala

manya tipani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Nyanartijangka jularnani palunyanangu Ngarpukura wangki purnkungu. Ngajirta palu rayinkarrirla.

Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu

32 Wali kayanparni palu pinakarrinyani milyilyi kayantajarrinya palu. Kayanparni palu ngunangani. Ngajirta palu ngurrungurru ngunangantarla. Yungani palunyanu manawarnti jangarrarlu. Ngajirta palurlanyanu martarnantarla, ngajirta palurla mururrmarnantarla nyanartiwarntiwu manawarntiwu. Yungani palunyanu Jesuskurawarntirlu.
33 Pajilwarntirlu palunyanangu jularnani piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu nyapartukarra Jesus turtapinyajaa wanjijarrinya. Ngarpungu manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu mayakujirnani manya. Ngajirta palunyanangu yakurrmarnantarla Jurujulumkarrajiwarntirlu, wulyumarnani palunyanangu Jesuskurawarntiwu.
34-35 Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palu ngunangani pamarr pajajartiwarntijaa mana pajajartiwarnti, yarnta mayarujartiwarnti. Mayaruwarnti palunya martarnani. Jalimkujirnanila palunyanangurla mayaru, pamarrpala palu warntarnani. Nyanartijangka pamarr palunya yinya mayarujangka pajilwarnti kanarlanywarnti yungupurru marlaljartiwarnti, yungkula palunya pajilwarntirlu. Nyangani palunya marlaljartiwarnti. Parlipungani palunya pajilwarntirlu, “Yu. Minyarti kayan, yungku parliparla.” Yunganila palunya marlaljartiwarnti. Nyanartijangka ngajirta layiwurti marlal ngunarla. Pujurnila palu nguja pamarrjartiwarnti Jesuskurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa.
36-37 Layi nganpayi manyanangurla ngunangani Jesuskurawarntirla yinijarrajarti kurrinyjarti yini Panapajjaa Jawujap yinijarra kurriny pinya martarnani. Pajilwarntirlu palu jularnani Panapaj Wirriyakujirnujuwal. Martarnani pa mayaru Panapajju Wirriyakujirnujuwallu. Jalimkujirnila manyanangurla Panapajju kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni, yinyala manya pajilwarnti pamarr mayarujangka. Kanarlanywarntila palunya yungku pajilwarntirlu marlaljartiwarnti.

5

Yananayajjaa Jipayira

1 Nganpayiwarlany ngunangani Yananayaj kanarlanyparni ngajirta Panapajjiliny. Kartujarti pa nyantu yini

Jipayira. Jamirlangurlu pila martarnani mayaru kurrinyju. Nyanartijangka jalimkujirnila Yananayajju mayaru manyanangurla kanarlanywarntirla, pamarrpala warntarni mayarujangka.

2 Pamarr nyanarti warntarni mayarujangka. Nyanartijangka kanarlanywarnti pamarr manya yinya pajilwarnti, kanarlanywarnti martarnani parlanyanu nyantungu. Marni manyanangu, “Minyarti marnannya yungana pamarr pujurni,” marni manyanangu pajilwarntiwu Pitawu mapirri, yungkula manya marlaljartiwarnti. Yirri manyanangu marni. Kajiyinya manya pajilwarnti. Ranjikujirni pilarlanyanu kanarlanywarnti pamarr jamirlangurlu. Martarnanila pilarlanyanu pamarr. Ngajirta pa ranji martarla nganpayirlumipa Yananayajju. Kartunyankura mapirrirni parla pinarri nguja nyanartiwu pamarrku ranyjikujirnujangkawu.

3 Pitangu parla marni Yananayajku. Taj jularni parla yini. Marni parla, “Nyapartujangkarlu manpanya kajiyinya. Pirla mangurla takurryani, pinakarrinya manyanta pirlanga. Ngajirta man ngunyipungkarla pirla, wulyumarnani mankurla pamarrku nyuntungu. Nyanartijangka pamarr mankurlanyanu ranyjikujirni karlpurrwarlany nyuntungu. Nganajangka marnanpangu marni, ‘Minyarti pamarr marnanya yungana pujurni.’ Nyuntukura pamarr wali. Yangkala man murlanpinya. Ngajirta manpangu manyjarla karlpurrwarlany martarnupurru nyuntungu. Pirlurrku Ngarpukurajangkawu manurla yirri marni.”

4 Yarntarni parla marni Pitangu, “Ngajirta marnantalu japirlyungka pujurni pamarr yungupurru. Minyarti mayaru mangu nyuntukura. Wali mankurlanyanu jalimkujirni. Pamarr mankurlanyanu warntarni, wali nyanarti, martarla mankurlanyanu kalara pamarr kalpurrwarlany. Minya manpangu marni pujurni manpanya yungkarla, kujartikarra manpangu marni kalpurrwarlany mankurlanyanu ranyji martarni. Nganajangkarlu man pirla mapunikani. Mapunparni man kajiyinya Ngarpu. Ngajirta marnanpanya kajiyungkarla piyirnwarnti nganampa. Kajiyinya mankurla Ngarpu.”

5-6 Jamurn pinakarrinya wangki nyanarti Pitakura, wantinyala murtarni. Pirlajarrinyala. Wali pingkayiwarntirlula palunyanta kutikani, kanyala palu nguwakarti turnmanila palu.

Wali jularni palunyanangu nganpayi nyanarti Yananayaj wantinyujangka pirlajarrinyujangka. Pinakarrinyurla palu rayinjarrinyala.

7 Marnin parla kartunyankura ngurrpa ngunangani. Ngajirta yinki, yarr partalurni pirriyanila manyanangurla kayantarni purangurla. Ngurrpa manyanangurla pirriyani pajilwarntikarti.

8 Japirlyinyala Pitangu. Kujartikarra parla marni. “Japirlyungku marnanta. Pujurni ngarnanpanyapila yinya pamarr mayarujangka jalimkujirnujangka.”

“Yu,” marni parla marnintu. “Pujurni pajarrarnanya yinya.”

9 Yarntarni Pitangu parla marni, “Nganajangkarlu manpila Pirlurr Ngarpukurajangka kajiyinya. Kula walirni manpila ranyjikujirla pamarr, minyangurru manpinya Pirlurru Ngarpukurajangkarlu nyanya. Wali pirlajarrinya pa nyuntukura ngumparna, turnmani palu pingkayiwarntirlu. Tikirryanana palu jalarra, pinakarrinyana marnanya pingkayiwarnti, nyuntula mantalu warntawu pirlajarrinyujangka jalarra.”

10 Wali murtarnila manyanta wantinya jinanga ngan-payirla Pitanga, pirlapalajirnila yukarnani. Pingkayiwarntila palu pirriyani, nyanyala palu marnin. Warntarnkanyala palu pirlajarrinyujangka. Nguwakartila palu kanya turnmanupurru ngumparnarlarni marnparni, turnmanujangkajarrala pila nguja kurrinyparni.

11 Nyanartijangka rayinjarrinyala palu Jesuskurawarnti piyirnwarntijaa kanarlanywarnti mapirri. Pinakarrinya palupinya jamirlangu pirlajarrinyujangka, wali pujurnila palu rayinjarrinya.

Wulyukujirnani palunya paja pajilwarntirlu

12 Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya wulyukujirnani mimijartiwarnti piyirnwarnti, yangkala kanarlanywarntirlu palunya nyanya Ngarpukurajartiwarnti mayajartiwarnti. Wangkikarra palu nira kirrarnani mayarurla Timpulla.

13 Kanarlanywarnti piyirnwarnti ngajirta palunyanangurla kirniny yanantarla, tumaj palu karrartajarrinya. Ngajirta palunyanangurla yanantarla kanarlanywarnti, walirni palunyanangu wulyumarnani.

14 Wali kanarlanywarntirlu pajangu palu Jesus mapunikani piyirnwarntirlujaa marninwarntirlu, yarnta palunyanta mapunikanani kujangkurrarni kujangkurrarni pajangu. Mapunikanujangkarlu palunyanangurla mapirrijarrinya Jesuskurawarntirla.

15 Jurujulumjangkawarntirlu palunya kanarlanywarn-
tirlu nyangani pajilwarnti, wulyukujirnani palunya mim-
ijartiwarnti. Nira palu kujartikarra ngunangani. Nya-
nartijangka jarntuwarntirlu palunya kangani mimijarti-
warnti kanarlanywarnti. Warntarrirla marnpa palunya yu-
tukanani. Kangani palunya pirlangkirrjarti, yutukananila
palunya pirlangkirrjarti. Jurumanani palurla Pitawu wu-
lyukujirnupurru. Yangka kaji Pita marnpa pirriyanku, wali
wangarr manyanta wuwuyanku mimijartirla. Kujarti palu
pinapinakarrinyani, puju manyanta Pitakura wangarr ngu-
narla piyirnta, wulyujarriwula. Yangkala palunya kanya
warntarrikarti wangarrpurru wulyukujirnupurru.
16 Yarntarni palunya kangani kanarlanywarnti mimijarti-
warnti Jurujulumkarti mayaru lamparnwarntijangka. Juru-
julumjarni palunyanta mayaruwarnti wamarn karrinyani
lamparnwarnti. Kangani palunya pajangu mimijartiwarn-
tijaa kanarlanywarntirla manyanangurla pirla takurryani.
Jarlu manyanangurla takurryani, kanganila palunya jarn-
tuwarntirlu.
Wali kanyala palunya Jurujulumkarti wulyukujirnupurru
pajilwarntikarti. Mimijartiwarnti palunya wulyukujirnani
nukarnini yarnta pirla takurryanujangka palunyanangurla
jurramanani.

Jayillajangka manya kanya palkakarti yinjillu

17 Pinakarrinya palunya, purisju purlkangujaa nyantuku-
rawarntirlu yiniwarntirlu Tajujiwarntirlu. Pinakarrinya
palunya pajilwarnti yangka palunya wulyukujirnani mim-
ijartiwarnti. Wali yurrulyjarrinya palunyanangu pajil-
warntiwu. Nyanartijangka palu warryani wangki palun-
yanu yungani. Yurrulyjarrinya palunyanangu. Marnani
palurlanyanu, “Yutukarrku parlipanya jayilla.”
18 Wali tarrpartarnila palunya, takurrkujirnila
palunya mayarurla jayilla. Rukukani palunya
mayarurla kaninykaniny. Kirlingirri palu rukukani
tirrinyyanurlamarra.
19 Wali pukanyjajarrinya manyanangu. Pirriyani
manyanangu pukanyjajarti yinjil Ngarpukurajangka.
Warijpanila manyanangu nyanarti kirlingirri.
Ngarrpirtikanyala manya yinjillu palkakarti. Nyanarti
kirlingirri palu tirrinyyani. Marni manyanangu yinjillu,
20 “Yantalu mayarukarti Timpulkarti. Wangki man-
tanyanangu julawu Jesuskurarlal yanuwu wanjingal ku-
jawurlurra.”
21 Mapunparnila palu yani Timpulkarti. Mapunikani palu
yinjil. Wali kumantajarrinya, rakarrarla palu takurryani

mayarurla Timpulla, pinajularnani palunyanangu wangki Jesuskura.

Nyanartijangkarlu purlka nganpayi purisjaa kanarlanywarnti nyantukurawarnti piyirnwarnti palu kirrarnani wangkikarra. Yarnta kanarlanywarnti palunya warntarni Juwujwarntikura majawarnti. Nyantuwarnti palu kujartikarra warryanani nira pinapinakarrinyanupurru jirrkirl ngunangupurru. Jirrkirlkujirnani palu wangki.

Wali marurrpinyala palunya pajilwarntipurru ngulikanupurru. Kirrarnani palu wangkikarra. Nyanartijangka palunya yiparni limpawarnti jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru, kangkula palunya majawarntikarti wangkipurru.

Wali limpawarnti palu yani jayilkarti pajilwarntikarti purpanupurru.

22 Takurryanila palu jayilla, jarti palunyanangu nyanya mayaru. Tikiyanila palu wangkijarti majawarntikarti.

23 Jirnapinyala palunyanangu limpawarntirlu, “Takurryani marnalu yangkartirlarni jayilla. Jarti marnalunyanangu nyanya mayaru, yangkarti palu nguja. Tikiyanila marnalunyirrangu wangkijarti purlkawarntiwu. Jirnapungana marnalunyirrangu jalarra. Parlipinyala marnalu, rukjartirni ngujangurra kirlingirri tuwa jatarni, ngajirta kirlingirrijarrirla. Yarnta marnalunya parlipinya limpawarnti ngampurrjiwarnti. Warrarni palu ngampurrikanani. Kula palu warrarni ngunangani pajilwarnti nyanayirla mayarurla. Wali nyanartijangka marnalu larntakpani kirlingirri, takurryanila marnalu. Jartila marnalunyanangu nyanya pajilwarntiwu marlal. Ngurramipa marnalu nyanya.” Wali kujartikarra palunyanangu jularni majawarntiwu limpawarntirlu.

24 Wali karrartajarrinyala palu purlkawarnti, yarnta nganpayiwarlany maja parla mayaruwu Timpulku. Marnani palurlanyanu purlkawarntirlu, “Nyapartukarra palu pajilwarnti tirrinyyani.”

Kanya palunya pajilwarnti purlkawarntikarti

25 Nyanartijangka layi nganpayi yani Timpulkarti. Parlipinyala manya pajilwarnti. Wangki palunyanangu jularnani Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu mayarurla Ngarpukurarla. Nyanartijangka yanila manyanangurla purlkawarntikarti, jakuljularnila manya pajilwarnti. Marni manyanangu purlkawarntiwu, “Pinakarrilu, kulkurujarrilu. Wangki marnanyirrangu julawu. Yangkartiwarnti nganpayiwarnti yangka palu yap yani jayillajangkawarnti jalarra marnanya parlipinya Ngarpukurarla

mayarurla purlkanga. Wangki palunyanangu marnana
Jesuskura kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu."
26 Wali yanila palu maja Timpulpurrujaa limpawarnti
nyantukurawarnti, pirriyani palunyanangurla. Warn-
tarnila palunya yuntangu. Tarrpartarnila palunya yun-
tangu yarr rayinkarrarlu. Rayinkarrinyani palunyanan-
gurla, tumaj palu paja kirrarnani kanarlanywarnti piyirn-
warnti. Wulyumarnani palunyanangu pajilwarntiwu,
yangkala ngalunya limpawarnti luwarla pamarrjawurlu
pirlawurra.
27 Wali limpawarntirlu palunya kanya pajilwarnti purlka-
warntikarti. Kaparnpala palunya karrinyukujirni ngu-
likanupurru. Purlkawarnti palu kirrarnani.
28 Marnila manyanangu purlkangu purisju pajilwarntiwu,
"Jarlu marnalunyirrangu jarrmarni, ngajirta nganta Je-
suskura wangki jularnanta. Jartirni. Ngajirta manpangu-
lurla mapunikarrarla. Jutungu mantanyanangu jularnani
Jesuskura wangki, yangkarti marnalunyirrangu jarti jar-
rmarni."
Yarntarni manyanangu marni purlkangu purisju, "Ju-
larnani mantanyanangu pujuwurni Jurujulumkarrajiwarn-
tiwu, yangkala palu nukarnirlu pinakarrinyana wangki
Jesuskura jularnujangka. Yarnta jakuljularnani marnanpa-
nyalu nganamparlu Jesus pirlakujirnujangka."
29 Nyanartijangka pajilwarntirlu palunya jangkumani.
"Ngajirta. Kayan ngarnalu nganakurawurti mapunikarra
piyirnwarntikura. Mapunikarralany marnalu Ngarpuku-
ramiparni wangki. Nyanarti marnalu kayan Ngarpukura
mapunikarrku."
30-31 Yarntarni palunyanangu marni purlkawarntiwu pa-
jilwarntirlu, "Ngarpu parlipangu jumangkarnijangka jar-
luwarlanyjangka. Kilakiwarntirlu palu jarlu wajilpun-
gani Ngarpu. Wali Ngarpungu pa Jesus wanjikujirni.
Jarlu manta ngulikani Jesus yangkarti, nyanartila palu
tarnikani mananga, yangkala pirlajarrinya. Nyanartijangka
Ngarpungu ngalimpakurarlu wanjikujirni. Kankarnikujirni
Jesus Ngarpungu, kankarnila jalarra kirralany, purlkaku-
jirni Ngarpungu Jesus. Jalarra manpangu nguniny kur-
nakwantinyujangkawu, yangka nganawurti kurnakwan-
tilany. Wali Ngarpungula parlipangurla wajapungany
yakurryakurr Juwujwarntirla nganamparla, yangka parlipa
kurnakwantilany.
32 Kujartikarra marnalu julalany Jesuskura wangki
nganamparlu pajilwarntirlu yarnta Pirlurru Ngarpuku-
rajangkarlu mapirrirlu. Puju parlipa mapunikarralany
Ngarpu, wali Pirlurr Ngarpukurajangka parlipangurla

takurryanany, yipalany Ngarpungu, takurryananypala parlipangurla.”

33 Yarnta palunyanangu pajilwarntirlu jularnani jirrkirl janginyjurra palunyanangu jularnani. Wali wirrilyijarrinyala palu, kulijarrinya palu nyanartiwarnti purlkawarnti. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti. Wali wangkila palu marnani nyanartiwarnti purlkawarnti pungupurru. Pungkarla palunya pirlawurra pajilwarnti.

Kamaliyallu manya purntukanya

34 Wali nganpayi layi yangka manyanangu ngunangani jarlu pinayungujuwal pinangurrujinyangu. Mujijkura wangki jarlujangka manya pinayungani. Paraji pa nyantu, yini parla Kamaliyal. Juwujwarntirlu palurla wulyumarnani nyanartiwu nganpayiwu pujungurni, tumaj pa pinangurrujinyangu. Nyanarti nganpayi turtapinya wangkijarti. Nyanartijangka marnila manyanangu limpawarntiwu, “Kangku mantanya pajilwarnti. Kirralkula palu marri pakul. Ngajirta ngalu pinakarri minyarti wangki.”

35-39 Jamurn palunya kanya, wali wartangurnila manyanangu jularnani purlkawarntiwu Kamaliyallu, “Kulkurujarrilu ngajukurawarnti. Wangki marnanyirrangu julawu, pinakarrilu. Ngajirta ngantanya partalurni pungka. Kunyungurla manta warrarni pinapinakarrinyanku. Kunyungurla palu minyartiwarnti Ngarpukura. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany nyantukura.”

Yarntarni manyanangu marni, “Julawu marnanyirrangu nganpayijarra kajalujangkajarra. Pina tikiyantalu. Jarlu nganpayiwarlany pirriyani nganpayi kajalurni. Wali kajalkajalkujirlala manyanu, purlka manyanu jatikarrarla. Jularnani manyanangu piyirnwarntiwu, ‘Ngaju marnanyirrangu maja ngunawu. Ngaju marna wulyujinyangu purlka.’ Wali wajilpinyala palu pajangujinyangu 400tu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka nganpayi nyanarti palu pinya kanarlanywarntirlu pirlawurra. Nyanartiwarnti piyirnwarnti ngajirta palu warramarta ngunarla, pulykarra yanila palu kujangkurrajarra.

“Nyanartijangka nganpayiwarlanypala pirriyani kanarlany. Wali kajalkajalkujirnila manyanu nyanartirlu nganpayirlu kirlingalparni nyanartijilinyju yangka nganpayiwarlanyju manyanu kajalkajalkujirni, wajilpinyala palu pajangu piyirnwarntirlu. Nyanartijangka pinyala palu kirlingalparni nyanartijilinyparni nganpayiwarlany yangka palu jarlu pinya kajalkajal. Nyanartijangka palu pulykarra yani piyirnwarnti kirlingalparni. Wali nyanartijarrarlu

pilanyanu kajalkajalkujirnani nyantujarrarlu. Ngajirta pinya Ngarpungu marlamantarlajaa ngajirta pinya kajalkajalkujirla.

"Wali minyartiwarnti pajilwarnti kunyungurla palunyanu kajalkajalkujilanywarlanyparni nyanartijarrajilinyjurni nganpayijarrajilinyjurni. Puju Ngarpungu ngajirta manya marlamanta, pujujarriwula palu nyanartijarrajiliny nganpayijarrajiliny kirlingalparni. Yarnta kunyungurla palu kanarlanyparni nganpayijarrajilinyngajirta. Kunyungurla Ngarpungu manya marlamanany pajilwarnti. Puju Ngarpungu manya marlamananyjaa maya manya yungany Ngarpungu, kayan ngantanya nyurrawarntirlu lamakujijaa kulkurukuji."

Lirrkarnpungani manya Kamaliyallu purlkawarnti, "Warrarni ngajirta ngantanya pungka partalurni. Puju ngantanya pungka, Ngarpungu nganya purntumanta." Wali mapunikanila palu nyanarti manyanangu jularni wangki Kamaliyallu. Ngajirta palunya pirlawurra pungkarla.

40 Nyanartijangka palunya purpani nyanartiwarnti pajilwarnti palkangajangka. Nyanartijangka palunya jinjinyinya purlkawarntirlu kulipariwarnti wijkarrapungupurru. Wali wijkarrala palunya pinya kulipariwarntirlu. Pinya palunya wipjawurlu.

Nyanartijangka yarntarni purlkawarntirlu palunyanangu jarrmarni pajilwarntiwu. Marni palunyanangu, "Ngajirta ngantanyanangu kanarlanywarntiwu Jesus jularnanta." Yiparnila palunya, ngajirta palunya yarntarni yutukarrarla jayilla.

41 Wali pajilwarntirlu palurlanyanu marnani wurnangu, "Kuttu parlipanya jamulurni puturu nyanya, yangka kanarlanywarntirlu parlipangulu jarrmarni, yarnta kurntayimarni parlipangulurla pajanga milla. Wijkarrala pinya parlipanyalu. Ngajirta parlipanya Ngarpungu purntumantarla. Nyanya parlipanya jirrkirljinyangu parliparla nguniny nyantuwu Jesusku, nyanartila parlipangu pikajarrinya." Nyanartijangkala palu pajilwarnti nyanartiwarnti wirriyajarrinya.

42 Wali jutungurni palunyanangu jularnani wangki Jesus Kurayijkura wangki wulyu. Kumantawarlany kumantawarlany nira palunyanangu jularnani mayarurla Timpulla ngurrawarntirla piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu.

6

Warntarni palunya piyirnwarnti miyipurru ngampurrikanupurru

1 Walimpa palu pajajarrinya Jesuskurawarnti. Jurujulumja palu ngunangani. Kanarlanywarnti palu Jurujulumkarrajiwarnti Juwujwarnti, kanarlanywarnti palu marrijangka Juwujwarntiwarlanyparni.

Wali kanarlanywarnti Jesuskurawarnti marninwarnti palu kirrarnani marlaljartiwarnti ngumparnangajirtajartiwarntijaa pamarrngajirtajartiwarnti, ngumparna palunyanangu jarlu pirlajarrinya. Nyanartiwarntila palunya yungani pamarrjaa miyiwarnti marlaljartiwarnti marninwarnti. Nira palunya yungani kumantawarlany kumantawarlany Jesuskurawarntirlu.

Wali nyanartijangka marrijangkawarntirlu palurlanyanu marnani, “Ngalimpakurawarnti kalkarrawarnti marrijangkawarnti palunya ngajirta ngarrjamarta yunganta. Jurujulumkarrajiwarnti palunya yungany ngarrja.” Jartijarti nyangani palunyanangurla miyiwarntiwujaa pamarrwarntiwu. Marrarnani palunya Jurujulumkarrajiwarnti miyingurnijaa pamarrngurni marrijangkawarntirlu. Nyanartijangka palu ngunangani. Kurninykangani palunyanu kulijangkarlu Jesuskurawarntirlu. Ngajirta palurlanyanu ngarrurta ngunangantarla.

2-3 Wali nyanartijangka pajilwarntirlu palunya 12ju marurrpinya Jesuskurawarnti pujurni wangkipurru. Pajilwarntirlu palunyanangu jularni kanarlanywarntiwu Jesuskurawarntiwu, “Kurninykangany parlipanyanu, ngajirta palu kalkarrawarntirlu marrijangkawarntirlu marta pamarrjaa miyi ngarrjamarta. Wayila nyapartukarra. Piyirnwarntirlu pajangu manta ngampurrikarrku miyi yungupurrujaa ngampurrikanupurru. Kayan ngarnalu ngampurrikarra nganamparlu pajilwarntirlu. Ngajirta. Kayan ngarnalunyanta rukanyja Ngarpukurarla wangkinga.

“Wali warntalunya piyirnwarntiwarlany miyipurru ngampurrikanupurru. Nganampawu manpangu kayanparni wangki Ngarpukura marnalu jularnanku kayan. Kurajpungkalunya nganpayiwarnti pinangurruwarnti 7 yangka manyanangurla jarlu takurryani Pirlurr Ngarpukurajangka. Yangka parlipanyanangu wirriya nguniny pinangurruwarntiwu, nyanartiwarnti mantanya warntawu piyirnwarnti. Nyanartijangkala marnalunya majakujiwu nganamparlu miyipurru yunganupurru. Nyantuwarntirlu palunya kalkarrawarnti yunganku.

4 Nganamparlu marnalunyanangu Jesuskura wangki jularnankujaa purayimarnanku marnalu. Warrkam manpangu nganampakura nyanarti.”

5 Nyanartijangka wangkijangka palu wirriyajarrinya, pa-
jilwarntirlu palunyanangu jularni wangki. Wali wirriya-
jarrinyala palu Jesuskurawarnti nukarnini. Kurajpinyala
palunya nganpayiwarnti 7. Nganpayi layi palu kurajpinya
yini parla Tipin. Nyanarti nganpayi mapunikanani, kankar-
ral Ngarpu jirrkirl waangani. Pirlurr Ngarpukurajangka
manyanta jarlu takurryani, ngunangani manyanta Pirlurr.
Yarnta kanarlany nganpayiwarlany yini parla Pilip, yarnta
kanarlany nganpayiwarntiwarlany 5.

6 Kanyala palunya pajilwarntikarti. Wali kurraparlula
palunya palymanani jurlu pajilwarntirlu, purayimarnanila
palunyanangu nyanartipurru warrkampurru.

7 Wali Jesuskurawarnti palu paja ngunangani Jurujulumja.
Kanarlanywarntirlu palu pinakarrinyani wangki Jesuskura,
wali mapunikananila palu kujangkurrarni kujangkurrarni.
Pajajarrinyala palu piyirn marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti.
Kanarlanywarntirlu purijwarntirlu mapirri palu pajangu
mapunikanani Jesuskura wangki.

Tipin palu tarrpartarni purlkawarntirlu

8 Nganpayirlu Tipintu mapunikanani, wali Ngarpu
manyanta ngunangani, yarnta maya parla yungani nyanar-
tila manya marninjaa nganpayi wulyukujirnani mimijarti-
warnti. Kanarlanywarntirlula palu nyangani Ngarpukura-
jarti mayajarti.

9 Wali jularnani manyanangu Juwujwarntiwarlanyku
wangki Jesuskura Tipintu. Ngajirta palu jarlu Jesus ma-
punikarrarla. Kanarlanywarntirlu kurlirrajangkawarntir-
lujaa kayilungujangkawarntirlu palunyanta jangkujangku-
manani. Langkarnirlu palunyanta jangkujangkumanani.

10 Yarntarni manyanangu jularnani Tipintu mapuntu.
Jarti palu wajapungani. Tanyjingurni manyanangu
marnani pinangurrurlu. Pirlurru Ngarpukurajangkarlu
pinayungani nyanartila manyanangu jularnani.

11 Nyanartijangkala wangki palunyanu yinya kayilun-
gujangkawarntirlujaa kurlirrajangkawarntirlu. Marni
palurlanyanu, “Nyapartukarrarlu parlipa Tipin kulkuruku-
jiwu. Yirrijiwarnti parlipanya warntawu.” Wali warn-
tarnila palunya yirrijiwarnti ngirtilykarra jularnupurru.
Pamarrpala palunya yinya. Yirri palu julawu Tipin. Jin-
jinyinya palunya yirrijiwarnti, “Pinajulawula manta Tipin
yirriji yirrimarnujuwal. Yirri pinya julalany Mujijjaa
Ngarpu. Yakurr pinya julalany yangkartijarra.”

12 Wali kurajpunganila palunyanangu yirrijiwarntirlu.
Tipin palu kurajpungani. Yirri palunyanangu jularnani

piyirnwarntiwu Jurujulumkarrajiwarntiwu. Yarnta palunyanangu jularnani yirri purlkawarntiwu Juwujkurawarntiwujaa pinangurruwarntiwu kurayipwarntiwu. Kulijarrinyala palu nukarnini. Nyanartijangka palu Tipin tarrpartarni, kanya palu purlkawarntikarti Juwujkurawarntikarti ngulikanupurru.

13-14 Yirrijiwarnti mapirri palunya kanya purlkawarntikarti. Yarnta palu Tipin pinajularni yirrijiwarntirlu. Jularni palu, “Minyarti nganpayi Tipintu pinya julalany Ngarpujaa Mujij, kaninykujilany pinya. Jesus pa purlka julalany, mayaru Timpul parlipangu jujupurru junganku Jesusju. Julalany parlipangu Jesus pa wangki wajapungujuwal. Mujijkura wangki parlipangu wajapungku Jesusju.” Kujartikarra palu yirrijiwarntirlu marnani.

15 Nyanartijangka purlkawarntirlu palu jutungu nyangani nganpayi Tipin. Janginy palu nyangani kanarlanyparni yinjiljiliny.

7

Tipintu manyanangu jularnani wangki juwaljinyangu

1 Japirlyinyala parla Tipin nganpayirlu purlkangu purisju, “Mapun ngantalu julalany.”

Wali jularnani manyanangu juwaljinyangu wangki Tipintu.

2-50 Takijularnani manya nyapartukarra palu kilakirlujaa jamirtirlu Juwujkurawarntirlu wajilpungani Ngarpu. Yarnta manyanangu yiniwarnti jularnani jarlujangkawarnti piyirnwarnti Ayiparanjaa Jawujapjaa Mujij.

Tipintu manyanangu marni, “Yuwayi. Yangkarti mapunparni Mujijju manyanangu jularnani Ngarpukura wangkijaa marlamanani manya Mujijju kilakiwarnti ngalimpakurawarnti, yangka palu jarluwarlany Yijipja ngunangani. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta mapunikarrarla Mujijku. Kula Mujij yarrparni, minyangurru Ngarpungurni yiparni. Nyanartijilinyparni manyanangu jularnani Mujijju, nyapartukarra Ngarpungu parlipangu yipawu nganpayiwarlany Mujijjilinyparni. Wali panypinya palunyanta Mujijja kilakiwarnti yarnta Ngarpunga ngajirta palunyanta mapunikarrarla, yangkartijilinyparni yangkarti palu jarlu ngartakani purluman kajalkajalkujirnupurru, yangkala palunyanta purayimarnani purlumanta. Yarintu manya martarnani. Mujij pa warrarni wirlmarnani pamarra Ngarpunga manyanta wangkikarra ngunangani,

minya manya kanarlanyju martarnani Yarintu nganpayiwarlanyju. Wali yangkartiwarnti ngalimpakurawarnti palanta Ngarpunga panypungani.”

51 Wali jirrkirl manyanangu marnani Tipintu, “Nyurrawarnti manta jurlu tanyjiwarnti. Ngajirta manta pinakarri. Martalany manta pinajarra, ngajirta manta pinakarrijaa mapunikarra wangki Ngarpukurajangka. Nyurrawarnti manta nguniny kilakiwarntijiliny. Wangki ngajirta manta mapunikarra Pirlurr Ngarpukurajangka. Warrarni manta ngajirta pinakarri. Yangka kilakiwarntijiliny palu nguja jarlu, nyanartijiliny manta nguniny nyurrawarnti.”

52-53 Wali yarntarni manya Tipintu pinalkarra yungani wangki jarlujangka, yangka puraputwarntirlu palunyanangu jularnani wangki, Jesuspala walimpa pirriyanku. Jesus warrarni pirriyanku Ngarpungurni warrkammayinjiliny. Ngajirta manyanu kajalkajalkujirnantarla Jesusju. Kajalurni palunyanangu puraputwarntirlu jularnani wangki kilakiwarntiwu Juwujwarntiwu nyantukurawarntiwu. Wali kulijarrinyala palunyanangu puraputwarntiwu, yarnta palunyanangu wangki jularnani Jesus pirriyanupurru. Jularnani palunyanangu yangka Jesus wartangurni pirriyanku. Punganila palunya kulijarrinyurla pirlawurra. Pujurni palunya pungani puraputwarnti, yakurrmarnani palunyanangu.

Yarntarni manyanangu jirrkirl marnani Tipintu purlkawarntiwu, “Mapunparni palunyanangu jularnani yangkarti jarlu kajaluwarlany, Jesuspala pirriyani mapunparni. Wali nyurrawarntirlu manta pirtinyikanijaa ngulikani pungupurru pirlawurra. Nyanartiwarntijiliny kilakiwarntijiliny manta nyurrawarnti pungujuwal. Kilakiwarntijilinyju manta Jesus pirlakujirni. Ngajirta manta mapunikarrarla Mujijkurajangka wangki. Panypinya mantanyanangurla jirnanyunguwarntirlu wartangurnijangkawarntirlu.”

Luwarni palu Tipin pamarrjawurlu pirlawurra

54 Wali Tipintu manyanangu janginyjurrarni marnani jirrkirlparni purlkawarntiwu. Jirljirljarrinyala palu partalurni. Kulijarrinyala palu. Munta kaninykaniny palu parrparrjarrinya. Kulijarrinya palurla nganpayiwu Tipinku.

55 Nyanartijangka Tipinta manyanta ngunangani Pirlurr Ngarpukurajangka, yarnta kankarral nyanya yalkirirlurra. Ngarpujaa Jesus pinya nyanya nyantungumipa. Ngarpu pa nyanya karntalyjinyangu jiraly palypalymananyjangka. Jesus manyanta marnparni karrinyani Ngarpunga mayakarti. Nyanya pinya Tipintu.

56 Marni manyanangu Tipintu, “Yalkiri marna nyangana, kirlingirrijarrinya. Nyangana marna Jesus. Karrinyana manyanta Ngarpunga marnpa mayakarti. Nyakalu.”

57 Wali pinala palunyanu ruktarrpartarni kurraparlu. Ngajirta ngalu Tipinkura wangki pinakarri. Pawupawukarra palanta pujurni laparnkarrakanya, pinajarra ruk tarrpartanurla Tipinkarti.

58 Tarrpartanila palu nganpayi Tipin, kanyala palu mayarungurni luwarnupurru pamarrjawurlu pirlawurra. Luwarnani palu Tipin pamarrjawurlu. Kuwutwarnti palurlanyanu kurtamani nyantuwarntikura luwarnupurru, yinyala palurla nganpayi yini Juwul. Martarnani manyanangu kuwutwarnti. Nyantu pingkayi ngunangani nyanartikarra. Nyangani manya Juwullu luwarnani palu pamarrjawurlu Tipin.

59 Yangka palu luwarnani, wali nyanartikarrarnila wajawajarlarni purayimarnani parla Tipintu Jesusku. Marni parla, “Purlka Jesus. Pirlurr ngajukura man warntawu.”

60 Mirtijurrurnjurrurnwantinyala. Wali mayangu papajani Tipintu, “Ngarpu. Ngajirta nganyanangu yakurrmanyja, minyarti pajalu luwarnana pirlawurra. Ngajirta nganunya ngulikarra minyartiwarnti piyirnwarnti. Wajapungku manunyanangurla yakurryakurr.” Nyanartijangka marnujangka pa pirlajarrinya nganpayi Tipin.

8

Juwullu manyanangu jirlkarrinyani piyirnwarntiwu Jesuskurawarntiwu

1-3 Wali nganpayi yangkartirlu Juwullu pinapinakarrinyani luwarnupurru pirlawurra, yangka palu Tipin luwarni. Wirriya parla nguja luwarnujangkawu Juwul. Kanarlanywarnti Ngarpukurawarnti palurla lungani Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Nganpayi Juwul wirriya parla nguja, ngajirta parla lungkarla Tipinku pirlajarrinyujangkawu. Karrkin palu kanya kanarlanywarntirlu Ngarpukurawarntirlu nguwakarti turnmanupurru. Turnmanila palu.

Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarnti palunya punganijaa jayilla palunya takurrpungani. Juwullu manyanangu jirlkarrinyani piyirnwarntiwu Jesuskurawarntiwu. Pujukujirla manya Jesuskurawarnti. Ngurrawarlany ngurrawarlanyjangka manya ruwarramanani Jesuskurawarnti Juwullu. Nganpayiwarntijaa marninwarnti manya jayillakujirnani Juwullu.

Nyanartikarra Jesuskurawarnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungukarrarla. Mayaruwarntikarti palu yanani Jesuskurawarnti pajajinyangu. Kanarlanywarnti palu yani marnpa Jutiyakarti, kanarlanywarnti palu marri yani Jimariyakarti. Pajilwarntimipa palu lama kirrarnani Jurujulumja. Ngajirta palu pajilwarnti pulykarra yanantarla.

Pilip pa yani Jimariyakarti

4 Yangka palu jarlu pulykarra yani Jesuskurawarnti piyirnwarnti, jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu. Paja palu yani pulykarra Jurujulumngurni kujangkurrajarra.

5 Layi nganpayi yangkarti Pilip yani mayarukarti Jimariyakarti. Jularnanila manyanangu Jesus nyapartukarra Ngarpungu kankarningurni yiparni minyartikarti nguwakarti. Jularnani manyanangu Jimariyakarrajiwarntiwu piyirnwarntiwu nganpayirlu Pilipju.

6-8 Yarnta Pilipju Jesuskurarlu manyanangurla pirlawarnti jurrajurramanani piyirnwarntijangka muntangajangka. Jamurnku jarntakparnuwu muntangurni, mayajinyangula palu papajanani pirlawarnti. Nyanartijangka jarntakparnila palu palkakarti piyirnngurni. Kanarlanywarnti mapirri piyirnwarnti, yangka wurna palu nyikitkarra yanani, yarnta kanarlanywarnti nyirnilyawarnti, nyanartiwarnti manya wurnajartikujirnani Pilipju Jesuskurarlu wurnangajirtajartiwarntirni. Mayakujirnanila manya kujangkurrarni wulyuwurra nyikitkarrayanujangkawarnti.

Wali Pilipju manya wulyukujirnani piyirnwarnti. Nyanartiwarntirlu piyirnwarntirlu Jimariyakarrajiwarntirlu palu nukarnirlu pinangakujirnani wangki Pilipkurajangka yangka manyanangu jularnani Jesus Ngarpungu yiparni. Yarnta palu pinangakujirnani, tumaj palu Pilip nyangani wulyukujirnujangkajaa jurrajurramanujangka. Wirriyajarrinyala palu nyanartikarrajiwarnti piyirnwarnti Jimariyakarrajiwarnti.

Nganpayi Jayimin maparnjilinyparni

9 Wali layi nganpayi ngunangani mayarurla nyanayirla yini parla Jayimin. Nira ngunangani maparnjilinyparni. Karrpirlmarnani palurla. Nyangani palu Jimariyakarrajiwarntirlu Jayimin kanarlanyparni maparnjilinyparni karrpirlwurra. Nira manyanu Jayimintu yarringarnani maparnjilinyparni,

10 yangkala palurlanyanu pinangakujirnani pajangu
nyanartikarrajiwarntirlu piyirnwarntirlu nukarnirlurni
wapalkarrarlu purlkapurkarlu mapirrirni. Marnani
palurlanyanu, “Minyarti nganpayi, purlkajarti maya
Ngarpukurajarti. Ngarpujilinyparni pa minyarti.”
11 Minyartirlu nganpayirlu Jayimintu manya
jarlujangkarlurni karrpirlkujirnani manya maparnjawurlu.
Nyanartijangka palurlanyanu pinangakujirnani wangki
Jayiminkura.
12 Wali Pilip yangkarti manyanangurla wartangurni Ju-
rujulumngurni pirriyani. Jayimin nyanarti pa Jimariyakar-
raji. Jularnani manyanangu nyapartukarra parlipangu
ngunawu maja Ngarpu. Yarntarni manyanangu jularnani
wulyu wangki Jesus parlipangu pirriyani. Nyanartijangka
palanta pajangurni mapunikani marnintujaa nganpayirlu,
ngapangakujirnanila manya.
13 Nyanarti nganpayi mapirrirni Jayimin. Nyanarti
manyanu maparnjilinyjurni yarringarnani jarlu, nyan-
tungu mapirrirni manyanta mapunikani Jesusja, ngapan-
gakujirni palu nyantu mapirri.
Nyanartijangka marnparni wajilpungani Pilip. Mapirrila
pila kitpungani. Pilip nyangani Jayimintu kanarlanyparni,
karrpirlmarnila parla wulyukujirnanujangkajaa pirla jurra-
jurramanujangka.
14 Wali kanya palu wangki Jurujulumkarti. Jakulju-
larnanila palunyanangu Jurujulumkarrajiwarntiwu. Ma-
punikanila palu Jimariyakarrajiwarntirlu, wangkila palu
kurajpungani Ngarpukura Pilipkurajangka. Jurujulumkar-
rajiwarntirlu palu pinakarrinya pajilwarntirlu, wali yi-
parnila palpinya Pitajaa Jun nyanartirlurra Jimariyarlurra.
15-16 Wali jakarni pila Jurujulumngurni kitangarni pi-
lanyanangurla pirriyani Jesuskurawarntirla Jimariyakar-
rajiwarntirla. Wali jarlu palu mapunikani ngapangajar-
rinyala Jimariyakarrajiwarnti. Yininga Jesusja palunya
ngapangakujirnani. Jularnila palunya Jesuskurawarnti.
Nyanarti yarrmiparni. Ngajirta manyanangurla Pirlurr
Ngarpukurajangka takurryantarla nyanartikarra. Japir-
lyinya pilarla Ngarpuwu Pitangujaa Juntu yiparnupurru
Pirlurr Ngarpukurajangka nyanartiwarntikarti piyirnwarn-
tikarti, yangkala palu Jesus mapunikanani.
17 Wali purayimarnungurla pilanya jurluwarnti paly-
manani Jesus mapunikanujangkawarnti. Takurryanila
manyanangurla Pirlurr Ngarpukurajangka.
18 Nyanarti nganpayi Jayimin nguja, nyanya pinya Pita-
jaa Jun palymanujangka. Nginyjirrikanila manyanangurla

Pirlurr Ngarpukurajangka takurryanujangka. Wali yi-
jingkanyala pilangurla pamarr Jayimintu.
19 Marni pilangu, “Pamarr marnanypinya yungku. May-
ala pajanpila yungku. Puju marnanya ngajungu paly-
mananku kurraparlu jurlu piyirnwarnti kanarlanywarnti,
Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryanku.”
20 Pitangu manyanta jangkumani, “Nyuntungu mankurla
pinapinakarrilany kula pamarrjawurlurni warntarnuwu
Ngarpukurajangka mayajaa Pirlurr Ngarpukurajangka
yungku mantanya kanarlanywarnti piyirnwarnti.
Pujujarriwujal man. Nyuntujaa pamarr mapirrirni manpila
pujujarriwu.
21 Ngarpungu manta nyangany, ngajirta mankurla munta
kayan nguna Ngarpuwu. Kayan nganpangurla nguna
warrkamkarra Ngarpukurarlal.
22 Kurnakwanti jalarra, nyanarti yakurr tarrangka.
Ngarpunga ngarntimanyjanyanta yakurr wajapungupurru,
tumaj mankurlanyanu pamarrjawurlu payimkujirla
Ngarpukurajangka maya.”
23 Yarntarni parla Pitangu marni, “Marrupungurla man
makijarrinya muntawarlanyjarrinya. Putangu manta wa-
jukarrpilany.”
24 Marnila pilangu Jayimintu, “Ngajirta. Nyurrajar-
rarlu ngarntikangkajipilarla Ngarpunga pujukujirnungajir-
tapurru, yangka pajinpila jularni nyurrajarrarlu, wulyula
marna ngunawu.”
25 Wali nyanartijangka pilanyanangu yarntarni jularnani
Jesuskura wangkijaa nyapartukarra pinya Jesusju marla-
mani. Nyanartijangka pila jakarni tikirr Jurujulumkarti
Pitajaa Jun. Wurnangu pilanyanangu jularnkarrakan-
gani mayaruwarlany mayaruwarlany kaparnwarnti wulyu
wangki Jesuskura. Kujartikarra pilanyanangu jularnani
Jimariyakarrajiwarntiwu piyirnwarntiwu.

Pilipjaa nganpayi kapuman

26 Marni parla Pilipku yinjillu Ngarpukurajangkarlu,
“Yanku man jalarra kurlirra walmartakarti. Warntarrirla
man pirriyanku. Kirralku man nyanayirla.”
27-28 Wali jakarni Pilip. Yani pa, kitangarni pirriyani
warntarrirla nyanayirla. Wali yarr kutarni jurumani.
Nyanya jurtu kakarrangu tuyitarrapinya pakingu. Jamurn
marnpajarrinya, Pilipju nyanya nganpayi pakijarti. Nya-
narti nganpayi yiningajirtajarti. Ngurrpa parliparla yiniwu.
Ngajirta pa Juwuj, nyanarti pa kurlirrajangka marrijangka.
Tikiyanani kurlirrara ngurrakarti nyantukurakarti. Wali
kapuman pa purlka ngunangani mayarurla nyantukurarla.

Kirrarnani palu paja nyanayirla mayarurla. Yarnta marnin purlkajinyangu julalany palu maja kuwin. Yangkarti nganpayi purlka pamarrmayin. Pamarr parla martarnani kuwinku.

Wali jarlu pa yangkarti nganpayi kapuman yani kayirrara Jurujulumkarti ruwa mayarukarti Ngarpukurakarti jujupurrukarti. Ngarpu pa mapunikani, ngajirta pa Jesus pinakarrirla. Ngurrpa parla Jesusku. Ngarpuwumiparni parla pinarri ngunangani. Wali Jurujulumjangka pa wurna tikiyanani kurlirrara ngurrarakarti nyantukurakarti pakijarti. Wali kirrarnaninyirra kankarni, kurrumpa nyanyangurra Ngarpukura. Jarti nginyjirringinyjirrikanani yiningajirtajarti. Ngajirta palurla jularla, ngurrpa parla ngunangani.

29 Nyanartijangka parla marni Pilipku Pirlurru Ngarpukurajangkarlu, “Yantanyanta langkarnikarra nganpayi pakijarti. Yananku manyanta marnpa.”

30 Wali Pilip manyanta laparni langkarni. Pilipju pinakarrinyani kulkururlu wangki yangkarti kurrumpajangka, yangka jularnani nganpayirlu kapumantu, nginyjirrikanila wangki Pilipju jarlujangka yangka lani nganpayirlu Yajayarlu. Nyanartijangkarlu parla japirlyinya kapuman Pilipju, “Ngana wangki parlipangu julalany kurrumparla. Wayila. Nginyjirrikarralany ngan.”

31 Wali jangkumanila nganpayirlu pakijawurlu, “Ngajirta. Kayan ngarna nginyjirrikarra wangki minyarti. Puju nganangguwurti paji julawu, wali nyanarti, pinarrila marnarla ngunawu.” Nyanartijangka purlkangu parla marni Pilipku, “Wali parayanta.” Wali parayanila manyanta pakinga.

32 Yangkarti wangki nyangani nganpayirlu purlkangu jarlujangka yangka jarlu lani Yajayarlu. Kujartikarra pa nyangani.

Yangka palu kangany kukunja kangkul junganupurru, nyanartijilinyparni palu kanya.

Nyantu pa nguja kukunjajiliny kulkuru. Ngajirta pa kukunja papajanujuwal yangka palu kangany ralpungupurru, ngajirta pa nyantu papajarrarla nyanartijilinyparni. Kulkururlurni manyanu pikayinya.

33 Yarnta jingkirti palurla warralpungani. Kulikujirlala palu. Yarnta kurntayikujirla palu jingkirtijangkarlu warralpungujangkarlu. Murtangkurra palu ngulikanani pungupurru. Ngajirta pa nganangguwurti purntumantarla.

Nyanartijangka palu pinya, wali pirlajarrinyala. Ngajirta parlanyanu martarla juku nyantukurajinyangu.

Ngajirta palanta lurrnyakarla yapawarnti kanarlanywarntirlu piyirntu jirnajangkarlu.

34 Nyanartijangka japirlyinyala kapumantu, “Ngana minyarti kukunjajiliny manyanu julalany. Kunyungurla kanarlanyparta julalany. Julaji. Pinarriyungkaja wangki minyarti.”

35 Jangkumanila Pilipju, “Ngajirta. Minyarti pa nganpayi kukunjajiliny Jesus.” Nyanartijangka Jesuskura wangki parla jularni nukarnini. Wulyu wangki parla tikirrjularni.

36 Wali laparni pila, nyanyala pila ngapa. Marnila parla Pilipku nganpayirlu purlkangu, “Ngapajal minyarti. Minyayirlarni pajan ngapangakujiwu. Wayila. Ngananguwurti paji jarrmalku.”

38 Wali nganpayirlu kapumantu parla warrkammayinku nyantukurawu jularni jatparamarnupurru paki, jatparamanila paki nyanarti. Jupantinyurla pila ngapakarti yani. Wali Pilipju ngapangakujirni nganpayi nyanarti kapuman.

39-40 Nyanartijangkala pila ngapajangka parayani tikirr. Wali Pirlurru Ngarpukurajangkarlu pa yap kanya Pilip murtarni. Kanya pa kayirrara mayaruwarlanykarti. Ngajirta pa yarntarni nyakarla purlkangu kapumantu. Wali purlka nyantu pa turtangkanya wirriya ngapajangka. Wurnarnila yanani kurlirra nyantukurakarti ngurrakarti wirriyajinyangu.

Nyanartijangka Pilip pa nguja kayirrampal. Jularnani manyanangu wamarn Jesuskura wangki kayirrampal piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu. Kayirra mayarukarti Jijirriyakarti wamarn yanani, kitangarni lamajarrinya nyanayirla mayarurla Jijirriyarla.

Wali Pilipkura wangki minyartirni kutarni pujujarrinya. Kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

9

Juwul pa Ngarpungu kurnakkujirni

1-2 Wali Juwul yangkarti ngunangani Jurujulumja. Marnani manyanangu Jurujulumkarrajiwarntiwu, “Pungku marnanya nyanartiwarnti piyirnwarnti Jesuskurawarnti.” Ngulikanani manya nyanartiwarnti piyirnwarnti yangka palurla mapunikani Jesusku. Wali mayaruwarlanyja palu ngunangani yininga Majkajja piyirnwarntijaa marninwarnti Jesuskurarlal palu yanani. Juwul pa kayili yanku Majkajkarti. Muwupungku manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirnwarntiwu. Warntarnurla jayilla takurrkujirnupurru.

Wali purlkakartila pa yani Juwul puriskarti Jurujulumkarrajikarti. Mirlimirli manyanta warntarni yinijarti nyantujarti yini. Kangkula Majkajkarti kayili mirlimirli nyanarti. Kanarlanywarntila manya yungku majawarntiwarlany nyanartikarrajiwarnti Majkajkarrajiwarnti. Mayaruwu palurla maja nguniny Ngarpukurawu mayaruwu jujupurruwu. Mirlimirli nyanarti yinijarti nyantukurajarti yini manya yungku Juwullu. Nyaku palu nyanartiwarntirlu nganpayiwarntirlu majawarntirlu. Wali mapunikarrkula palu. “Mapun pa minyarti nganpayi mirlimirlijarti.” Mirlimirli nyanarti pa karrpirnajiliny. Yipawula ngurrakarti, tarrpartawula manya Jesuskurawarnti marninwarntijaa piyirnwarnti, kangkula manya jayilkarti Jurujulumkarti Juwullu.

3 Wali nyanartijangka Juwul pa yani Jurujulumngurni Majkajkarti mirlimirlijarti. Nyantujaa kanarlanywarnti piyirn jarntuwarnti palu yani. Warntarrirla kaparn parla pirriyani tili kankarnumarrangu yalkiringurni parralani marnparni mayarurla Majkajja.

4 Juwul pa wantinya nguwanga kaninyjinyangu. Wangkimiparni pa pinakarrinya Juwullu. Taj jularni pa. “Juwul. Nganajangka man kujartijarrilany. Munta pajan luyurrkujilany, tumaj manunya pungani piyirnwarnti ngajukurawarnti.”

5-6 Juwullu parla japirlyinya, “Ngana man nyuntu. Purlka ngan nyuntu.”

Wali jangkumani pa lintu, “Ngaju marna yangkarti yini Jesus. Yangkartiwarnti piyirnwarntikura yangkarti manya pungany, ngajula marna luyurrjarrilany. Wali turtangka. Yanta mayarukarti. Jurumantaji mayarurla nyanayirla. Warra marnangu julawu wangki nyapartujarriwu man.”

7 Wali kanarlanywarntirlu nganpayiwarntirlu Juwulkurawarntirlu palu pinakarrinya lin, wali warrpkarra nyanyala palurla jarti. Kulkuru palu karrinya. Walirni nganpayi nyanarti palu nyanya wantinyujangka.

8 Nyanartijangka nganpayi nyanarti Juwul turtapinya nguwajangka. Jarti parla nyanya ngurrawu. Mil jankajarrinya. Nyanartijangka ngarrpirtikanya palu mayarukarti Majkajkarti. Kanya palu nganpayikurakarti ngurrakarti Jutajkurakarti.

9 Kirrarnani nyanayirla ngurrawarntirla murrkurnta jankajartirni. Ngajirta pa ngapa nganyjarla. Jarti palurla yinyangurra ngapa. Yarnta miyijaa kuyi palurla jarti yungani. Ngajirtarni ngarnantarla. Ngurrawarnti murrkurn nguja jankajarti miyingajirtajartijaa kuyingajirtajarti.

10-12 Wali Juwullu parla purayipurayimarnani Jesusku. Wali nyanartikarra winkirrmanila Ngarpukura nganpayi Yananayaj parla pirriyani. Yanungurla palymani Yananayajju winkirru. Wali warrpunyanyala Juwullu. Ngajirta manyanjinyangu, yarr yangka winkirrjilinyjurni nyanya.

Wali yangkarti nganpayi Yananayaj ngunangani Majkajja Jesuskura nganpayi. Nyanartijangka marni parla Yananayajku Jesusju winkirrjilinyjurni ngurrakarti yanuwu Jutajkurakarti. Juwul nyanayirla pa kirrarnani jankajarti. Wali Jesusju winkirrjilinyju yini jularni Yananayaj. Marni parla Yananayajju, "Yu. Ngaju marna."

Marni parla Yananayajku Jesusju, "Yanku man mayarukarti Jutajkurakarti. Parlipungku man nganpayi yini parla Juwul nyanarti Taajijkarraji. Jalarra paji purayimarnana. Winkirra manta nyanya Juwullu. Pirriyani mannyanta palymanupurrujaa wulyukujirnupurru. Nyanarti Jutajkura mayaru Majkajja karrilany warntarrirla jirrkirlla, yini parla warntarriwu jirrkirl. Julalany palu warntarri nyanarti yini jirrkirl."

13-14 Jangkumani pa Yananayajju winkirrjilinyju Jesus, "Ngajirta. Pungka ngaja. Nganpayi pa nyanarti kulipari. Jularni pajilu nganpayi nyanarti pungujuwal. Nyuntukurawarnti manya Jurujulumja pungani. Wali nganampakartila yani minyartikarti ngurrakarti pungupurru. Tarrpartawu manpanya Jesuskurawarnti yangka yini marnalu julalany Jesus, jamalkangany marnalu. Nyanartiwarnti manpanya tarrpartawu. Purlkawarntirlu puriswarntirlu palurla yinya mirlimirli warntarnupurru marninjaa nganpayi Jesuskurawarnti. Mirlimirli nyanarti karrpirnajiliny pa martalany. Tarrpartawula manpanya Juwullu Majkajkarrajiwarnti nukarnini."

15-16 Yarntarni parla marni Jesusju Yananayajku, "Walirni man yanku. Ngajungu marna kurajpinya nyanarti nganpayi Juwul. Warrkammalku paji. Warra paja julawu Juwujwarntirla, yarnta paja takijulawu Juwujngajirtajartiwarntirla mapirrirni. Juwullu paja julawu purlkawarntirla majawarntirla. Pinayungku marna nyapartukarra paji warrkammalku kuliwurra. Kulijarriwula palurla Juwulku kanarlanywarntirlu ngajungurni takijularnujangkangurni," marni parla Jesusju Yananayajku.

17 Wali nyanartijangka pa mapunikani. Yani manyanta Yananayaj Juwulkarti. Palymani pa Yananayajju. Marni parla Juwulku jarntujilinyju, "Wayila Juwul. Yara ngan. Pirriyani marnangu. Yiparni paja Jesusju yangkartijangkarlu

warntarrijangkarlu. Yiparnila paja palymanupurru, warrpunyakula man yarnta. Pirlurr Ngarpukurajangka mangurla takurryanku."

18 Nyanartijangka wantinya millajangkajarra. Kanarlanywarntirlu palu nyanya, kula jarrjajarra palu nyanya. Nyanartijangkala mil wulyujarrinya, nyanyala ngurra Juwullu. Wali turtapinya Juwul, ngapakarti palu yani, ngapangakujirnila palu.

19 Wali tikirrjawurlula ngarni miyijaa kuyijaa ngapa, tanyjijarrinyala.

Juwul pa kirrarnani Majkajja

Nyanartijangka ngurrawarnti ngarrjarni manyanangurla kirrarnani Jesuskurawarntirla Majkajkarrajiwarntirla.

20 Wurnarni wamarnjularnani manyanangu jujupurruwarntirla Ngarpukurawarntirla. Ngajirta pa yarr kirrarnantarla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki. Jularnani manyanangu kujartikarra, "Jesus pa Ngarpukura walaku."

21 Nyanartijangka nginyjirrikanila palu. Purrpurrmarni palurla. Nyantuwarntirlula palurlanyanu marnani, "Minyartijal yangkarti Jesuskurawarnti manya jarlu pungani Jurujulumja. Yangka palunyanu Jesus jularnanijaa jamalkangani piyirntujaa marnintu, jarluliny manya pungani. Yangkartikarra pirriyani tarrpartarnupurru piyirnjaa marnin Jesuskurawarnti. Tarrpartarnurla manya kangkarla Jurujulumkarti purlkawarntikarti puriswarntikarti. Nyanayirla manya jayilla yutukarrarla. Wali nyapartujarrinyaparta." Kujartikarra palurlanyanu marnani.

22 Jakuljularnani manyanangu Juwullu mapuntu Majkajkarrajiwarntiwu, yangkala pajangujinyangu palunyanta pinakarrinyani Juwulla. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki nyantuwarntiwu Juwujwarntiwu. Nyantuwarntirlu palunyanta jangkujangkumanani Juwulla. Jatparamarnila palu, nyantungu manyanangu layirni jularnani Jesus pa Ngarpukura walaku. Liyilanani manya Majkajkarrajiwarnti. Marnani palurlanyanu, "Mayajawurlu pa julalany Juwullu mapunparni." Nyanartijangka palu wutajarrinya Majkajkarrajiwarnti.

23 Walimpa palunyanu wangki yungani Juwujwarntirlu, pungkarla palu Juwul. Yakurrmarnani palurla tumaj Jesuskura wangki jularnani.

24 Wali layiwarlanyju parla pinajularni Juwulku, "Pungku mantalu Juwujwarntirlu. Jurujurumanana mangulu kiyitwarntirla pukanyjajartijaa jininyarajarti. Puju man yanku minyartingurni tawunngurni tarrpyanku manyanangurla.

Pungkula mantalu pirlawurra.” Mapunparni palurla nira jurumanani kiyitwarntirla pukanyjajartijaa jininyarajarti pungupurru.

25 Wali Jesuskurawarntirlu palu marlamani nganpayi Juwul, wanyjarrawarntirlu palu waangani mapirrirni Juwul. Ngajirta pa Juwul tirrinyyantarla kiyittal, minya palurlanyanta jurujurumanani nyantuwurni pungupurru. Wali Jesuskurawarntirlu palu karlayilanani marlamanupurru. Kanya palu pukanyjajarti kankarral mayarurlurra. Parayani palu mayarurla jarrngangal kankarral. Nyanartijangka kankarni palu Juwul yutukani ngurtijilinyja yatunga purlkanga. Wali rupjawurlu palu kanimparral yirritikujirnani ngurtijilinyjaa Juwul mapirri. Ranyji palunyanangurla pukanyjajarti pungungamarra turtukujirni wurna yanupurru. Wali wurnarnila yani kurlirrara Jurujulumkarti.

Juwul pa yani Jurujulumkarti

26 Wali pirriyani manyanangurla. Nginyjirrikanila palu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wurnarni manyanangurla pirriyani Jesuskurawarntirla. Rayin nyangani palu, ngajirta palurla wirriya ngunarla. Marni palurlanyanu, “Ngajirta ngarlipa marurrpungka, nyanarti pa yangkarti pungujuwal. Ngajirta pa nyanarti Jesuskura.”

27 Wali nganpayirlu yangkartirlu Panapajju purpankanya Juwul Jesuskurawarntikarti pajilwarntikarti. Wali marnpa manyanangurla pirrikanya nyanarti nganpayi Juwul. Takitakijularni manyanangu Panapajju kujarti, “Minyarti nganpayi Juwul pa Jesusju kurnakkujirni. Warntarrirla manyanta pirriyani Jesus, wali nyanartijangka Jesus pa mapunikani. Purnkungula manyanangu Juwullu jularnani Majkajkarrajiwarntiwu Jesuskura wangki.”

28 Wali nyanarti wangki palurla mapunikani Panapajku Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu. Wali wirriyala palurla ngunangani. Kirrarnanila manyanangurla Juwul, mapirrijarrinyala. Wamarn yanani manyanangurla Juwul Jesuskurawarntirla Jurujulumja. Wangki manyanangu jularnani Jesuskura wangki purnkungu.

29 Yarnta manyanangurla Juwujwarntirla kanarlanywarntirla marrijangkawarntirla wangkikarra kirrarnani. Nganpayirlu Juwullu manyanangu Jesuskura wangki jularnani. Jangkujangkumananila palunyanta. Nyanartijangka palurla yakurrmarnani Juwulku wangkijangka. Pinapinakarrinyanila palu, “Nyapartukarra parlipa pungku.” Pikakujirnani palurlanyanu wangki Juwujwarntirlu marrijangkawarntirlu pungupurru Juwul.

30 Wali yangka palu Jesuskurawarntirlu pinakarrinyani wangki Juwujwarntikurajangka, wali wurnala palu warntarnkanya Juwul mayaruwarlanykarti ngapangal rirringki. Minyarti mayaru yini parla Jijirriya. Wali ngapakarrajirla ngurtingakujirni palu Juwul pungukarrarla. Yani pa Juwul kayili Taajijkarti nyantukurarlurra ngurrarakarti. Nyanartijangka tikiyanila palu Jurujulumkarrajiwarnti piyirnwarnti Jesuskurawarnti.

31 Wali nyanartijangka ngajirta manya nganangguwurti pungantarla Jesuskurawarnti. Pajajarrinyanila palu. Kanarlanywarntirlu palu Jesus mapunikanani. Jesuskurawarnti manya marlamanani Pirlurru Ngarpukurajangkarlu. Ngunanganila palu wirriya Jesuskurawarnti, yangkala palu jartamanani Ngarpu. Kajalkajalkujirnani palu Ngarpu. Wali Juwul pa kurnakkujirni Jesusju, ngurtpala palu ngunangani. Jesuskurawarnti palu ngurt ngunangani wamarnkujarra Jutiyakarrajiwarnti kanarlanywarnti Kalalikarrajiwarnti kanarlanywarnti Jimariyakarrajiwarnti.

Minyarti pa Juwulkura wangki, yangka pa Jesusju kurnakkujirni Juwul.

Pita yani mayarukarti Litakarti

32 Wali nganpayi yangkarti Pita Jurujulumngurni jakarni. Wamarn yanani mayaruwarlany mayaruwarlany. Pirriyanila manyanangurla Pita Jesuskurawarntirla mayarurla yininga Litanga.

33 Nyanayirla pa yukarnani mimijarti nganpayi wurnangajirtajarti. Yukarnumipa pa yukarnani kirrarnungajirtajartijaa wurnangajirtajarti. Yitilalwarnti 8 pa yukarnani.

34 Wali minyayirla nganpayirla manyanta marnpa pirriyani nganpayi Pita. Marni parla Pitangu, “Wulyukujiwujal manta Jesus Kurayijju jalarrarni. Turtangka. Rulumapkujirlanyanu pirlangkirr wurnapurru.” Wali partalurnila turtapinya wulyupalajirni.

35 Wali Litakarrajiwarntirlu piyirntu palu parlipinya nganpayi yangkarti jarlu yukarnani yukarnumipa, wurnala kitpungani. Nyanartijangkarlu walila palu kurnakwantinyajaa mapunikani palurla Jesusku, kaji palu nganpayi nyanarti nyanya, wulyula kitpungani mimi purlkajangkajinyangu. Litakarrajiwarntirlujaa pirntirrikarrajiwarntirlu mapirrirlu palu nyanya pirntirri pa Litangurni kayirrara. Nyangungurla palu kurnakwantinya Jesuskarti. Kirrarnanila manyanangurla Pita Litanga.

Pita pa yani Japakarti

36 Wali marnin layi kirrarnani mayaruwarlanyja yininga
Japanga. Nira manya marlamanani kanarlanywarnti.
Mintimmarnani manya palya, mintimmarnurla manya yun-
gani marlaljartiwarnti kujangkurrajarra. Jangarrajinyangu
marnin nyanarti, yini parla Tukaj. Jesuskurajarti minyarti
marnin.
37 Wali mimila wantinya purlka, pirlajarrinyala. Nyanar-
tijangka ngapajawurlula palu wajimmarni kanarlanywarn-
tirlu piyirnwarntirlu kankalajarra. Yurru manyanangu
Juwujwarntikura. Nira palu kujartijarrinyani pirlawarnti
palunya wajimmarnani. Wali nyanartijangkarlu palu warn-
tarnkanya, yutukani palu mayarurla kaninykaniny.
38 Wali kanarlanywarntirlu Jesuskurawarntirlu palu
pinakarrinya, yangkarti nganpayi Pita nyantu marnparni
kirrarnani mayaruwarlanyja yininga Litanga. Marni
palurlanyanu, “Purpankurlipa yangkarti nganpayi yini
parla Pita.” Yiparni palupinya kurriny nganpayijarra
mayarukarti Litakarti Pita purpanupurru.
Yanungurla pilanyanta pirriyani Pitanga. Marni pi-
larla, “Yiparni pajarranyalu Japakarrajirlu Jesuskurawarn-
tirlu nyuntupurru purpanupurru. Yanku manyanangurla
Japakarti partalurni.”
39 Wali wurnala turtangkarrakanya. Yanila palu Pitajaa
yangkartijarra nganpayijarra mapirri. Pirriyani palun-
yanangurla Japanga. Pinakanyala pila Pita mayarukarti
pirla wanyjarrarla palu yutukani. Jamurn yangka Pita pir-
riyani takurryani kaninykaniny. Wali langkarnikanila palu
kalkarrawarntirlu, ngumparna palunyanangu pirlajarrinya
jarlu. Lungukarrarlurni palunyanta yijingkarra martar-
nani turitiwarntijaa kuluwujwarnti. Kujartikarra palurla
marnani nganpayiwu Pitawu, “Minyartijal manpangu ngar-
takkanani nyanayirlurni pirlangu wanjingurnikarra.”
40 Wali nyanartijangka Pitangu manya puturu yiparni.
Yani manyanta kankalajarrakarti. Mirtijurrurn wantinya
manyanta partanta pirlanga. Japirlyinyala parlanyanta
Ngarpu. Nyanartijangka marnila parla pirlawu nyanartiwu
marninku, “Turtangka Tukaj.” Warrpunyanyaliny Pitarnila
nyanya, nyanartijangka kirrarnuwantinyala.
41 Wali Pitangula ngarrpirtimani kurrapangurni. Kar-
rinyukujirnila. Papajanila manyanangu Jesuskurawarn-
tiwu, “Mirnu yanarnilu.” Takurryanila palu kalkarrawarn-
tijaa kanarlanywarnti. Nyanyala palu marnin wanjila
karrinyani. Marni manyanangu Pitangu, “Kaj nyakalu
wanjijarrinyajal.”
42 Japakarrajiwarntirlu palu nyanya marnin nyanarti,
yarnta palurlanyanu marnani Pitangu pa wulyukujirni

nyanarti marnin. Nyanartijangka palu pajangu mapunikani nyangujangka Japakarrajiwarntirlu. Nyanya palu wanjijarrinya pirlajangka marnin nyanarti Tukaj.

43 Wali ngurrawarnti paja manyanta kirrarnani nganpayirla Jayiminta. Narrukurlangu pila kirrarnani Jayiminjarra. Pita pa yinijarrajarti kurrinyjarti Jayimin Pita. Jayiminwarlanyju Japakarrajirlu pa purlumankura jarrja ngartakkanani nira.

10

Pitajaa Kuniliyaj

1 Nganpayi layi pa ngunangani mayarurla Jijirriyarla, yini parla Kuniliyaj. Maja manyanangu ngujangurra piyirnwarntiwu pajawu kulipariwarntiwu Yitilikarrajiwarntiwu. Kuniliyaj mapirri pa Yitilikarraji, ngajirta Juwuj.

2 Wali pakulyani nyantukurangurni yurru, Ngarpula mapunikanani. Wulyumarnani parla Ngarpukurawu wangkiwu.

Ngarpukura pa ngujangurra nganpayi nyanarti. Ngarpu palu wajilpungani jampirlangurlujaa yapawarntirlu mapirrirni palu wajilpungani Ngarpu. Wulyu pa nyanarti nganpayi pamarr yungujuwal. Pamarrngajirtajarti manya yungani pamarr nyanartikarrajiwarnti Juwujwarnti. Juturni purayipurayimarnani parla Ngarpuwu.

3 Wali karuwarrajarti pa purayimarnani Kuniliyajju. Nyanyala yinjil, marnpa manyanta pirriyani. Ngarpukura yinjil minyarti, pirriyani manyanta wangkijarti. Yinila taj jularni yinjillu nganpayi Kuniliyaj.

4 Nganpayirlu pa warrpunyanya yinijangkala. Warrpunyangurla milpurrupurru purlkajarrinya, rayinjarrinyala pa. Marnila parla yinjilku, “Nganajangka pajin pirriyani.”

Jangkumanila yinjillu, “Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakarrinya manta Ngarpungu wangki purayimarnujangkajaa nyangani manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrngajirtajartiwarnti, nyanartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya.

5 Wali nyanartijangka parla yinjillu jinjinyinya. Marni parla, “Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykarti palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipungurla purpankangku yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti yini.

6 Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanyja. Purlumankura jarrja pa ngartakkarralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany.

Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.”

7 Nyanartijangka yinjil pa yapyani. Wali papajanila manyanangu Kuniliyajju murrkurnku warrkammayinjarrajaa layi kulipari. Nyanartirlu kuliparirlu pa Ngarpu mapunikanani.

8 Wali jularni manyanangu kujartikarra Kuniliyajju, “Yinjil paji pirriyani. Wangki paji pirrikanya. Kujartikarra paji marni, yipawu marnanya nyurrawarnti kurlila. Ruwangu manta purpanku nganpayi Jayimin Pita.

Wali nyanartikarra jakarni palu.

9 Kumantajarrinya manyanangurla kaparnparni. Jamurn palu marnpajarrinya, nyanartikarra Pita parayanungurla kankarni kirrarnani mayarurla. Nyanarti mayaru pa japal kirrarnupurru kankarnumarrangu. Kujartikarrala palurlanyanu ngartakpanani nyantuwarntirlu. Pita pa parayani kankarral mayarurla purayimarnupurru jininyarajarti.

10 Marranyanjarrinya pa Pita. Kanarlanyju warrarni kamparnani miyi.

11-12 Wali Pitangu nyanartirlu nyanyala yalkiri langkirryani. Nyanartijangka kalukujilinypala nyanya kuyiwarntijarti. Kalukujilinyja manya nyanya kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajiwarntijaa nguwakarrajiwarnti. Wali kanarlanywarntiwu kuyiwarntiwu palunyanangu jaminy ngunangani Juwujwarnti. Kanarlanywarnti kuyiwarnti palunya ngarnani. Nyantuwarntikura Juwujwarntikura yurru manyanangu kujartikarra. Jarluwarlany manyanangu jarrmarni Ngarpungu.

13 Wali marnila parla Pitawu Ngarpungu, “Turtangka Pita. Pungku mankurlanyanu kuyi ngarnupurru.”

14 Wali Pitangula manyanta jangkumani, “Ngajirta. Kayan ngarna nganyja. Yapajangkarni marna jaminy kujawurlurra nguniny. Kuyiwarntiwu yakurrwarntiwu marnanyanangu. Kanarlanywarnti kuyiwarntimipa marnanya ngalany wulyuwarntimipa. Kayan ngarna Juwujju nganyja kuyiwarnti yakurrwarnti yangka manpangu jarrmarni jarlu.”

15 Yarntarni parla marni Ngarpungu, “Yangka marna ngajungurni kurnakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra.”

16 Murrkurnmirri parla kirlingalparni marni Pitawu Ngarpungu, nyanartijangka pa kalukurla kuyiwarnti tikirrkanya kankarralparni.

17 Nyanartijangka Pita pa kirrarnani. Pinapinakarrinyani jutungu, “Nyapartukarra paja jinjinyinya Ngarpungu.”

Wali nganpayiwarnti Jijirriyakarrajiwarnti palu pirriyani tawunta yininga Japanga. Nyanayirla pa kirrarnani Pita. Pirriyani palu, yangkala palunya japirlyungani nyanartikarrajiwarnti kujartikarra, “Wanyjurla marnalu parlipungku Jayiminkura mayaru.” Wali jirrkirlikanila palunya. Jularni palunyanangu, yanila palu jirrkirlparni. Pirriyani palu, tuwanga palu karrinyani. Pita pa warrarni kirrarnani kankarnumarrangu ngurrpa.

18-20 Nyanartijangka marni parla Pirlurru Ngarpukurajangkarlu Pitawu, “Pinakarri. Muwupungana mangulu nganpayiwarntirlu murrkurntu. Turtangka. Jupantiwula man kaninyparral nganpayiwarntirlu murrkurntu mangulu jurumanana kaniny. Yantanyanangurla yarr murtarni. Ngajirta ngan jatparamanyja. Ngajungu marnanya yiparni nyuntukarti.”

Wali papajanani palu yangkartiwarntirlu murrkurntu tuwangarni palu karrinyani, “Wayila. Jayimin Pita. Mularti ngan nguniny.”

21 Nyanartijangka Pita pa kankarningurni turtuyani, parlipinyala manya. Marni manyanangu Pitangu, “Ngajujal marna Jayimin Pita. Nganapurru manta pirriyani.”

22 Jangkumani palu, “Yiparni manpanya Kuniliyajju wangkijarti. Nganpayi nyanarti Kuniliyaj manyanangu maja nguniny kulipariwarntiwu. Wulyu pa nyanarti Ngarpukura. Ngajirta pa Juwuj, yangkala palurla Juwujwarntirlu nukarnirlu wulyumalany Kuniliyajku. Wali kumantawarlanyja yinjil manyanta pirriyani Kuniliyajja wangkijarti. Kujartikarra parla marni, yiparnila manpanya purpanupurru nyuntu. Purpanku marnantalu nyuntu. Kangku marnantalu kayili nyantukurakarti mayarukarti Kuniliyajkurakarti. Pinakarrku manta wangki nyuntukura nyapartukarra manurla julawu.”

23 Wali Pitangu manya takurrpinya mayarurla kaninykaniny. Layi ngurra palu yukarni pukanyja.

Nyanartijangka kumantajarti palu jakarni Pitajaa Jijirriyakarrajiwarnti. Japajangkawarnti palunyanta mapirrirni yani Pitanga Jesuskurawarnti piyirnwarnti.

24 Yanani palu kayili. Kumantawarlanyja palu pirriyani Jijirriyarla.

Wali kajaluwarlany manya marurrpinya piyirnwarnti jarntuwarnti Kuniliyajju. Pinakarriwu palunyanta wangki Jayimin Pitanga nyapartukarra manyanangu julawu. Jarranyangani palurla Pitawu.

25 Nyanartijangka Pita pirriyani. Jamurn takurryantarla,
Kuniliyajjula parlipinya. Langkarnikanila Kuniliyajju Pita.
Yanungurla manyanta parntawantinya jinanga Pitanga ka-
jalkajalkujirnupurru ngurrpangurrparlu. Kularni Ngarpu-
jilinyparni nyangani Pita Kuniliyajju, yarr pa piyirn.
26 Nyanartijangka Pitangu parla marni, “Turtangka.
Karri. Yarr marna piyirn.” Wali karrinyukujirni pa Pitangu
Kuniliyaj.
27 Takurryanila pila kaninykaniny mayarurla wangki-
wangkikarra. Wali nyanyala manya pajajinyangu piyirn-
warnti Pitangu. Kaninykaniny palurla jurumanani Pitawu.

28 Marni manyanangu Pitangu, “Kayan ngarnanyirran-
gulurla yanta Juwujwarnti. Nyurrawarnti manta ka-
narlanyparni Juwujngajirtajartiwarnti. Jaminy manpan-
gulurla nguniny nganampawu Juwujwarntiwu. Ngaju
marna Juwuj. Kayan ngarnanyirrangulurla najanu yanta
mayarurla nyurrawarntikurarla. Nyurrawarnti man-
tarla pinarri minyartiwu jaminyku. Wali jalarrami-
parni marnanyirrangurla pirriyani yangka Ngarpungu
paji kalarakujirni piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu
nukarnini palu kayanparni jaminyngajirta. Kurnakkujirni
manya Ngarpungu jaminyngajirta ngunangupurru. Kayan
ngarnanya kanginypungka kanarlanywarnti Juwujngajirta-
jartiwarnti jarntu wapalkarra.
29 Walirni marnanyirrangurla pirriyani Juwujngajirtajar-
tiwarntirla. Ngajirta marnanyirrangurla yirrarnmanyjarla.
Murtarni marnanyirrangurla lapantinya.”

Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Japirlyungku
marnanya, nganajangkarlu pajanta ruwangu purpani min-
yartikarti mayaru.”

30 Wali Kuniliyajju parla marni Pitawu, “Kumantawar-
lanyja marna purayimarnani mayarurla ngajukurarla.
Karuwarrajarti marna purayimarnani jalarrajiliny. Wali
nganpayi pajarla marnpa karrinyani langkarni. Kuluwuj
nyantukura palypalymarnaninyirra.
31 Yini paja taj jularni. Wali nyanartijangka marnila paji
ruwangu purpanupurru nyuntu. Kujartikarra paji marni
yinjillu, ‘Ngarpungu mangu wirriyajarrinya. Pinakarrinya
manta Ngarpungu wangki purayimarnujangkajaa nyangani
manta Ngarpungu pamarr mantanya yungany pamarrnga-
jirtajartiwarnti, nyanartila mangu Ngarpu wirriyajarrinya.
32 Nganpayiwarnti yipanya kurlirra. Mayaruwarlanykarti
palu yanku yinikarti Japakarti. Nganpayi palu parlipun-
gurla purpankangku yini parla Jayimin Pita kurrinyjarti

yini. Wali nyanayirla manyanta najanu kirralany Jayimin Pita nganpayiwarlanyja. Purlumankura jarrja pa ngartakkarralany. Jawurlatarla marnpa pila rirringkirla kirralany. Narrukurlangu pila kirralany Jayiminjarra. Wali ruwangu palu purpanku nganpayi kurrinyjarti yini Jayimin Pita.'
33 Wali yangkala marnanya yiparni nyuntupurru purpanupurru, mapunparnila mantalu purpani. Ngajirta manyanangurla yirrarnmanyjarla, minyartila man partalurni pirriyani."

Yarntarni parla marni Kuniliyajju Pitawu, "Jalarra marnalu minyayirla jurumanana nyuntuwu pinakarrinyupurru. Ngarpu marnapangurla nguniny mapirri. Pinakarrkula marnantalu wangki yangka mangu Ngarpungu takijularni, nyapartukarra manpangu takijulawu nganampawu." Kujartikarra marni parla Kuniliyajju Pitawu.

Pitangu manyanangu marni Kuniliyajngurrawu

34-35 Nyanartijangka jularnani manyanangu wangki Pitangu purlka wangki. Marni manyanangu, "Ngarpungu parlipanya kayanparni nyangany piyirnwarnti nukarnini wangkiwarlany wangkiwarlanyjartiwurti marrijangkawurti wanyjurlawurti palu nguniny. Yangka nganangguwurti pa Ngarpu rayin nyanganyjaa wulyungal yanany, wali nyanarti, Ngarpu parla wirriyajarrilany. Jalarra paja pinarrikujirni Ngarpungu, jarlu ngajirta marna pinakarrinyantarlangurra."
36 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, "Ngarpungu manyanangu yiparni wangki Yijirayilkarrajiwarntiwu. Wangki minyarti wulyujinyangu nyapartukarra Jesus parlipangu pirriyani. Wirriyakujilany parlipanya Jesusju, wirriyala parlipangu nguniny Ngarpu. Purlka parlipangu nguniny wapalkarrawu Jesus Kurayij.
37 Pinarrijal mantarla wangkiwu minyartiwu, yangka manyanangu jakuljularnani Juntu Kalalipurtarra. Walila manya pulukkujirnani ngapanga. Kanarlanywarntiwu piyirnwarntiwu palunyanangu jularnani Jesuskura wangki. Jalyjularnani palunyanangu Jutiyakarrajiwarntiwu.
38 Pinarrijal mantarla Jesusku Najuritkarrajiwu, yangka Pirlurr Ngarpukurajangka manyanta takurryani. Ngarpungu manyanta yiparni. Nyanartijangka Jesus kitpungani wamarn. Wulyukujirnani manya, pirlangu manya tarrpartarnani, wali Jesusjula manyanangurla jurramanani. Yangka manyanta Ngarpu mapirri ngunangani, nyanartila manya wulyukujirnani."

39 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Nyangani
marnalu nira nyapartukarra Jesus pa ngunanganijaa wu-
lyukujirnani manya mayarurla Jurujulumja, yarnta wa-
marnkujarra Juwujwarntikurarla ngurranga. Mapunikani
marnalurla. Tarnikanila palu mananga pirlawurra.
40 Ngurrajarrarla kurrinyja kanarlanyja purangu
Ngarpungu pa parnkimani pirlajangka. Ngarpungu
manyanangurla kalarakujirni piyirnwarntirla.
41 Ngajirta palu nukarnirlu nyakarla, nganamparlumi-
parni marnalu nyanya. Jarlu manpangu kurajpinya
Ngarpungu, Jesus manpangu yipawu nyangupurru. Mapun-
parnila yiparni nyangupurru. Jesus manpangurla pirriyani
turtapungujangka. Wali kapila marnalu ngarni nganampar-
lujaa Jesusju mapirri marnalu ngarni.
42 Jesusju manpanya jinjinyinya wangki kangupurru
takijularnupurru. Piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu
marnalunyanangu julawu wangki wulyu. Yarnta mar-
nalunyanangu julawu nyapartukarra Ngarpungu pa Jesus
kajalkajalkujirni, nyakula parlipanya Jesusju, ngurrujar-
rakujiwula parlipanya. Kurajpungku parlipanya Jesusju
wanjiwarntijaa pirlajangkapurrupurru parlipanya nyaku.”
43 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Minyarti
wangki marna julawu jarlu nganpayirlu puraputtu par-
lipangu lani kurrumparla yakurryakurr wajapungupurru.
Puju nganangu wurti mapunikarralany Jesus, wali yakur-
ryakurr manyanta wajapungku Ngarpungu. Kayan ngarta
jutungu pinapinakarri Ngarpungu. Yangka parlipa Jesus
yini julalany, nyanartila parlipangurla wajapungany.”

Pirlurr Ngarpukurajangka manyanangurla takurryani Juwujngajirtajartiwarntirla

44 Wali nyanartikarra Pitangu manyanangu wangki ju-
larnani. Wali Pirlurr Ngarpukurajangka manyanan-
gurla wuwuyanani kanimpal nukarnilarni pinakarrinyu-
jangkawarntirla, yangka palu wangki pinakarrinya.
45-46 Wali nyanartikarra wangkiwarlanypala
palurlanyanu marnani wangki kanarlanyparni
Juwujngajirtajartiwarntirlu, ngajirta nyantuwarntikura
wangki, Ngarpungu manya yinya. Ngajirta
palurlanyanu nginyjirrikarrarla wangki nyantuwarntikura
Juwujngajirtajartiwarntirlu. Yarnta palu Ngarpu
kajalkajalkujirnani. Pinakarrinya palu yangkartiwarntirlu
Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu piyirnwarntirlu
Pitangu mapirrirni. Wali nginyjirrikananila palu
Juwujwarntirlu Japakarrajiwarntirlu nyapartukarra

Ngarpungu manya Pirlurr Ngarpukurajangka yinyangurra yiji, wangkijangkala palu nginyjirrikanani Juwujwarntirlu.

Wali karrpirlmarnila palu, tumaj palu Juwujngajirtajartiwarnti, kanarlanyparni palu nyanartiwarnti piyirn. Ngarpungu manya Pirlurr nyantukurajangka yinya Juwujngajirtajartiwarnti. Kula Juwujwarntimipa manya yungani Pirlurr Ngarpukurajangka. Kujartikarra palu pinapinakarrinyani nyantuwarntirlu.

Wali nyanartijangka Pitangu manyanangu marni Juwujwarntiwu,

47 "Wali minyartiwarnti manya yinya Pirlurr Ngarpukurajangka yangka jarlu parlipanya yinya ngalimpa nyanartijilinyparni." Wali jularnani manyanangu Pitangu Juwujwarntiwu, "Pulukkujiwu parlipanya ngapanga. Kayan nganyanangu nganangguwurti jarrmanyja."

48 Pitangu manya jinjinyinya ngapanga pulukkujirnupurru. Yini palu Jesus jularni, nyanartila palunya pulukkujirni ngapanga.

Nyanartijangka lamakujirni palu Pita Kuniliyajngurrarlu. Ngunangani manyanangurla ngurrawarnti murrkurn.

11

Pitangu manyanu jularni Jurujulumja

1-3 Wali Pitangu manya wanyjani Kuniliyajngurra, yani manyanangurla Jurujulumkarti. Wali pirriyani manyanangurla, langkarnikanila palu piyirnwarntirlu Juwujwarntirlu Jesuskurawarntirlu. Warntajpani palu. Wali kajalurni palu pinakarrinya warntawarnta. Kunyungurla palunyanangu karlpurrwarlanyju jularni minyarti wangki Pita manyanangurla kirrarnani mapirri Juwujngajirtajartiwarntirla, yarnta manyanangu jularni wangki Ngarpukura, nyanartila palu Juwujngajirtajartiwarntirlu mapunikani.

Wali warntajpani palu Pita, marnila palurla Pitawu Juwujwarntirlu, "Nyapartu mannyanangurla kirrarnani Juwujngajirtajartiwarntirla, miyi mannyanangurla ngarnani. Kayan ngarlipanyanangurla nguna Juwujngajirtajartiwarntirla, yurru parlipangu nguniny."

4 Wali Pitangu manyanu jularni nukarnini.

5-6 Marni manyanangu, "Kayanmirri marna purayipurayimarnani mayarurla Japanga. Nyanartijangkarlu Ngarpungula paji winkirrjilinyju kanimpalkujirnani kalukujilinyja kuyiwarnti nganapartu nganapartu yalkirikarrajiwarntijaa nguwakarrajiwarnti. Yutukani pajarla marnpa, nyanyala marnanya kuyiwarnti nyanartiwarnti kalukujilinyja.

7-8 Wali nyanartijangka paji marni Ngarpungu, ‘Turtangka Pita. Pungku mankurlanyanu kuyi ngarnupurru.’ Nyanya marnanya milluliny nyanartiwarnti kuyiwarnti, yakurrwarnti pajilurla jaminy. Wali yingurlmarnila marnanyanangu.
9 Yarntarni paji marni Ngarpungu, ‘Yangka marna ngajungurni kurnakkujilany jaminyjangkawarnti, wulyula palu ngunawu nukarnini. Ngajirta ngan nyuntungu wanyjarra.’
10 Wali murrkurnmirri paji pirrikanya kalukurla nyanarti kuyiwarnti, nyanartijangka tikirrkanyala kankarral.

11 “Wali nyanartikarra pajilurla pirriyani piyirnwarnti murrkurn Jijirriyakarrajiwarnti purpanupurru.
12 Pirlurru Ngarpukurajangkarlu paji jularni, ‘Wurna mannyanangurla yanku mapirri, ngajirta ngan jatparamanyja. Ngajirta ngan lamajarri.’ Wali yani marnanyanangurla nyantuwarntirla murrkurnwarlany murrkurnwarlany mapirrirni pajalurla wurnajarrinya Japakarrajiwarnti piyirnwarnti Jesuskurawarnti, yanila marnalu mayarukarti Kuniliyajkurakarti. Pirriyani marnalunyanangu.
13-14 Wali Kuniliyajju paji jularni wangkiwarnti yinjil manyanta pirriyani, wali kujartikarra parla marni yinjillu Kuniliyajku, ‘Piyirnwarnti manya yipawu purpanupurru, purpanku palu Jayimin Pita kurlirrajangka Japajangka. Julawu mangu Ngarpukura wangki pirlurr wanjipurru mapunjinyangu.’ Wali takijularni parla yinjillu Kuniliyajku ngajupurru purpanupurru.”

15-16 Yarntarni manyanangu marni Pitangu, “Jularni marnanyanangu wangki Ngarpukura Kuniliyajngurrawu pujuwurni, Pirlurr Ngarpukurajangkala manyanangurla wuwuyanungurla takurryani. Yangkarti jarlujiliny parlipangurla takurryani ngalimparla. Nyanartijangka marna pinapinakarrinyani Jesuskura wangki. Jarlu parlipangu jularni Jesusju ngalimpawu yangkarti Jun pulukkujirnujuwal. Ngapangakujirnani manya nganpayirlu Juntu piyirnwarnti, ngapapurula palu nguja piyirn, turtapinyala palu. Nyanartijilinyju parlipanya rukukarrku ngapajilinyju Pirlurru Ngarpukurajangkarlu.
17 Wali marna nginyjirrikanila Ngarpungu manya yinya Pirlurr nyantukurajangka kayanparni manyanangurla takurryani Juwujngajirtajartiwarntirla yangkarti parlipangurla takurryani Juwujwarntirla ngalimparla. Kayan ngarna lamakuji Ngarpu, ngaju marna yarr piyirn,” marni manyanangu Pitangu.

18 Wali yangkartiwarnti Juwujwarnti ngajirta palu yarnta warntajpanta. Wali manya kulkurukujirni Pitakurarlu

wangkingu. Wali wirriyajarrinyala palurla Ngarpuwu. Marni palu, “Wali pa. Juwujngajirtajartiwarntiwurti manya marlamani. Kurnakwantiwu palu. Kurnakwantinyurla palu mapunikarrku Ngarpu, wanjila palu ngunawu kujawurlurra.”

Wali Pitakura wangki minyartirni kutarni pujujarrinya, kanarlany wangkiwarlany parlipa nyaku.

Yantiyakkarti palu yani Jesuskurawarnti

19 Wali nganpayi yangkarti Tipin Jesuskura palu jarlurni luwarni pirlawurra. Wali nyanartikarrajangka Jesuskurawarnti palunya punganijaa jayilla palunya takurrpungani. Jesuskurawarnti palu pulykarrala yani Jurujulumngurni kujangkurrajarra pungukarrarla. Kanarlanywarnti palu yani marri. Mayaruwarntiwarlanykarti palu pulykarra yani yinikarti Yantiyakkartijaa Japurajkarti. Kanarlanywarnti palu yani Puniyijakarti. Wali jularnani palunyanangu Jesuskura wangki mayaruwarlanyja Juwujwarntiwumipa palunyanangu jularnani, ngajirta kanarlanywarntiwu.

20 Kalpurr palu yani nganpayiwarntiwarlany Jesuskurawarnti Japurajkarrajiwarnti Yantiyakkarti. Wali jularnanila palunyanangu Jesuskura wangki Yantiyakkarrajiwarntiwu Juwujwarntiwu, yarntarni palunyanangu jularnani Juwujngajirtajartiwarntiwu. Wali Japurajkarrajiwarntirlu palunyanangu jularnani Yantiyakkarrajiwarntiwu Juwujwarntiwujaa Juwujngajirtajartiwarntiwu.

21 Kurnakwantinyala palu Jesuskarti, mapunikananila palurla piyirnwarntirlu pajangu. Ngarpu manyanangurla mapirrirni ngujangurra Japurajkarrajiwarntirla. Marlamanani manya Ngarpungu, yangkala pajangujinyangu palu mapunikanani mayarurla nyanayirla Yantiyakja. Jesus purlka palu mapunikanani.

22 Wali Yantiyakngurni palu kanarlanywarnti jakarni Jurujulumkarti, jularnanila palunyanangu nyapartukarra palu mapunikanani Yantiyakkarrajiwarntirlu. Wali nyanartijangka yiparnila palu Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu layi nganpayi nyangupurrujaa pinakarrinyupurru, nyapartujarrinyani palu Yantiyakja piyirnwarnti Jesuskurawarnti. Yangkarti nganpayi yini parla Panapaj yangka Juwulku parla takitakijularnani. Yiparni palu Panapaj Jesuskurawarntirlu Jurujulumkarrajiwarntirlu.

23 Wali pirriyani manyanangu. Parlipinya manya, wirriyajinyangu palu ngunangani Juwujngajirtajartiwarntijaa Juwujwarnti. Ngarpu manyanangurla ngujangurra.

Nganpayi Panapaj pa nyangungurla wirriyajarrinya. Wali lirrkarnpinya manya Panpajju, “Wajilpunganku manta Jesus jirrkirlparni, ngajirta nganta tikiyanta. Janginy kayan manta ngunawu, ngajirta nganta janginy kurrinykurriny nguna.”

24 Minyarti nganpayi Panapaj pa Ngarpukurajinyangu Pirlurrjartijinyangu. Ngarpunga manyanta mapunjinyangurlu mapunikanani. Wulyujinyangu minyarti nganpayi. Pajangu palunyanta Jesusja mapunikanani iyirnwarntirlujaa marninwarntirlu yangka Panapajju manyanangu wangki jularnani.

25 Wali nyanartijangka jakarni Yantiyakngurni Taajijkarti. Pirriyani Taajijja. Wali wamarn muwupungani parla nganpayiwu Juwulku wanyjarrarla ngunangani.

26 Nyanartijangkarlu parlipinyala. Parlipungurla purpankanya Yantiyakkarti. Nyanayirla pila kirrarnani layi yitilal Yantiyakja. Pinarriyungani pilanya Jesuskurawarnti piyirnjaa marnin wangki Ngarpukurajangka. Paja pilanya pinayungani Jesuskurawarnti.

Wali nyanartikarra palunya Yantiyakkarrajiwarntirlu parlipungurla yinila palunya jularnani Kirijinwarnti palu nyanartiwarnti piyirnjaa marnin, yangka palu nira kurajpungani Jesus Kurayij. Ngajirta manya jarlu nganangguwurti jularla Kirijin Jesuskurawarnti.

Juwuljaa Panapaj palupinya yiparni pamarrjarti

27 Wali yarntarni palu jakarni Jurujulumngurni piyirnwarnti Jesuskurawarnti puraputwarnti. Nira palu yanani wangkijarti Ngarpukurajarti. Ngarpungu manya wangki yungani, nyanartila palunyanangu pinajularnani puraputtu. Pirriyani palu Yantiyakja puraputwarnti. Kirninyjala palu kirrarnani.

28 Wali layi nganpayi puraput yini parla Yakapaj. Turtapinya, karrinyungurnirlu manyanangu jularni. Ngarpukurarlu Pirlurru parla marni kaninykaniny turlpunga kujartikarra, “Layi yitilal parlipa ngunawu pulparr. Ngapa kayan ngarlipangu wanti mayaruwarntiwarlanyja mapirrirni, miyingajirtala parlipa ngunawu nukarnini.” Mapunparnila palu nguja miyingajirtajarti, yarnta ngapa ngajirta manyanangu wantirla miyi turtangupurru.

29 Nyanartijangka Yantiyakkarrajiwarnti Jesuskurawarnti palunyanangu yawiyijarrinya Jurujulumkarrajiwarntiwu, tumaj palu miyingajirtajarti. Wali marni palurlanyanu,

“Kala pamarr parlipanyanangu kirninykirninymanurla yipawu Jurujulumkarrajiwarntiwu Jesuskurawarntiwu, miyila palurlanyanu warntawu.” Wali kirninykirninymani palunyanangu. Pamarr ngarrjajartiwarntirlu palu yutukanani pamarr purlka, pamarr lamparnjartiwarntirlu palu lamparn yutukanani.

30 Ngarrjajarrinyala pamarr, kanyala pilanyanangu Panapajjujaa Juwullu. Kangungurla pilanya yinya Jurujulumkarrajiwarnti Jesuskurawarnti kajalkajalwarnti piyirnwarnti.

12

Jayilla palu yutukani Pita

1 Wali nganpayi layi manyanangu ngujangurra yini parla King Yarrit. Purlka manyanangu Juwujwarntiwu nukarniwu kapuman. Yakurrmarnani manyanangu Jesuskurawarntiwu piyirnwarntiwujaa marninwarntiwu. Yiparnila manya kulipariwarnti pungupurru. Kanarlanywarnti Jesuskurawarnti palunya pungani kulipariwarntirlu Yarritkurawarntirlu.

2 Wali layi palu pinya pirlawurra, yini parla Jayimji. Lani palu nayipjawurlu purlkajawurlu pirlawurra. Jayimji parla papaji Junku mapirrikarraji Jesuskura.

3-4 Wali yangka palu nyanya Juwujwarntirlu kanarlanywarntirlu Jayimji palu pirlawurra lani kulipariwarntirlu, wali nyangungurla palu ngarrurtajarrinya.

Wali Yarrittu manya nyanya ngarrurtajinyangu palu nguja. Nyanartijangka Pitangkurrala palunyanta yani limpawarnti. Jinjinyinya manya Yarrittu, “Yantalunyanta. Tarrpartawu manta Pita.” Wali tarrpartarnurla palu kanya, jayilla palu yutukani. Yarrittu manyanu pinapinakarrinyani, “Kumantawarlanyja marnanya warra japirlyungku Juwujwarnti Pitawu ngulikanupurru. Jalarra palu ngarnana miyijaa kuyi pinalkarrapurru Juwujwarntirlu. Kumantawarlanyja marnanya japirlyungku warpinykujirnujangka.”

Wali nyanartikarra Pita jayilla kirrarnani. Ngampurrikanani palu limpawarntirlu pajangu. Kalpurrwarlany palu ngampurrjiwarnti yanani paja manyankartijaa miyikarti. Wali manyanjangkawarntirlujaa miyijangkawarntirlu kurrinykurrinyju palu ngampurrikanani Pita. Nyanartijangka palu warrkamjangka yanani manyankartijaa miyikarti. Ngampurrjiwarntiwarlanyju kurrinykurrinyju palu martarnani Pita. Karla takurr kakarrara palu ngampurrikanani.

5 Wali Jesuskurawarntirlu palurla Pitawu purayipurayi-
marnani. Warryanungurla palurla purayimarnani Pitawu
jayillajangkawu nurrururlu.

Yinjillu Pita palkangakujirni jayillajangka

6 Wali nyanartijangka palu ngarnani Juwujwarntirlu kuyi
pinalkarrapurru. Pujukujirni palu. Yarrittu manyanu
pinapinakarrinya, “Wali kumanta marna kangku jayilla-
jangka Pita ngulikanupurru.” Nyanartijangka pukanyjajar-
rinya. Pita pa jayilla ngunangani kaninykaniny mayarurla.
Ngampurrjijarrarlu pilanyanu larrpuk karrpirni kurra-
parlu tanyjijawurlu Pitakurajawurlu. Nyantu pilangurla
kaparn kirrarnani. Kanarlany parlanyanta mayakarti,
kanarlany parlanyanta jampukarti. Kurrinywarlany pila
ngampurrjijarra kirrarnani tuwanga. Pita pa manyanjar-
rinya.

7 Nyanartijangka pirriyani yinjil Ngarpukurajangka. Par-
ralani manyanangurla tilingu. Nyanartijangka yingkilani
yinjillu Pita. Parnkijarrinyala Pita. Wangki yinya yinjillu,
“Partal turtangka.” Yulajwantinyala pila tanyjijarra kurra-
pajangkajarra.
8 Marnila parla yinjillu, “Mana wulyukujirlanyanu wur-
napurru. Jinapurru yutukarranyanu kuwut mapirrirni.
Wajilpungkaja.”

9 Wali wajilpinyala yinjil Pitangu winkirrjilinyjurni,
minyakujalu mapun yanani.
10 Kaninykaniny mayarurla pila tirrinytirrinyyanani,
kaninykaniny palu kirrarnani piyirnwarnti ngampurrji-
warnti tukujarra kurriny. Nyantujarra Pitajaa yinjil pi-
lanyanangurla linyjarni tirrinyyanani palkangkurra. Pir-
riyani pila. Jamurn pila marnpajarrinya kiyitkarti, mur-
tarnila ngurrujarrajarrinya kirlingirrijarrinyala. Purlka
nguja tirrinyyanupurru. Ngajirtarni piyirntu yulajpantarla.
Nyanarti kiyit pa purlkajinyangu tanyji lakjarti. Wali
tirrinyyani pila kiyittal palkangkurra. Warntarrirlal pila
yani. Nyanayirlarni parlanyanta wirlmarni yinjil, walila
layi Pita yananinyirra.

11 Wali ngungkupinya manyanu Pitangu. Pinapinakar-
rinyani Pitangu. “Kularni marna winkirrparni yanana,
minyakujala mapun. Mapunparni paji yiparni yinjil nyan-
tungu Ngarpungu palkangkurrakujirnupurru. Yarrittu paja
jayilla martarnani pungupurru. Kumanta pajalu pungkarla
Yarrittujaa Juwujwarntirlu, yangkala paja yinjillu palka-
ngkurrakujirni.” Kujarti pa Pitangu pinapinakarrinyani.

12 Wali nyanartijangka Pita yani mayarurlurra marninkurarlurra yini parla Mayiri. Mayiri parla ngamaji nganpayiwu yiniwu Jun Maakku. Yinijarra kurriny parla minyartiwu nganpayiwu Jun Maakku. Paja palu purayimarnani nyanayirla mayarurla piyirnwarnti Jesuskurawarnti. Purayimarnani palurla Pitawu jayillajangkawu.

13 Pita yani nyanartirlurra mayarurlurra. Wali palkangarnila jajarrwantinya tuwanga. Palkangurnila narnarpinyangurra Pitangu tuwa. Palkanga pa karrinyani Pita. Pinakarrinya layingu mangangu warrkammayintu narnarpungujangka.

Wali tuwangkurrala yani yulajpanupurru. Nyanarti pa manga yini Ruta.

14 Marni parla Pitangu palkangurni, “Yulajpantaji tuwa.” Pinakarrinyala lin Pitakura kaninykaninyngurni Rutangu. Pita nginyjirrikani, wirriyajarrinyala pa. Ngajirtarni pa Pita nyakarla, linmipa pinakarrinya. Wirriyarni manyanangurla tikirrlaparni. Ngajirta pa tuwa yulajpantarla takurryanupurru. Wali rukjartirni pa wanyjani tuwa nyanarti. Tikirrlaparnurla manyanangu jularni nganpayiwarntiwujaa marninwarntiwu purayimarnujangkawarntiwu. Marni manyanangu, “Pita pa karrinyana palkanga.”

15 Jangkumani palu, “Ngajirta. Pita pa jayilla nguniny. Wangarta man nyuntu.”

Yarntarni manyanangu marni mangangu, “Ngajirta. Nyanarti pa Pita karrinyana.”

Yarntarni palunyanta jangkumani, “Pita pa nguniny jayilla.” Panypinya palunyanta manganga. Marnila palurlanyanu, “Kunyungurla partarla wangarr karrinyana Pitawu.”

16 Wali jutungurni pa Pitangu palkangurni narnarpungani. Nyanartijangka tuwala palurla walimpa yulajpani. Wali nyanyala palu Pita karrinyujangka. Karrartajarrinyala palu.

17 Kulkurukujirnila manya Pitangu. Takitakijularni manyanangu nyapartukarra palkangkurrakujirni Ngarpungu. Marnila manyanangu, “Julalurla Jayimjiwu Jesusku parla ngaja, yarnta Jesuskurawarntiwu piyirnwarntiwu nukarniwu.” Wali wanyjanurlakanila manya mayaruwarlanykarti yani.

18 Wali kumantajarrinya, ngampurrjiwarnti palu rayinjarrinyani. Kumantajarti palurla karrartakarrartarlu jarti muwumuwupungani Pitawu rayintu. Ngampurrjiwarntimipa palu ngujangurra. Japirljapirlyungani palurlanyanu warntangurnirlu rayintu, “Wanyjurla nganpayi yangkarti Pita.”

19 Wali Yarrittu manya jinjinyinya ngampurrjiwarnti,
“Muwupungurla warntalu.” Jarti palurla muwupinya
ngajirtajinyangu. Ngajirta palu parlipungkarla. Yangkar-
tiwarnti ngampurrjiwarnti manya Yarrittu japirlyinya
yangka palu Pita ngampurrikanani, “Nyapartukarra manta
yalayimani. Ngajirta manta ngampurrmantarla marrkingu-
jinyangu.” Wali kulijarrinyala manyanangurla. Nya-
nartijangka jinjinyinya manya Yarrittu nyantukurawarnti
warrkammayinwarnti pungupurru. Nyanartiwarnti ngam-
purrjiwarnti palunya pinya pirlawurra.

Wali nyanartijangka Yarrit pa yani kayili mayaruwar-
lanykarti Jijirriyakarti. Nyanayirlarni pa kirrarnani.

Yarrit pa pirlajarrinya

20 Wali piyirnwarntiwu mayarujarrawarlanyjangkawu
manyanangu kuli ngunangani Yarrit kayilungujangkawarn-
tiwu Tayiyajangkawarntiwujaa Jayitanjangkawarntiwu.
Kulijawurlu manyanangurla miyi jamungkani. Wali
kayantajarrinya palu piyirnwarnti nyanartijarrajangka
ngurrajarrajangka. Marnila palurlanyanu, “Yanku
parlipanyanta Yarritkarti. Japirlyungku parlipa
nganangurni parlipangu kulijarrinya. Wulyuwulyurni
parliparla malku, miyila parlipanya yungku.”

Wali wurnajarrinya palu Jijirriyakarti. Pirriyani palu.
Marnila palurla layiwu warrkammayinku, “Kangku man-
panya Yarritkarti. Japirlyungku marnalurla.” Kanya manya
Yarritkarti. Japirlyinyala palurla, “Nganapurru manpanya
ngunyipinya miyingurni.” Wulyuwulyurni palurla marni
miyipurru.

Jangkumani manya Yarrittu, “Wali marnanyirrangu
malku kumantawarlanyja.”

21 Wali kumanta manyanangu pirriyani yangka
manyanangu jularni Yarrittu. Kuluwuj manyanu
wulyuwulyujinyangu yutukani Yarrittu, yutantinyala
kirrarnupurrurla nyantukurarla. Nyanyala palu
piyirnwarntirlu kuluwuj wulyujinyangu jurnanykarra
nyantu mapirri. Nyantungu manyanangu wangki marnani.

22 Nyanartijangka piyirntu pajangu palu kajalkajalkujir-
nani Yarrit. Papajanani palurlanyanu, “Minyarti nganpayi
pa Ngarpu. Ngajirta piyirn. Minyarti pa Ngarpujinyangu.”

23 Wali ngurrkuwarlany Yarrit kirrarnani. Ngajirta
manyanangurla jarrmanyjarla.

Wali Ngarpukurajangkarlu yinjillu mimikujirni nyanarti
nganpayi Yarrit. Wantinyala mimi yukarnani. Yinjillu
mimikujirni, ngajirta pa Ngarpu kajalkajalkujirnantarla.
Nyantungu manyanu kajalkajalkujirni. Walila yinjillu

mimikujirni. Kiwilkiwiljilinyju palu ngarni jilpirti, pirlawurra palu ngarni. Wali Yarrit pa pirlajarrinya.

24 Wali Jesuskurawarntirlu palunyanangu jularnani wangki Jesuskura. Pajala palu kurnakwantinya, mapunikanila palurla Jesusku mayarujangkawarntirlu.

25 Nyanartijangka yangka pilanya yungurlakani pamarrwarnti Jurujulumkarrajiwarnti, Yantiyakkarrajiwarntirlu palunyanangu yiparnijangka jarlu. Wali tikirrpala pila jakarni Juwuljaa Panapaj. Layiwarlany pila nganpayiwarlany kanya yangkarti Jun Maak. Kayili palu yani Yantiyakkarti. Pirriyani palu Yantiyakja. Wali nyanayirlarni palu kirrarnani.

Wangkiwarnti kutawarnti

11

Miyijaa wuru palu ngarni pinalkarrapurru

23 Ngarni palu miyi Jesusjujaa piyirnwarntirlu mapirrikarrajiwarntirlu. Nyanartikarrarni Jutajju Jesus pirtinyikarrku.

Wali yangka palu miyi ngarnani, Jesusjula purlkangu miyi warntarni.

24 Jamalkanyala parla miyiwu Ngarpu, nyanartijangka junganila. Marnila manyanangu piyirnwarntiwu, “Minyarti miyi pa karrkin ngajukura. Nyurrawarntiwu manyirrangu nguniny yungujangka. Kujartikarra manta jungananku pinalkarrapurru. Ngajula pajanta pinapinakarrinyanku.” Wali miyila palu ngarni Jesusngurrarlu.

25 Nyanartijangkarlu narangalparni Jesusju warntarni pakirti wurujarti. Marnila manyanangu, “Minyarti wuru pa jurrmartajangka jalarrajangka. Junpungany pa nungujawurlu ngajukurajawurlu. Yangka manta kujarti ngarnanku pinalkarrawurra, ngajula pajanta pinapinakarrinyanku.”

26 Yangka manta ngarnanku minyarti miyijaa minyarti wuru, wali nyanarti, nyakula manyalu nyurrawarnti kanarlanywarntirlu takiwurra. Nyangungurla palurla pinarri ngunawu Jesusku pirlajarrinyujangkawu kitangarni Jesus walimpa tikiyanku.

15

Ngarpungu parlipanya wanjikujiwu

20 Jesus Kurayij parlipangu pirlajarrinya, yutukani palu najinga, turtapinyala. Wanjikujirni pa Ngarpungu mapunparni. Nukarniwu parlipangu jarrkanya Jesusju. Yukalku parlipa narangalparni Jesuskurarlal. Walimpa parlipanya Ngarpungu wanjikujiwu. Yangka palu kajalkajal pirlajarrinya Ngarpukurawarnti piyirnjaa marninjaa yapa, nyanartiwarnti palu manyanjilinyparni yukalany kajalunypawarnti.

21 Wali jarluwarlany pa kajalkajal pirlajarrinya nganpayi layi yini parla Ratam. Nyanartijangka layiwarlany nganpayiwarlany pa kajalkajal wanjikujirni Ngarpungu, yini parla Jesus Kurayij.

22 Kujartikarra parlipa nukarnini Ratamjiliny pirlajar-
riwu. Yarntarni Jesus Kurayijjiliny parlipanya Ngarpuku-
rawarnti wanjikujiwu Ngarpungu, yangka parlipa Jesus
mapunikarralany.
23 Wali nyanturni pa kajalurni wanjijarrinya. Kayan
ngalu kanarlanywarnti kajalurni wanjijarri, tumaj Jesus pa
kajalkajal. Jarlu pa nyantuliny Ngarpungu wanjikujirni,
yarntarni parlipangu jarrkanya ngalimpawu jirnanyun-
guwu. Walimpa pa tikiyanku purlka nyantu Jesus, tikiyanu-
jangkarlula manya wanjikujiwu Jesuskurawarnti, yangka
palu mapunikarralany.

1 Timothy

Minyarti wangki mirlimirlijangka Puwulkura, Timiti pa lirrkarnpungani

1-2 Minyarti wangki marnangu yiparnana ngajungu yiningu Puwullu nganpayiwu Timitiwu. Nyuntuwu marnangu jarlu jularni Jesus mapunikanupurru. Wali mapunikanila manurla, yangkala marnanta nyangany walakujilinyparni.

Wali ngaju marna yangkarti yangka marna jakulkangany piyirnwarntiwu Ngarpukura wangki. Ngarpungujaa Jesus Kurayijju pajapila wangki yinya jarlu, yangka parlipanya warntarni yakurryakurrjangka Ngarpungu. Nyanarti Jesusju parlipanya wanji yungku nirnparni, yangkala parliparla mapunikarralany.

Wali mangupilarla ngunawu nyuntunga Timitirla Ngarpujaa Jesus Kurayij. Ngampurrikananku mantapila. Marlamananku mantapila nirangu. Munta mantapila kirtilykujiwu Ngarpungujaa Kurayijju purlkangu.

Kanarlanywarntirlu palu malany mapunngajirta

3 Wali marnangu malany nyuntuwu Timitiwu. Lama kirranyja nyanayirla ngurranga yininga Yapisisja. Yangka marna jarlu tirrinyyanani mayaruwarlanykarti karla Majitaniyakarti, wali lirrangu marnanta lirrkarn yinya nyuntu lama kirrarnupurru Yapisisja. Yarntarni marnangu yipalany wangki kurrumparla lama kirrarnupurru.

Wali kanarlanywarntirlu piyirnwarntirlu Yapisiskarrajiwarntirlu palunyanangu julalany wangki Ngarpukura, yangkala palu malany mapunngajirta. Ngajirta palunyanangu jirrkirl manyja wangki Ngarpukura. Nyanartijangkarlu manunyanangu jarrmalku. Kulkurukujiwu manunya wampalmarnujangka. Lirrkarnpungana marnanta kujarti jarrmarnupurru.

4 Jarrmalku manunyanangu nyanartiwarntiwu piyirnwarntiwu, ngajirta ngalunyanu kajikajiyungka kurrumpajangka. Yarntarni ngajirta ngalunya kurajpungka pirlawarnti jarlujangkawarnti kilakiwarnti wanjiwarntirlu Juwujwarntirlu. Minyartijiliny pa yarr wangki. Yarr palu kirralany nira wangkijarti wapaljarti. Puju palu nira malany yarr wangkimipa, wali kayan ngalu warrkammanyja nyanartiwarntirlu piyirnwarntirlu Ngarpukura.

Puju palu Ngarpu mapunikarra, warrkampala palu warrkammanyja Ngarpukura. Wali puju parlipa Ngarpu mapunikarra ngalimparluwurti, wali nyanarti, warrkam parliparla warrkammanyja Ngarpukura.

5 Puju manunyanangu jarrmalku, wali tapungmankula palunyanu puju manunyanangu takitakijulawu. Tapungmanku palunyanu piyirnwarntirlu, tumaj manya Ngarpungu lukurrpinya kaninykaniny. Yarntarni yakurryakurrku palurla yakurrmalku. Yarntarni palurla Ngarpuwu mapunikarrku mapunparni.

6 Kanarlanywarntirlu palunyanu ngajirta tapungmanta. Nganga palu yanany wangkiwangkikarra, tumaj palu nira pinapinakarrilany wangki wapal. Nganga palu yanany.

7 Wali yangkartiwarntirlu palurla wulyumalany wangki jularnupurru takiwurra. Pinayungany palunya wangki Ngarpukura yangka Ngarpungu parla jarlu yinya Mujij, yangkala palunya pinayungany ngurrpangu. Kula palu pinarrirlurni malany pinangurrujilinyparni, minyakujala palunya ngurrpangu pinayungany.

Piyirnwarnti yakurrjuwalwarnti

8-10 Wali wangkiwarlany marnangu takijulawu. Jarluwarlany parla Ngarpungu Mujij yinya wangki yini luwu jirrkirlikanupurru piyirnwarnti, tumaj palu yakurryakurrjuwal piyirnwarnti. Kanarlanykanarlany yakurrwarnti palu yanany wapalkarra luwungajirta Mujijkurangajirta. Mapunikarralany palunyanu nyantuwarntirlu ngangamartarlu wapalkarra yanujuwallu. Kanarlanykanarlany palu nguniny munta parntaparnta, Ngarpungajirtarlal palu yanany yakurral. Kanarlanykanarlanyju palurla Ngarpuwu jirnapungany. Kayan ngalu pinakarri Ngarpu.

Kanarlanykanarlany palu ngamaji pungujuwaljaa ngarpu pungujuwal. Pungany palurlanyanu ngamajijaa ngarpuwurti pirlawurra. Kanarlanykanarlany palu yarr wapalkarra pungujuwal pirlawurra. Piyirnwarnti kanarlanywarnti palu yakurr nguniny. Kanarlanywarntirlu palunya kartuwarlany warntarnkarrakangany kanarlanykura piyirnkura. Ngurrangurra yungany palunyanu. Yarntarni marnintu palunya warntarnkarrakangany piyirnwarlany. Kartu parla wartangurni kirralany. Yarntarni piyirnjarrarlu pilanyanu kartukujilany nganpayijarrarlu.

Kanarlanykanarlany palu ngurru kangany ngurrijirlu piyirnwurti, marninwurti yapawurti. Tarrpartalany palurlanyanu jingnyangupurru. Ngajirta palu yartajpanta. Kanarlanykanarlany palu yirrijiwarnti. Yarntarni palu

kanarlanykanarlanyju piyirntu kayanparni ngirtilykarra julalany. Wapaljirlu nganpayirlu kujikarralany nyanarti nganpayi wulyu mapunji. Kula mapun, minyakujala wapal. Kanarlanykanarlany palu yanany yakurrwarlanyjarti Ngarpungajirtajarti.

Minyartila manyanangu Mujijkura wangki nukarniwu piyirnwarntiwu. Puju palu yirrikarrkula wangki Mujijkurajangka, wali nyanarti, nginyjirrikarrku palunyanu yakurryakurr nyantuwarntikura. Wali wulyu wangki pa minyarti Mujijkurajangka, yangkala palu kanarlanywarntirlu ngajirta mapunikarra. Yakurral palu yanany narangal. Kanarlanywarntirlu palu mapunikarralany wangki Mujijkurajangka, wulyungal palu yanany. Yarnta kanarlanywarntirlu palu lup pinakarrilany, ngangayananypala palu. Yakurr palu nguniny puturu pinakarrinyujangka.

11 Wali julalany marnangu wangki yangka parlipa jarlujangka martalany Ngarpukura. Ngajirta marna manyja ngajukurajangka milyilyijangka. Ngarpungu paja jarlu yinya wangki minyarti nyantungu wulyujinyangurlu wirriyajuwallu.

Jesus pa marlamanujuwal ngarrurtakujirnujuwal

12 Wali, wirriya marna nguniny ngarrurta, tumaj paja wirriyakujirni Jesusju ngalimpakurarlu purlkangu Kurayijju paja ngarrurtakujirni. Warrkam nyantukura paja yinya Jesusju, marlamananywurti paja warrkampurru. Nyanartijangka marlamanujangka marna Jesus jamalkangany. Jarlu paja nyanya Jesusju. Pinapinakarrinya parlanyanu kujarti, “Nganpayirlu minyartirlu Puwullu paji wulyu warrkammalku mapun, walirni pa yakurr nguniny. Kurajpungkula marna warrkampurru.” Wali kurajpinyajal paja nyantukurapurru warrkampurru. Kurajpungujangka marna ngarrurtajarrinya. Wali marna yakurr nguja, yangkala paja warrkam yinya nyantungurni.

13 Ngajirta marna jarlu mapunikanantarla Jesus. Nyanarti Jesus marna jarlu jingkirrkangani ngurrpangu. Walirni paji luyurrmarni Jesusju. Yarntarni marnanya pinya piyirnwarnti Jesuskurawarnti mapunikanujangkawarnti. Warrarni marna ngunangani kuliparirni, tumaj marnarla ngurrpa nguja Jesusku. Panypinya marnanyanta Jesusja, yangkala marnanya Jesuskurawarnti pinya ngurrpangu. Yarrwurti paja pungkarla Ngarpungu. Ngajirta. Yararni paji ngujangurra. Luyurrmarnani paji nyantungu Ngarpungu.

14 Yawiyijarrinya paji, yangkala paja mapunjinyangu palymani munta kaninykaniny purlkangu ngalimpakurarlu. Kaninykaniny pirlurr paja kurnakkujirni mapunkujirni. Tapungmani paja, Jesus Kurayijjula pajarla yutukani tapungmanupurru piyirnwarntipurru.

15 Minyarti mapun. Tarrpartawu parlipa pinangu, mapunikarrkula parlipa wapalkarrarlu nyapartukarra Jesus Kurayij pirriyani kankarnumarrangujangka minyayirla nguwanga tikirrkujirnupurru piyirn yakurrjangka. Wali ngaju marna yakurrjinyangu nguja, yini Puwul. Nyanartiwarntijiliny marna nguja yakurr,

16 yangkala paji Ngarpungu luyurrmarnani ngajuwu yakurrku, marlamanila paja. Ngajirta paja pungkarla yakurrjangka. Warrarni paji jurumanani rawa yakurrjinyanguwu, yangkala pajalu nyaku kanarlanywarntirlu takiwurra. Pinarri palurla Ngarpuwu jurumanujuwalku ngunawu. Wali mapunikarrkula palurla Jesusku nyangujangkarlu, wanjila manya yungku kujawurlurra.

17 Mapunparni marnangu malany. Yangkarti Ngarpu pa kayan nyantu. Maja parlipangu nguniny ngalimpawu nukarniwu. Jarluwarlanyjangka parlipangu maja nguninyparni kujawulurra ngunawu. Ngajirta pa pujujarri Ngarpu, kujawulurra pa wanji nguniny. Kayan ngarlipa piyirnwarntirlu nyaka nguwakarrajirlu. Jarti parliparla nyangany millu. Ngurt parlipanyanta nguniny yangka parlipangu kajalkajal nguniny nyantu kujawurlurra nirnparni. Yangkajal parlipangu kajalkajal nguniny. Mapunparni nyanarti wangki.

18 Yarntarni marnangu malany Timitiwu ngajukurawu walakujilinyku. Nyuntungala mangulurla jakulkanya piyirnwarntirlu Ngarpukura wangki jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Wali wangki minyarti tarrpartarnanku man. Pinapinakarriwu man Ngarpukura wangki jakulkangujangka.

Lirrkarnpungana marnanta Timiti. Puju nganawurti mangurla wuwuyanku, wali nganyja manta yangkarti wangki. Warnta nyanarti milyilyirlajangka wangki Ngarpukura yangka mantalu yinya jarntuwarntirlu nyuntukurawarntirlu. Mapunikananku man Timiti Ngarpu mapunwurra. Yakurrmalku manurla yakurryakurrku.

19 Wali kanarlanywarntirlu piyirnwarntiwarlanyju palurla ngajirta yakurrmanyja yakurryakurrku. Wirriyajarrilany palurla yakurrku. Ngajirta palu pinapinamanta wulyuwulyu. Jesusku palurla

mapunikarralany, yangkala palu rukarnurla tikiyanany. Ngurtijilinyparni palu junglapalany nirnparni.

20 Nganpayijarra kurriny pila junglaparni. Ngangayani pila nganpayijarra yinijarra Raminiyasjarra Yaliksanta. Nyantujarra marnapinya ngajungu Puwullu pirtinyikani pirlakarti purlkakarti. Pirla purlka marnarla yinya nganpayijarra yangkartijarra. Kayan ngartapila yarnta jingkirrkangka Ngarpu.

2

Nyapartukarra palu ngunawu jujunga Ngarpukurarla miyitingja

1 Wali wangkiwarlany marnangu julalany wangki marrki martarnupurru. Yangka manta yanany jujukarti Ngarpukurakarti, jamalkangku manta Ngarpu yungujuwal. Yarntarni malku mantarla ngarntimankula manta. Japirlyungku manta Ngarpu piyirnwarntiwu nukarniwu.

2 Japirlyungku manta purlkawarntiwu kapumanwarntiwu, yarntarni majawarntiwu nukarniwu manta Ngarpu japirlyungku. Nyanartijangkarlu parlipanyalu yirrikijawurlu martawu, ngurtpalkula parlipa. Mapunjinyangu parlipa karriwu layirni, jirrkirljinyangu parlipa ngunawujaa yanku.

3 Puju parlipa japirlyungku Ngarpu piyirnwarntiwu, wulyu pa nyanarti mapun. Wirriyajarriwula parlipangu Ngarpu ngalimpakura wanji yungujuwal.

4 Ngarpu pa nyantu wirriya nguniny wanji yungupurru. Wali wanji manya nukarnini kurnakkujiwu Ngarpungu nyantungu. Mapunparni manya kurnakkujiwu nukarnini, pinayungkuwurti manya pinarriwurra nukarnini, yangkala kanarlanywarntirlu palurla pinakarrilany. Kanarlanywarntirlu palurla ngajirta pinakarri Ngarpuwu.

5 Ngarpu pa nguniny kayan, nyantumipa layi. Wali jarlu parlipanya yakurru ngangakanya Ngarpungurni, nyanartila parlipanyanta marrijarrinya Ngarpungurni. Kayan ngarlipa tikiyanta piyirnmipa. Jesusju parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti nyantumiparlu. Pirriyani parlipangu Ngarpungurni Jesus Kurayij nganpayi tikirrkujirnupurru. Layingumipa parlipanya tikirrkujilany Ngarpukarti Jesusjumipa. Ngajirta nganangurwurti tikirrkuji, marlaljinyangu. Layimipa parlipangu pirriyani Jesusmipa.

6 Yangka parla katungkajarrinya Jesuspurru pirriyanupurru, wali yijingkanyala manyanangurlanyanu Jesusju nukarniwu piyirnwarntiwu marninwarntiwu yapawarntiwu. Ngarpungu manya wanji yungku, yangkala

Jesus pirriyani, yijingkanyala manyanangurlanyanu takijularnupurru.
7 Wali Jesusju manyanangurlanyanu yijingkanya, nyanartila paja ngaju yinya wangki jakuljularnupurru Jesusju. Jakuljulalany marnanyanangu piyirnwarntiwu kanarlanywarntiwu. Ngajirta Juwujwarntiwu, piyirnwarntiwarlanyku marnanyanangu jakuljulalanyjaa pinarriyungany marnanya. Pinarriyungany marnanya Jesus mapunikanupurru, yarnta marnanya pinarriyungany nyapartukarra Ngarpuwu palurla pinarrijarriwu. Mapun marnanyanu julalany, ngajirta yirri, mapunparni marnanyanu julalany jirrkirl.
8 Yarntarni wangkiwarlany jujupurru. Lirrkarn marnanya yungany nganpayiwarnti Ngarpukurawarnti. Ngarpuwu palurla manyja nirangu. Yarnta palurla munta kayan nguna Ngarpuwu. Japirlyungku palurla Ngarpu kulimulurlu. Ngajirta ngalu kuli pinapinakarri ranyjingu muntanga kaninykaniny. Mapunjinyangu palu japirlyungku Ngarpu.

Marninwarnti
9-10 Wali yarntarni marnanyanangu marninwarntiwu malany lirrkarn. Marninwarnti palu ngunawu wulyu. Nira palunya kanarlanywarnti marlamananku. Kujarti palu yanku marninwarnti Ngarpukurawarnti Kutkurawarnti. Karrkinta palu mana kangku turiti wulyu mapuntu, walirni palu ngajirta nira pinapinakarri turitijaa nganapartu nganapartu ngurrkuwurra. Ngarpuliny palu pinakarriwu. Ngajirta ngalu turitimipa warntarnanta pamarrjawurlu purlkapurlkajawurlu. Ngajirta ngalu pujukujirnanta manawarntirlamipa. Ngajirta ngalu marninwarnti manajarti wulyujarti ngurrkujarrinyanta. Wulyu palu yanku marlamanujuwal.
11-13 Yarntarni palu marninwarntirlu kulkururlu pinakarriwu Ngarpukura wangki karrkarnurla. Jarrmalany marnanyanangu marninwarntiwu ngajungu Puwullu, ngajirta ngantanya nganpayi pinayungka wangki. Kirranyjalu kulkuru marninwarnti. Pinakarrilu Ngarpukura wangki. Wali ngajirta ngalunyanu murta kajalkajalkuji marnintu, yangka pa nganpayimipa kajalkajal nguniny, tumaj jarluwarlany nganpayiliny pa Ngarpungu ngartakpani yini Ratam. Nyanartijangkala pa marnin ngartakpani yini Yip jirna.
14 Marnin yangkarti parla pirlangu purlkangu kajiyinya, mapunparnila yakurra wantinya, yini parla Yip. Ngajirta nganpayi Ratam parla kajiyungkarla pirlangu. Marninturni

parla mapunikani. Wali nyanartikarrala marnanya lirrkarn yungany nyantuwarnti marninwarnti.

15 Wali marninwarnti palu nguniny yapa martarnupurru, yangkala palu walirni ngunawu Ngarpukura. Kayan ngumparna parlanyanu martawu. Puju palurla juturni mapunikarralany yapa martarnujuwallu, Ngarpu palu puju wajilpungany marninwarntirlu, wali nyanarti, wanji manya yungku Jesusju. Puju palunya kanarlanywarnti tapungmanany, Jesusju manya yungku wanji kujawurlurra.

3

Nganpayiwarnti ngampurrjiwarnti

1 Wali yarntarni, nganpayiwarnti marnanya lirrkarnpungku ngampurrjiwarnti. Yangka nganawurti manyanangu ngunawu purlka ngampurrji kajalkajal Ngarpukurawarntiwu, wali nyanarti wulyu ngunangupurru. Mapunparni minyarti wangki.

2 Wali wangki minyarti marnangu malany Puwullu Timitiwu mapirrirni. Kangku man minyartirni wangki, jakulkangku manunyanangurla yangkartiwarntirla piyirnwarntirla ngampurrjiwarntirla, nyapartukarra palu purlka ngunawu nyanartiwarnti piyirnwarnti. Nganpayi Ngarpukura ngampurrji wulyujinyangu pa ngunawu mapunji wapalngajirta. Yarnta pa ngunawu ngapa ngarla ngarnungajirtajuwal. Ngajirta ngarta ngapa nganyja wangartawurra. Yarnta yirrikijarti pa ngunawu.

Yarntarni pa kartujarti layijarti ngunawu. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarnta jarntukujirnujuwal pa ngunawu, yangka manya jarntukujilany piyirnwarnti kanarlanywarnti nganpayirlu nyanartirlu. Yarnta pa ngunawu pinayungujuwal yangka manya pinarriyungany kanarlanywarnti takiwurra.

3 Yarntarni nganpayi ngampurrji pa wulyu ngunawu. Ngajirta ngarta ngapa ngarla ngarnanta wangartawurra. Yarnta ngajirta ngarta pungujuwal nguna kulijuwal. Ngunawu pa kirtily. Kayan ngarta jirljirljarri jingnyangujangkawurti, marlalparni. Jarti palu kuliwu yingkiyingkilanku, warrarni pa nguniny kirtily. Yarnta ngampurrjirlu ngajirta ngartarla pamarrku kurturrkurturrmanyja purlkawu.

4 Yarntarni manyanangu ngampurrji maja ngunawu yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirlu yapawarntirlu palu pinakarrilany wangki. Pinakarrinyurla mapunikarralanypala

ngarpu nyantuwarntikura. Yapawarntirlu ngarpunyankurala palu wulyu julawu mapunji.

5 Wali puju manya nyantukurawarnti yapawarnti ngampurrikarralany wulyuwurra kartu mapirri, nyanarti nganpayi manyanangu maja mapunji ngunawu Ngarpukurawarntiwu piyirnwarntiwu. Ngampurrikarrku manya piyirnwarnti Ngarpukurawarnti wulyuwurra. Puju ngajirta manya ngampurrikarra nyantukurawarnti yapawarnti, wali kayan nganyanangu maja nguna Ngarpukurawarntiwu piyirnwarntiwu. Kayan nganya ngampurrikarra piyirnwarntiwurti.

6 Yarntarni pa ngampurrji ngunawu nganpayi yangka jarluwarlany mapunikani. Puju jalarrarni mapunikarralany, ngajirta nganta yutukarra purlka ngurrkungamarra. Ngurrkujarrinyanta ngarta, yangkala ngarta ngulikarra ngurrkuji Ngarpungu, nyanartijiliny jarlu ngulikani pirla purlka Ngarpungu.

7 Yarntarni pa nganpayi ngampurrji ngunawu kujarti. Puju palu julalany mapunji piyirnwarntirlu Ngarpukurarlujaa rantangakarrajirlu piyirnwarntirlu, wali nyanarti, pinarri palurla mapunjiwu nguniny. Nyanarti nganpayi warntalu ngampurrji manta majakujiwu Ngarpukurawarntiwarlanyju. Puju palu julalany yirriji, rantangakarrajirlu piyirntu, wali nyanarti, ngajirta nganta Ngarpukurawarntirlu warntarnurla majakuji, tumaj ngalu kurntayikuji wangkingu kanarlanywarntirlu. Nyanartijangka pirlangu ngarta tikirrkuji nganpayi nyanarti maja ngampurrji.

Piyirnwarnti Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti.

8 Wali piyirnwarntiwarlany palu nguniny Ngarpukurawarnti marlamanujuwalwarnti. Nyanartiwarnti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyu yirrikijarti. Mapunikarrku palurla Jesuskuliny. Ngajirta ngalurla pamarrku mapunikarra, yangkala ngalu kurakurajarrinyanta nirnparni. Yarnta ngajirta ngalu ngapa purlka nganyja yini wayin, yangkala ngalunyanta rukanyja.

9 Kitpanku palu Ngarpukuraliny wangki milyilyirlu, yangka parlipangu Jesusju jakuljularni. Kitpanku palu mapuntujinyangu ngajirta kurrinykurrinyju.

10 Wali puju nganpayi nguniny wulyu yangka marnangu marni, wali nyanarti, yirrikarrku manta kurajpungkula mantarlanyanu yirrikanurla nyurrawarntirlu piyirnwarntirlu Ngarpukurawarntirlu, yangkala manta yutukarrku piyirn marlamanujuwal Ngarpukura.

11 Yarntarni marninwarntiwurti marnanya lirrkarnpungku. Yanku palu wulyuwarnti mapunjiwarnti. Ngajirta

ngalu ngapa nganyja, yangkala ngalu wangartajarri. Yarnta ngajirta ngalunya ranyjingu kurajpunganta nganpayijaa marnin kuliwurra. Yirrikijarti palu ngunawu. Kujarti palu marninwarnti yanku wulyu.
12 Wali nganpayi marlamanujuwal pa ngunawu kartujarti layijarti. Kayanmipa pa kartu martawu. Yarntarni manyanangu Ngarpukura marlamanujuwal ngunawu maja yapawarntiwu nyantukurawarntiwujaa kartuwu nyantukurawu. Nyantukurawarntirlu yapawarntirlu palu mapunikarralany ngarpunyankura.
13 Yangka nganpayirlu parla warrkammalany mapunjinyangu Ngarpuwu, wali kanarlanywarntirlu palu nyangany warrkammayin wulyu. Malany manyanangu nganpayirlu nyanartirlu Ngarpukura wangki. Purnkungu manyanangu Jesus julalany yangkala palu kanarlanywarntirlu pinakarrilany wangki nyantukura. Pinakarrilany palu mapun.

Najanu manyanta yanku Timitikarti

14 Wali Timiti, yanku marnantarla nyuntukarti najanu. Ngungkupungana marna wirriya yanupurru. Kunyungurla marna yanku jalarrarni, kunyungurla marna yanku walimpa.
15 Puju marna lama warra kirralku, wali nyanarti. Minyarti man martawu lirrkarn lanujangka ngajukurajangka. Pinarriyungany marnanta yangkarti mirlimirli nyapartukarra parlipa Ngarpukurawarnti ngunawu. Wali Ngarpu ngalimpakura pa wanji nguniny, mapunikarralany parliparla Ngarpuwu. Martalany parlipa Ngarpukura mapun jartamanujuwalwarntirlu nukarnirlu, jakuljulalany parlipanyanangu kanarlanywarntiwu wangki mapun Ngarpukura.

Ngarpungu parlipangurlanyanu kalarakujirni

16 Ngarpu pa wulyujinyangu mapunparni. Kalarakujirni parlipangurlanyanu Ngarpungu pinarriwurra. Kayan ngarliparla partalurni pinarrijarri Ngarpuwu yangka pa nyantu purrurturlal.
Pirriyani parlipangu nguwangkurra Jesus, nganpayirni palu nyanya piyirnwarntirlu,
Ngarpungu manyanangurla jakulkanya walaku nyantukura,
Yinjilwarntirlu palu nyanya Jesus,
Jularni palunyanangu wapalkarra piyirnwarntirlu Jesus,
Mapunikanila palu Jesus ngurrawarlany ngurrawarlanyjangkarlu,
Tikirrkujirni parlanyanu kankarral Ngarpungu.

4

Pinarriyungany palunya wangki wapal kanarlanywarntirlu

1-2 Jarlu parla Pirlurru Ngarpukurarlu marni nganpayiwu layiwu kurrumparla lanupurru nyapartukarra palu piyirnwarnti kanarlanywarnti ngangayanku. Kanarlanywarntirlu mapunikanujangkawarntirlu palunya pinakarriwu pirlawarnti yirrijiwarnti, mapunikarrkula palunya, wajilpungkula palunya pirlawarnti. Wangki nyanarti pirlawarntikura pa wapal. Wali pinakarriwu palu piyirnwarntirlu wangki wapal pirlawarntikura, yangkala palu yakurryakurr nira pinapinakarriwu. Kayan ngalu pirlurru nyaka wulyungal ngunangupurru. Nyanartijangka palunya piyirnwarntiwarlany pinarriyungku wangki wapal. Kujarti parlipa jalarra nyangany. Mapunparni palu kujarti yanany kanarlanywarnti.

3 Yangkartiwarntirlu palunya lirrkarnpungany piyirnwarntirlu pirlakurawarntirlu. Jarrmalany palunyanangu kujarti. “Ngajirta ngantanya kartuwarnti warntarnanta. Kirrijirla manta ngunawu yarr, kartumulujaa ngumparnamulu manta yarr ngunawu.” Yarntarni palunyanangu jarrmalany, “Ngajirta ngantanya kuyiwarnti kanarlanywarnti nganyja. Wanyjarrku mantanya kanarlanywarnti. Yarnta miyiwarnti kanarlanywarnti mantanya ngarnanku, miyiwarntiwarlany kanarlanywarnti mantanya wanyjarrku.”

Wali nyanarti wangki pa wapal. Pinarri parliparla Ngarpuwu. Mapunparni parlipangu ngartakpani kuyijaa miyi nukarni. Ngarpungu parlipanya yinya nyantungu kuyijaa miyi ngarnupurru. Ngajirta wanyjanupurru. Yangkala parlipanya nukarni ngarnanku Ngarpukurawarntirlu mapunjiwarntirlu jamalkangurla.

4 Yangka parliparla Ngarpu jamalkangany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali nukarnini parlipanya ngalku. Ngajirta ngarlipanya wanyjarra kanarlanywarnti. Ngarpungu parlipangu miyijaa kuyi ngartakpani. Nukarnini pa ngartakpani wulyu.

5 Yangka parliparla Ngarpuwu malany miyipurru ngarnupurrujaa kuyipurru ngarnupurru, wali malany parlipangu Ngarpungu miyi ngarnupurru. Jamalkangany parlipanyanta Ngarpunga. Yangka Ngarpungu parlipangu malany ngarnupurru, wali nyanarti, kayan ngarlipa nganawurti wanyjarra.

1 John

Ngarpu pa tili parralanujuwal

5 Munga parlipangurla ngarla. Tili parlipangu wulyu parralanujuwal. Wali Ngarpu parlipangu tili parralanujuwal wulyu. Ngajirta manyanta Ngarpunga munga nguna, nyantu pa kayan tili.

6 Puju parlipa muntanga martalany yakurr yarnta parlipanyanangu kujartikarra malany, “Ngaju marna yanany Ngarpukurarlal,” nyanarti parlipa yirri malany. Yirrijiwarnti parlipa ngunangana. Ngajirta parlipa mapun. Kula Ngarpukurarlal parlipa yanany tilingal yangkartiwarnti, minyakujala parlipa mungangal yanany Ngarpungajirtajartirlal yakurral.

7 Puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu, wali nyanarti, tilingal parlipa yanany Ngarpukurarlal. Ngurtpala parlipanyanangurla nguniny piyirnwarntirla. Walaku Ngarpukura Jesus parlipangu jilkarni nungu yakurrjangkawu wajapungupurru. Yangka parlipa ngapajawurlu lukurrpungany nganawurti, nyanartijilinyjawurlu parlipanya lukurrpungany Jesusju nungujawurlu, puju parliparla munta kayan nguniny Ngarpuwu.

8 Yarntarni puju parlipanyanu julalany yakurrngajirtajarti, nyanarti pa yirri, kajiyungany parlipanyanu. Puju nganangurwurti manyanu julalany yakurrngajirtajarti, kajiyungany manyanu.

9 Puju parliparlanyanu kurntayirlu yakurryakurrjawurlu takijulalany Ngarpuwu, wali nyanarti, wajapungku parlipangurla yakurryakurr Ngarpungu. Rukalanypala parlipangurla yakurra Ngarpungu. Ngarpu pa kayan, ngajirta kajiyungujuwal. Wulyu pa nyanarti Ngarpu. Yangka parlipanyanu takijulalany yakurrjawurlu, mapunparni parlipangurla wajapungany nukarnirla.

10 Yarntarni puju parlipanyanu julalany, “Ngaju marna wulyu, ngajirta marna jarlu yakurryakurral yantarla,” wali kujawurlu parlipa Ngarpu yirrijikujilany. Yarnta parlipa ngajirta wangki Ngarpukura mapunikarra.